Korespondencja Eugeniusza Dzieduszyckiego

AP 189, 192, 251

1

Jasnie Wielmożny

Panie

Dowiedziawszy się o szczęsliwem powrocie Jasnie Wiel-
możnego Pana Hrabi do domu mam obowiązek donieść
o ważniejszych Interessach tyczących się Jasnie Wiel-
możnego Pana Hrabi a to: –

1. Nakazana Budowa Xięzdzu w Humniskach Rozporząd: Cyrk: № 17592 przyniosczyta są z ciężką bidą tym spo-
sobem, aby Cerkiew w Humniskach ni zawodnie w tym
Roku była skonczona – zas inne budynki na drugi
Rok aby były powystawiane – co się tyczy Cerkwi do
tey tylko potrzeba drzewa na wypalenie pieca Wapna
ktoren już nałożony, ale nie mamy czem wypalić, uda-
wałem się do W. Possessora o Słomę – W. Possessor dał
ię takową, ale gdy z Wapmiarzem oglądnelismy, oka-
zało się, że tylko tyle iest słomy, żeby piec się tym
rozegrzał – udawałem się do Jabłonowa prosząc
o drzewo – ale y tam mi odmówiono – teraz nie
wiem co mam robić – a Cyrkuł ciągle grozi od-
powiedzialnością y Strofami, y komissyami, y dla
mnie Aresztem – pieniędzy które chłopi mieli z prze-
robney pańszczyzny, za takowe ieszcze w 840 Roku
kupiono gąd, y pobito Cerkiew – w tey okolicznosci

upraszam Jaśnie Wielmożnego Pana o jak nayspiesznieyszą
rezolucyą, albowiem ja nie będę winien, ieżeli strofy y ko-
szta Komissyi więcey wyniosą, jak cała Reparacya ter-
kwi- idzie tu naywięcey o to aby piec Wapna czem ney-
prędzey, nie mniey zapłacić Mularzowi y Maystrowi-
a Strofy y koszta Komissyi więcey wyniosą-
2°. Drugi Jnteress iest ze Szlachtą Zascinocką- wtey mocy
ogniowey udawałem się do Jabłonowa do Jaśnie Wielmo-
żnego Hrabi Tytusa, który mnie nakazał, aby pre-
tensye Szlachty w 1szey Jnstancyi indagować, a potem
wyda im się Rezolucya- tym bybym postępuiąc, za
percepowałem Szlachtę od 1 punkt skargi to iest o gromad-
kie pastwiska, a gdy i odwołali się, że dowod na wła-
sności pastwisk są tylko Metryki Pokuckie- za-
tem podałem do Cyrkułu o wydanie takowych Metryk-
Cyrkuł tedy zrezolwował mi, jak to sub/. w kopii za-
łączona Rezolucya swiadczy, iż Metryk nie wyda, a
ja żebym się bez specyalney plenipotencyi od Dziedzi-
ca nie ważył mieszać w ten Jnteress- teraz zaś powtór-
nie mam podać do Cyrkułu o wydanie Metryk- a Jaśnie
Wielmożny Pan Hrabia ieżeli chce aby ten Jnteress był
w 1szey Jnstancyi daley pertraktowany- zatem lub
niech Jaśnie Wielmożny Pan stosownie do Cyrkularnego
Rozporządzenia do № 6855 przyszle na Grund Jndiwi-
duum z specyalną plenipotencyą, lub też niech mnie
Jaśnie Wielmożny Pan przyszle plenipotencyą
/.

listowną, iż mam prawo rzecz wyindagowac, a
po wyindagowaniu rzeczy przedłożyć ią Jaśnie
Wielmożnemu Panu do zdekretowania – albowiem
sam dekretować nawet bym nie chciał – aże ten
Interes zadawniony y zawikłany nie iestem w
stanie dla braku czasu sam wyprowadzić, zatem
przyiołem do tego Interesu Indiwiduum, z którem
zgodziłem się za Remuneracyą Szescdziesiąt
Złot[ych] Rynsk[ich]: Mon[ety] Kon[wencyjnej]:– y które to Remuneracyą
Jaśnie Wielmożny Pan Hrabia raczyż mi u
Wielmożnego Posessora zaasygnować, aby mi
po skończonym dziele wypłacił – inaczey bo
wiem ja nie myślę daley tego Interesu pro
wadzić – albowiem ten Interes dużo pracy po
trzebuie chciałszy go tak wyprowadzić iak
Jaśnie Wielmożny Hrabia Tytus zadysponował
y w tey okoliczności czekam iak nayspieszney
szey Rezolucyi; albowiem termin do tego dzieła
iest za nadto krótki – po upłynieniu którego
ma nastąpić komissya Cyrkularna – a Jaśnie
Wielmożny Hrabia Tytus chce dokoniecznie, aby
z tey Instancyi zadekretować Szlachtę –

3.° Co się tyczy Dziesięciny pieniężney podług Roz
kazu Jaśnie Wielmożnego Hrabi Tytusa zamel
./.

dowałem Rekurs do Wiednia, którem Rekurs ma mi sam przyjechać przed końcem Augusta –

Oczekuię iak nayspiesznieyszey Decyzyi Jaśnie Wiel możnego Hrabi Pana, albowiem naymnieysza zwłoka w Interesach robi zniweczenie Interessowa ja zaś muszę czekać na odpowiedź, y wszy stko muszę trzymać w zawieszeniu –

Z głębokiem uszanowaniem piszę się Jaśnie Wielmożnego Pana y nayłaskawszego Dobrodzieia

Sługa nayniższy

Drzewiecki

Lwow d. 11° Julÿ 842

P: S: Niech się Jaśnie Wielmożnemu Hrabi Panu nie zdaie, że ja chce się uwolnić od tey pracy – albowiem chciałbym ten interes iak tu nieby załączona dyspozycya Jaśnie Wielmożnego Hrabi Tytusa świadczy niezależnie pracy y papieru wyprowadzić dobrze, potrzebnie dużo czasu fizycznego, którego mnie zo Domu Szumenowie na każa [illegible] kurentalnych y dawnych zaległości podatkowych oraz y Interessow innych brakuie – wszelki żeby tylko tzo wojadkowo zapieczętować, to trzeba 100 arkuszy papieru spisać – takowa tedy czynność mai przez osobne Indiwiduum bydź prowadzona dla tego ja takiego człowieka przyiołem, który pod moiem za rządzeniem rzecz prowadzić będzie – zas Jaśnie Wielmożnemu Hrabi Panu iak się podoba – ia oczekuię Decyzii Jaśnie Wielmożnego Hrabi Pana – a może krócy będzie, niech tak idzie znowu na zwłokę y [illegible]

142

RECOMANDIRT

MIKULINCE 16 IUL.

3

Jaśnie Wielmożnemu Hrabi

Eugen: Dzieduszyckiemu

Dziedzicowi wielu Dóbr ziemskich

Jaśnie Wielmożnemu Panu

y Dobrodzieiowi

w Horniowie

per Retour Recepisse

GWOZDZIEC
18 IUL

N^ro 14.

we Środę dnia 1^go 9^bra 1826

Lwów.

Kochany Panie Eugeniuszu!

Kalkuluiąc po liście którem przez parę odebrałem /: dopiero w niedziele :/ moy odpis przez mą, gdzyż dopiero dzisiay ma odchodzić, nie doszedł by Pana aż może, za tydzień, albo ieszcze poźniey dla tego więc na poczte piszę.

Tato po seymie iak Panu wiz dono, siłem w sobote to iest 21^go t.m. do domu wyiechał, i musiał tam Pana list zastać, bo we wtorek, to iest 24^go m.p. po mamę konie przysyłaiąc pisał że we Środe iedzie do Firlejowka dla opatrywania iey i pomowienia z Panem Winnickim. Ja właśnie wtenczas odebrałem pierwszy list

„przysłaniena do Pana estafetą, lecz zawsze te same były, poprzedzaiący o parę set mnieyszy, a następuiący o paręset większy. Całuię Pana listownie iak nay„serdeczniey, i życzyłbym sobie, iak nayprędzey nie listownie toż samo powtorzyć. Swoiey Żonie proszę nayniższe moie ukłony oświadczyć. Dunewicz

od Pana 19go pisany, dałem go mamie
żeby go tatowi pokazała, i ułożyliśmy
tutay żeby tato papiery, ieżeliby iakie
były zaraz przez umyślnego do Pto,
czysk odesłał, bo się z tym wszyst,,
kim do tych czas mówiem, bo chociaż
było iuż dwie okazie z Lipowiec iedna,,
kowoz mnie nic o tem mama nie
doniesła, chociażem bardzo o to mamę
prosił, Pierwsza okazia była przez
Ciocie Kazimirzowe Jabłunowskie
która w sobote to i. 28go p.m. z
Lipowiec powracała, od niey tylko
dowiedziałem się,, że tato podobno
,,ieździł we środe do Tirlejówki,,
,,ale podobno nie zastał Pana Win,,
,,niękiego, bo podobno był na polowa,,
,,niu ale ia to mówiem z pewnością,,

„bo tam o tym mało co mówić„ to
były słowa Cioci Jabłonowskiey.
We wtorek zrana miałem drugie
okazie, to iest przysłali po Eduarda
który na parę dni teraz wyieżdża bo
podelkoy dla świąt niema, mama
pisała do mnie lecz nic o Państwu in„
teresie tylko że tato słaby tak że mu„
sieli aż po doktora do Złoczowa po„
słać, ale zdaie się że iak tato krew
puści wszystko się minie. List z Cho„
rychlad pisany odebrałem, na samym
wyieżdnym Eduarda, przeczytawszy
posłałem go tatowi, przyłączywszy
stan długów Sirtejowki, byłem bo„
wiem ieszcze dawniey w Tabuli i
ieżeli można się spuścić na Pana
officialiste który ie razem ze mną
po księgach szukał i oleówkiem
wynotowywał są oni następujące:

positia 36. — 14,000 Zł Pol. Kapucynom kulthors
kim
positia 42, — 3,760. Zł Pol. (niezanotowat komu)
positia 43 — 960 fl w.w. za kontrabant
positia 45 — 2,000 ff Karoliny Mayerhofer,
Grenco.
positia 46 — Dożywocie teraznieyszey żony.
Jest iescze nie wyextabulowane dożywocie
pierwszey iego żony lecz to podobno nic
nie szkodzi. Przez Eduarda któren we
czwartek wieczór ma wrócić pewnych
spodziewam się wiadomości, więc za„
raz Pani przez posztę doniesę, gdyż
iak ta bardzo regularna iest. List do
Panny Henrietty oddałem przez Hraćen„
tego gdyż tą razą chociażem bawił się„
cey iak ze dwie godzin, u Paniątkiey ma„
my nienadarzyła się żadna okazia od„
dania go cey z bezpieczeństwem. Z ciągnie„
nia Pittermansdorf nic Pancé nie wy„
grał, byłem w dwóch korzennych skle„
pach iednego i drugiego dnia, myśląc
że się może numera przez noc odmie„
nią, wielkiemo bowiem ochoty nabrał pózy„

6

LEMBERG

Leopol

A Monsieur
Monsieur le Comte Eugène
Dzieduszycki
à
Potoczyska

par Gwozdziec

14 — Od Patrycy odebr. 3go 9bra 1826.
No 94.

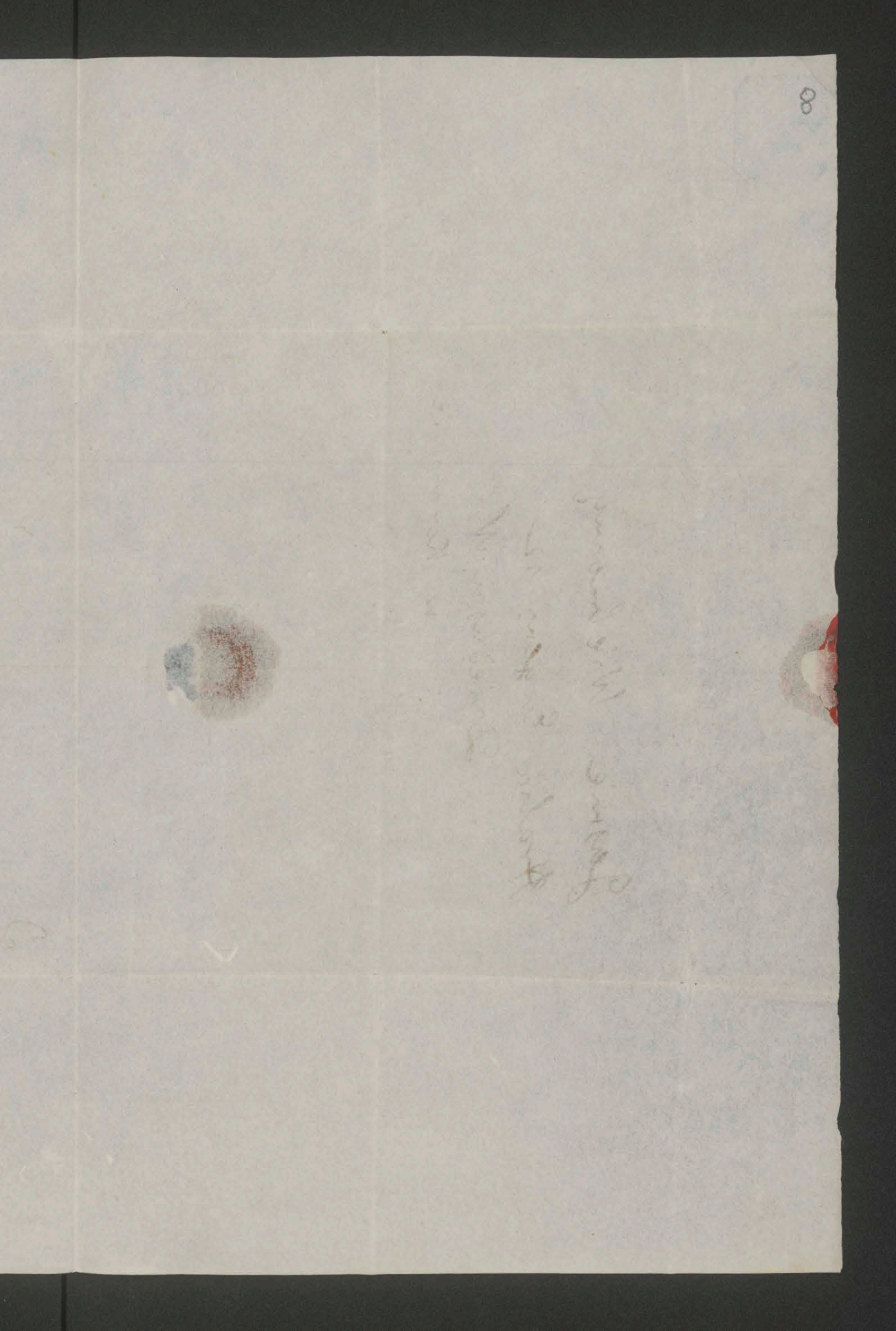
Jaśnie Wielmożny Panie Hrabio!

Nadesłaną kwotę ośmdziesiąt N. 80 fr mon. kon. z rąk Rządcy Pańskiego odebrałem i za takową dziękuję. –

Niemając tą razą nic ciekawego donieść, łączę tylko moje powinne uszanowanie kreśląc się

Jaśnie Wielmożnego Pana Hrabiego
uniżonym Sługą
Dwernicki

d 7/1 840.

Jasnie Wielmożny
Hrabia Eugeniusz
Dzieduszycki
w Kornowie.

1.) 9

Oh oui cher Eugène, je sens vivement que comme nous ne pouvons nous voir et nous parler souvent, il faut aumoins nous entretenir par des lettres pour alléger nos peines. — La journée d'aujourd'hui était pour moi plus agréable ou plus-tôt plus supportable que toutes celles que je passe sans vous voir; à mon reveil j'étais ravie de voir enfin paroitre le jour où vous m'avez promis de me donner de vos nouvelles, biendôt après mon attente a été satisfaite; j'ai passé tous mes moments libres à relire ces tendres lignes, et enfin je finis la journée en vous ecrivant. — Vous ne doutez pas cher Eugène combien j'ai été chagrinée dimanche le soir, lorsque je me vis trompée dans la douce espérance de vous voir. — Je doute que j'ai le plaisir de vous voir Vendredi au téatre, car la pièce qu'on va donner est connue, mais ne manquez

pas, si vous pouvez de venir chez nous dimanche. — Vous devez savoir que mon Oncle a eu la bonté de venir aujourd'hui me voir ici à 6. heure. — Adieu! Adieu! cher Eugène, brulez ce papier je vous prie, vous savez quel serait notre malheur, s'il allait tomber par quelque accident imprevu dans les mains de etc...; vous n'avez pas d'ailleurs besoin de le conserver car vous pouvez être sûr de trouver toujours les sentiments que je vous y exprime, gravés ineffaçablement dans le coeur de votre Emilie —

Mardi le soir —

Comment vous peindrai-je, cher Eugène, l'agréable surprise que j'ai éprouvé aujourd'hui en voyant entrer votre messager; je ne m'attendais pas à ce plaisir, il m'était même difficile de le concevoir. Je croyais d'abord, que ce n'est que mon imagination, remplie du désir ardent d'avoir de vos nouvelles, qui ~~se~~ présente cet homme à mes yeux — j'accours à lui, je saisis ce billet dans mes mains et je reconnais que ce n'est point une illusion, car chaque mot que j'y lisais apportait un soulagement à mon coeur. Cher Eugène! Avec quelle sensibilité vous m'exprimez votre affection! Ah! croyez que je la paye d'un tendre retour, que j'espère dans la divine Providence, que je saurai resister à toutes les épreuves, et que je suporterai avec constance tous les contretemps. — Pourquoi ne me confiez vous pas

vos chagrins et toutes les persécutions que vous vous attirez souvent par moi — pourquoi ne dois-je pas les partager au moins, moi qui ai connu jusqu'àprésent peu d'adversités dans notre amour, et à qui vous en avez fait éprouver toutes les douceurs. —

Je suis bien aise que vous ayez l'espérance de prendre des leçons de Toschi, je crains seulement qu'on ne vous persuade à prendre un autre maître. Je souhaite que vous commenciez bien-tôt vos leçons avec Haar. —

Mille et Mille Adieux — Emile

Jeudi à Minuit-et demi.

2.)

Ah! ces adieux, cher Eugène, ces adieux sont toujours bien pénibles pour moi, soyez sûr qu'un vive douleur s'empare de mon coeur quand nous devons nous séparer, vos lignes ont seules le pouvoir de la soulager mais rien autre que votre présence ne peut y mettre fin. — Je doute bien que je frequente les sociétés avec M. Morska — Il est vrai que mon Oncle m'a dit à Podusilna qu'il tachera de le faire; mais je vous ai dit que je l'en ai remercié et que je lui ai repondu que les soirées que doit donner M. Morska suffiraient à me faire passer le carnaval agréablement — Mon Oncle m'a dit dernièrement que M. Morska donnera des soirées, ~~et~~ qu'il lui a dit qu'il souhaiterais que je les frequente, et qu'il croit que cela se fera; mais quant aux autres sociétés, je vous assure que personne

ne m'en a pas dit un mot jusqu'àprésent — Nos entretiens avec mon Oncle roulent ~~sur~~ sur divers sujets indifferents, mais jamais ni sur la première ~~[illegible]~~ ni sur la seconde chose que vous me marquez dans votre billet — Ah! comment pouvez vous penser cher Eugène que votre Emilie soit capable de vous taire la moindre chose de ce qui la touche. — Mon Oncle m'a dit de lui annoncer si nous irons demain au teâtre, je l'ai fait ~~et~~ je crois qu'il y viendra et j'ai le doux espoir de vous y voir aussi, ainsi donc à revoir demain — Je vous envoye encore une pensée, pour la reunir à toutes celles qui ne vous quittent jamais.

Adieu cher, cher, tres cher Eugène

Emilie

à 11. heure et demi —

Jeudi le soir —

12

5/ malheureuse

Papa a paßé la soirée d'hier ici, il m'a dit que M. Mors- veut que je vienne non seulement aux soirées qu'elle donnera, mais qu'elle veut me prendre außi aux bals qu'elle frequentra. — J'ai remercié Papa de ce qu'il daigne s'intereßer a moi, mais je suis tres mecontente de ces arrangements. — Cher Eugene ne dites pas aumoins que vous pensez avec inquietude aux soirées de M. Mor- Ne me sera-t-il pas aßez desagréable d'entrer dans le grand monde que je n'aime pas du tout — de devoir danser sans y trouver le moindre plaisir, de me trouver enfin aumilieu tant et tant des personnes, sans pouvoir jamais espérer d'en voir aßez — Ah! faut-il que la triste

pensée de vous savoir inquet mette un comble à mes peines —
Cher Eugène pourquoi devez vous être inquet? Vous ai-je donné jamais lieu de l'être? Que craignez vous? Ah! plaignez ~~moi~~ plutôt votre Emilie! — Je ne sais pas encore quand je commencerai à frequenter les sociétés, car M. Mor— veut aller auparavant seule, je crois, à plusieurs bals. — J'ai dit à Papa que je voudrais bien parler à M. Mors. avant d'aller quelque=part avec elle, il m'a dit qu'il l'a demandera quand elle sera chez elle, et qu'il me le fera savoir; il m'a dit qu'il croit que cela pourra être Samedi; si Papa y va, ne pourriez vous pas y venir aussi, on ne saura pas que vous savez que j'y serai. — Je pense sans cesse à l'arrivée de ma soeur; mais hélas, il est bien possible que pendant son séjours ici j'irai aux bals, et qu'il faudra renoncer à une ou deux soirées que je pourrois passer si agréablement chez elle. — Je vous conjure de bruler cette lettre, cher Eugène faites le si vous m'aimez sans être faché contre moi, je vous dirai après les raisons qui m'oblige de vous prier de le faire — je vous prie, je vous prie — Adieu cher, cher, cher, bien, bien, cher Eugène, à revoir Dimanche j'espère que vous ne manquerez pas de venir s'il vous sera possible — Adieu! Adieu! cher! Cher!

Vendredi — à Minuit juste. —

13

Je vous envoye ce billet, je l'ai écrit lundi — Au nom de Dieu faites moi savoir au plustot la raison de votre silence — mais le plus-tôt possible je vous conjure

6)

Lundi à 11. heure et demi au soir. —

C'est en vain que je m'occupe sans cesse à trouver des occasions pour vous voir cher Eugène et pour pouvoir vous parler; toute la semaine passée c'est écoulé sans que j'eusse pu y reussir. Cela me chagrine au delà de toute expression, et ce qui m'est encore bien pénible c'est que je ne puis me livrer à ma douleur que quand tout dort; voilà cette heure arrivée, mais aujourd'hui au lieu d'être triste à mon aise, je le suis beaucoup moins que pendant la journée; je puis vous ecrir, je le fais dans un moment où je crois que vous pensez à moi, j'ai l'espérance d'avoir demain de vos nouvelles, peut-être même de vous voir, ah! Cher Eugène toutes ces pensées apportent un grand soulagement à mon coeur. — Je croyais qu'aumoins

hier je vous verrai infailliblement; le malheur voulut qu'une affaire oblige Maman de sortir avant midi, malgré que j'ai fait tous les efforts possibles pour l'engager de s'arreter encore un peu; tout ce que je pouvais faire alors c'était de la prier ~~de~~ qu'elle vienne me chercher vers 1 heure pour aller chez vous, mais hélas! je ne vous ai vu qu'un instant, je n'ai pas pu vous parler. — Votre soeur m'a dit qu'elle n'ira pas au théâtre, je lui ai promis que tacherai de venir la voir. Nous sommes sorties au soir pour faire deux visites, mais comme on ne nous a pas reçues, j'ai prié Maman d'aller chez vous; il n'était pas encore 7 heure, j'espérai vous trouver à la maison, je ne savais pas que le théâtre commença à 6 heure, ce n'est que chez vous que je l'ai appris. — Votre soeur m'a accueillie avec beaucoup d'amitiés; je vous dirai tout ce qu'elle m'a parlé. — Je suis presque sure d'aller demain au théâtre, mais je ne saurais vous dire quelle loge que nous aurons, informez vous en auprès du maitre-de-loges, et tachez que la votre soit dans une bonne place; comme il c'est un concert qu'on va donner, et qu'il sera composé de pieces detachées venez dans notre loge quand vous saurai qu'il n'y a pas trop de monde. — J'ai été samedi chez mes Tantes, elles m'ont dit qu'elles ne me prendront nulle part avant la soirée que doit donner M. Mor: j'en suis bien aise, car cette soirée n'aura lieu que dans huit ou dix jours. — Mille Adieux cher et bien cher Eugene! Bon soir, je me mettrai d'abord à prier Dieu qu'il me permette de vous le dire demain moi même, j'espére qu'il exaucera ma demande — brulez ce billet cher Eugène car autrement je ne pourriont pas v. ecrire Ah! vous me priveriez de mon unique consolation — Adieu cher, cher, bien bien bien cher Eugène votre Emilie

7) 14

Je n'ai qu'un petit moment libre, je ne puis que vous remercier pour votre billet d'aujourd'hui — C'est Dieu qui vous a inspiré de me l'envoyer, ah! Il n'abandonne jamais les innocents! Soyez tranquille cher Eugène. — Quant à moi, mon desespoir est passé — ma douleur est calmée — mais je ne puis être tout-a-fait tranquille — Vous me dites dans votre billet d'aujourd'hui que ce n'est que pour un moment que vous avez perdu la confience que vous avez en moi, ah! vous me l'avez ecrit peut-être, parceque vous avez sû que je n'aurais pas resité à la douleur que m'a causé votre billet d'hier — Mais voilà le messager, je ne puis écrire d'avantage — Ah! si vous voulez ramener

le calme dans mon âme venez, venez que je puisse lire
dans vos yeux ce que vous pensez — C'est fête demain —
venez je vous conjure — je vous supplie cher Eugène !
venez entre onze et midi — Adieu ! Adieu ! Cher Eugène
Soyez tranquille je vous prie —

85

Więc powinszuię ci serdecz=
nie i życzę ci szczérze wszy=
stko, co do istotney człowieka
szczęśliwości na tém świecie
koniecznie potrzebne iest = Zdro=
wie i spokoyność umyślu, po=
=dług

w Lwowie, 5o Grudnia, 1820.

16

P: S. Mille remerciments de la part de Mdelle votre bonne sœur, pour le Cahier et le billet; c'est ce qui lui a causé bien de plaisir de même qu'à moi qui vous en ai mille obligations. — La lettre du Baron Mascon a été envoyée à Papa par la dernière poste; mais le transport, commis à un voiturier de Grætz n'est pas encore arrivé. Je n'ai point de nouvelles à communiquer malgré il y en a en quantité dont grand nombre paroit intéressant à cause de leur frivolité roulant pour la plupart sur la critique d'autrui. — On dit que Md Stuart a donné un soufflet à Metternich, que celui-ci le lui a rendu, et a été éloigné pour cela de son poste. Le Roi de Prusse a du quitter Troppau

avec

dépit et brusquement. On soutient que l'on fera marcher des troupes afin de mettre à raison toutes les nations constitutionnelles de nouvelle date; et qu'en revenche celles-ci veulent donner une chasse générale aux loups blancs, aussitot qu'ils se montreront. Le bruit court qu'il y aura dérechef une grande diète à Varsovie: chez nous on a levé des recrûts &c. —

Je joins mes voeux et souhaits à ceux que votre chère Soeur vous présente dans la page précédente: Nous attendons tous votre retour avec beaucoup de désir, et surtout moi qui suis comme je l'ai toujours été, avec un attachement inaltérable

Monsieur le Comte,

Votre très-humble
et sincère ami et
serviteur Fred Ramsay
Fils

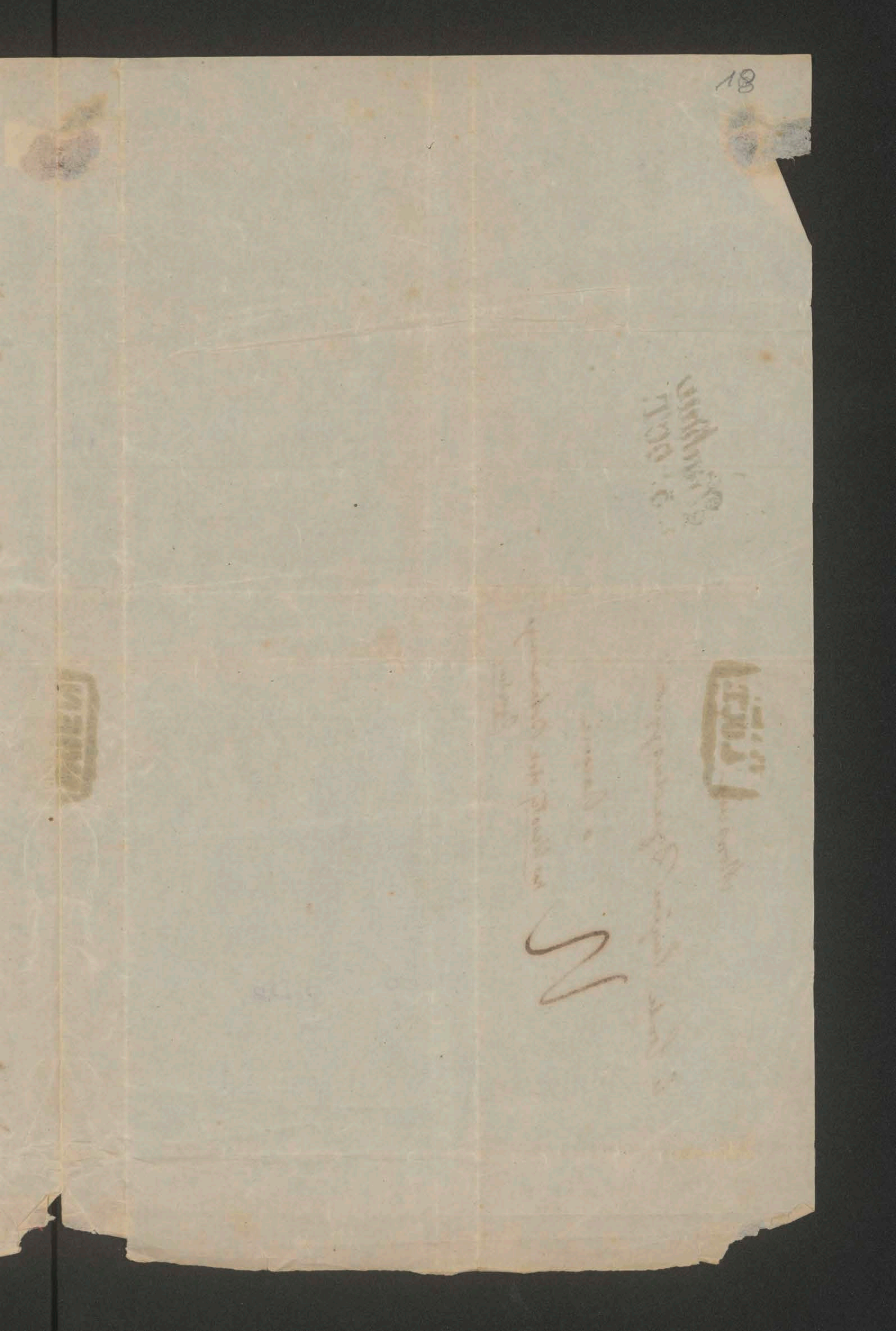
Wiedeń 8 8bra 851 r.

Kochany Eugeniuszu! Dłużej muszę tu zabawić jak myślałem – bo cierpiący jestem – Antopcia na 1szy odwiozłem do Znajom i oddałem w opiekę Germanow-skiej Boże z Korzyścią – Donieś o Sobie jak się masz i co się z Panem Adamem dzieje? tu nic o tej dziwnej sprawie nie widzieli – ani Juncio – ani Jabłonowski – Juncio wyjechał do Paryża przed mym przyjazdem – pisałem do Niego – Ściskam serdecznie kochany Gencio i kocię bom zmęczony.

Edmund.

A propos: Zatracili Mi w drodze Mantelzak z wyprawą mego Kazmirka – więc nie czekając czy się odszuka musiałem Go drugi raz okwipować – w skutek tego niemam pieniędzy – Do Boga wysoko – do domu daleko – więc przyszlij Gencio 100 fl. Con – Mieszkam z Xawerym u Lama Nr 135.

Świec już musiało Panu – Mogę rzucić całego – ochraniać?

18

Monsieur [stamp: WIEN 4. OCT.]

le Comte Eugène Dzieduszycki

à Cracovie

na Wesołej obok Botanicznego Ogrodu.

[stamp: Krakau 5. OCT.]

[stamp: WIEN]

z Poznania dnia 27 Listopada 1826

19

Kochany Eugeniuszu

Za powrotem moim z Drezna miałem ukontentowanie zastać tutay list twoy z dnia 18 8bra za który Ci bardzo dziękuię, gdyż mi udzielił wiadomości od Was które mnie tak bardzo interessuią. — Ubolewam bardzo iż dotych czas nie mogłeś się ieszcze pogodzić z twemi rodzicami; lecz do tego naprzod iuż powinieneś był bydź przygotowanym, — znaiąc charakter twego Oyca i sposób myślenia twoiey matki mogłeś był przewidzieć iż pogodzenie ich strony mogło prędko nastąpić, ale też mogło się było i iakiś czas przewlec. Zawsze przekonany iestem iż po przyiściu Ci złą- cenia moim do Was iestes pewny iż tego serca syna, aiżeby to wiele nayprędzey nastąpiło czasie i gdybym mógł w czym skutkiem do tego się przyłożyć, było by to dla mnie nayprzyiemnieyszą w życiu moim czynnością. — Ignacy był bardzo chory w Karls badzie, ale przyiechawszy do Drezna poczuł zbawienne skutki wod karlsbadzkich, i gdym niedawno iechał do Drezna dla odwiedzenia go, zastałem zdrowie iego w dobrem bezpieczeństwie a nieżeli się obawiałem. Słabość iego zależała w twardościach i bokach które ciało wielkie, odięły mu były apetyt a sprawiały wymioty żółciowe. — Ale teraz te wszystkie symptomata ustały, apetyt mu się przywraca, zaczyna przybierać wszystkie ciała, wyieżdża, bywa w kompaniach; lecz dla skończenia kuracyi iescze pare tygodni w Dreznie ma zabawić. — Tym czasem została tutay żona

skłonności..— Przed słabością swoią bywał tu
często u Państwa Mik: Mielżyńskich, w za
miarze uzyskania ręki ich córki Panny Leo
dozyi, rodzice o tem wiedzieli lecz on sam przed
niey nie śmiał uczynić deklaracyi, gdy po
odieździe iego rodzice Panny sami mu do tego
dali sposobność.— Dali do zrozumienia iż
i ich córce inna trafia się partya a zatem że nie
li Ignacy ma iakie zamiary, iasno się względem
tego oświadczył albowiem w przeciwnym przy
padku, nie chcieli by opuścić trafiaiącey się par
tyi która im się także dosyć korzystną być zda
wała; Gdym to zakommunikował Ignacemu,
nie miał nic spiesznieyszego do uczynienia
iak napisać dwa listy ieden do Oyca drugi
do matki Panny Leodozyi, przyłączyć wszystkie które ia im odda
łem, i które bardzo dobrze przyięte zostały,
odpisano mu natychmiast że panna za
nim się zdecydowała, i że rodzice na ten
związek zezwalaią.— Partya ta iest nie
wątpliwie naylepsza w tuteyszey prowincyi;
nie tylko co do maiątku i familii panny,
ale i co do iey przymiotów osobistych.— Wszy
scy nie mogą się dosyć wychwalić iey dobro
ci łagodności,— przytym przyiemną ma po
wierzchowność.— Iey Oyciec Mikołay Miel
żyński brat Generała, iest ieden z nayma
iętnieyszych obywatelów tuteyszey prowincyi,
i ma tylko dwoie dzieci, tę pannę i iednego
osiemnastoletniego syna.— Iuż raz z nimi
byliśmy połączeni, albowiem P. Augustyn
Warmiński brat moiey matki ożenił się
był z siostrą P. Mikołaia Mielżyńskiego

Widzę z listu twego iż do tych czas nie jeszcze nie udało Ci się kupić, a zatem zapewne kapitał twój nie tylko iż bez procentu leży, ale jeszcze gdy z niego expensujesz owszem się zmniejsza.

Gdy kupno które zamyślasz jeszcze czas ja-kiś przewlec się może, a zatem nie mogł bym Ci w tym innego teraz dać rady, jak tylko ażeby za te pieniądze nabył polskich listów zastawnych, które w tey chwili po 76 za 100 dostać możesz, a zatem twój kapitał nie tylko procenta 5 od sta przynosić Ci będzie i w każdey chwili spieniężyć go możesz, tak jak austryackie waluty albo banknoty, ale jeszcze masz niewątpliwy zysk, naprzód dla tego, że ~~[illegible]~~ te numera które wie-cznie wypowiadane losuie, a te które na dopłacenia wyciągnione zostaną, ~~[illegible]~~ wypłacają al pari, to iest sto za sto, za-tem zaś mają [illegible] dwa procenta które dzieiny na amortyzacyą opłacają, tak iż we 28 lat wszystkie papiery umo-rzone i al pari wypłacone zostaną; gdy zaś wszystkie papiery do instytutów po-bliższych należą lub do depozytów sądo-wych, których nayweiększa iest ilość nie będą wypowiadywane, i wielka liczba papierów [illegible] osób także zapewne nie wypowia-[illegible], a zatem można rachować iż w prze-ciągu dziesięciu lat, papiery teraz za 76 kupione opłacone będą al pari, powtóre gdy przez ciągłą tych papierów amortyzacyą ilość ich w pół roku zmnieyszać się będzie, a zatem naturalnie [illegible] konsekwencya że i kurs ich co pół roku popra-wiać się będzie, a zatem gdy je kupisz teraz

po 76 masz iak nayważniejsze podobieństwo
iż w krótkim czasie albo z kassy odbierzesz
za nie złoto, albo zmuniciąc (?) a poż
niey przez prowizyi które ci przynoszą zy
skasz iszcze na kursie, który nie wątpliwie
podnosić się będzie; zaczem Ci też zaś trafi-
(?) w każdey chwili masz gotowe do wzię-
dzenia pieniądze, a prowent ani przez żadną
godzinę nie traciesz. — Bezpieczeństwo zaś
tych papierów iest iak nayważnieysze, gdy
są zupełnie pieczone na pierwszey połowie ma-
iątku dobr nadanych oraz na wszystkich zachowanych
wszystkich osób do towarzystwa należących
— Jędrzej Bętkowski ukazuie tu interesa
J. Wojciecha, wybrał dla siebie przy nayspóln[ie]
bardzo piękną scheda warto[ść] pieniężnie
70 do 80 tysięcy dukatów i przed kilku
nasta dniami wyiechał na Berlin, Wro-
cław Kraków na powrót do Galicyi. Po-
słałem przez niego do mego stryja J. W.
bezimiennie. Do ciebie zaś pisałem obszer-
ny list po wyiezdzie moim ze Lwowa, adre-
sując go podług twego rozkazu do Jaro-
sławia poste restante, ale Pielęgniarce Pani
Dobrodziey poprzaczając z Krakowa którego
zapomniałeś zapewne o tem że do mnie pod
tym adresem pisać kazałeś, i przeciwko
też przez Jarosław nie odebrawszy mego
listu. — Piszałem Ci w nim między innemi
bardzo obszernie czemu nie uczyniłem
Ci cessyi którą Ci sam w Poturzycach Ci
proponowałem. — Nayprzód nie miało
być celem tey cessyi uczynienie tobie iakiey
istotney darowizny lub przyniesienia

istotnych pozytkow, lecz tylko cessya
miała bydź pozorna dla zabespieczenia ci
kapitałow, – to zaś zabespieczenie wcale
Ci nie iest potrzebne albowiem nikt wzglę-
dem ani ma ani mieć może prawa dyzpono-
wania Ci ich; ta zaś cessya mnóstwo
niedogodności za sobą by pociągnęła,
mogła by się nawet stać przyczyną nie-
potrzebnych kollizyi między tobą twoim
stryjem i braćmi o czem sam się przekona
łem; dla tego więc odstąpiłem od tego
~~zamiaru~~ projektu, tobie do zamiarów do
iakich go użyć chciałeś, nie potrzebnego
a nam z innych powodów wiele szko[dy]
przynieść mogącego. – Otwarcie p[or]
tów angielskich, miało bardzo p[ewny]
wpływ na cenę płodów rolniczy[ch]
w kraiu tuteyszym, zboża poszły prze[szło]
drugie tyle w górę. Żyta korzec
płacą po ZłP: 16 do 18 [illegible] ZłP: 1[illegible]
okowity kwarta Berlińska na
W Trallesa ZłPol: 48 Srebrem.
W Szwecyi bardzo wielka drożyzna zboża
rząd wydał rozporządzenie przestrzega-
jąc właścicieli gorzelni aby zachęcani
drogiemi cenami wódki za wiele zboża nie
wypalali, i przez to nie stali się przyczyną
większego ieszcze niedostatku zboża. Po-
słałem do Sztokholmu próby okowity
jeżeli tylko ceny będą odpowiadaiące, ...

przytem mam zamiar wziąść z sobą u sto kilkadziesiąt tysięcy kwart okowity i popłynąć
z nim do Sztokholmu. Sciskam Was oboyga najczulej serdecznie i [illegible]
[illegible]

A Monsieur
Monsieur le Comte Eugène
Dzieduszycki.

par Breslau
Lemberg
Gwozdziec à Polowczyko
~~[illegible]~~ en Gallicie

20. NOV

No. 112.

R. — Henry [illegible] 8 [illegible]

z Nowejwsi dnia 11 Listopada 1828.

Odebrałem twoj list z dnia 25 p. m. za który Ci bar
dzo dziękuię, gdyż zawsze bardzo przyiemno mi iest
wiadomości od Ciebie odbierać. Niewiadomo mi żeby
parafia Tłumacka miała wakować, X. Lisiecki podobno
się odstąpił od kandydacyi na Probostwo Świątyneckiey
przynaymniey tak mi mówił pod czas bytności mojey
w Gallicyi. — Powracaiąc do Wlkiey Polskiey wstąpi
łem do Ciebie do Korniowa, ale nie miałem ukon
tentowania zastać was w domu; nocowałem w tym
dniu w Potoczyskach, i pojechałem na Minopol
Warszawę do domu. Tu zastałem Ignacego w bardzo
smutnym stanie zdrowia. — Powróciwszy z wod ~~tako~~
był zdrowo zupełnie, lepiey się miał a niżeli kie
dy, lecz zrzucił był z siebie kaftanik franelowy,
który na gołym ciele zwykł był nosić, tudzież tego
go dnia ziadł był więcey ośm flizanek lodów
przez co zaziębił się i w skutku tego ośm dni
przed moim tu wyiazdem ruszony został apo
plexią i paraliżem w lewą rękę i lewą nogę; leży
w Poznaniu i iuż przeszło dwie tygodnie chorու
ie; słabość iego czasem poprawiała się czasem
tak dalece pogorszała, że doktorowie tylko kilka
godzin życia obiecywali mu, mimo tego gdy choroba
tak się długo przeciągnęła i wszystkie rachuby do
ktorów omyliła: mamy nadzieię w Opatrzności

dozwoli że się wszelkie ukończy i że zdrowie odzyska.
Ma ciągłe przytomność umysłu, i już władza w częściach
paraliżem nawiedzonych zdaje się potrosze powracać.
— Tymczasem żona jego powiła dnia 30 przeszłego
miesiąca zdrowego syna, dano mu imię Mikołaj;
matka także zdrowa, iak się bydź może w okoli-
cznościach w jakich się znajduje.—
Wiadomości które mi dajesz z Galicyi nie są bar-
dzo pocieszające, obawiam się o moie kartofle
Stumackie aby nie zgniły przy tych niezwyczajnych
słotach, tym bardziej iż ostatnie gdy ustały
ta uraz mróz chwycił taki że na rzece lody idą;
mnie się tylko udało w Nowejwsi przy największej usilności 4/5 części
kartofli dosyć dobrze wybrać, wszakże mi cieszą
z 8 lub 10 tysięcy korcy w ziemi które zamarzły, lecz
te gdy odtaią nastąpi spodziewam się bez straty
w gorzelni wypalić. — Wiadomość że tam zara-
za na bydło wybuchnęła bardzo mnie zatrwoży-
ła; miałem właśnie zamiar wprowadzić
ciągły Handel wołowy między Bessarabią
i tuteyszym Xięstwem, to iest co miesiąc kilka
set wołów sprowadzać do tuteyszych gorzelni
i takowe przedawać w Berlinie Wrocławiu i
pobliskich miastach, i właśnie chciałem prosić

do Głusiewicza żeby mi na probę transport z pięćset lub sześć set sztuk ~~na probe~~ przysłał, bo z obawy tey zarazy wolę wcześnie z tym pare miesięcy się wstrzymać. — Za woły naszkie bardzo drogie, iedentylko iest Jarmark w prowincyi na Szymona Juda w Gostyninie gdzie się na przedaż przypędzaią, w tym roku było ich około pięć set z Włodawy, przedawano woły chude lub pół karmne po # 16 i 18 a naymnieyszego takiey nie można było dostać iak # 12. Za takiego woła wykarmionego do brnia można wziąć tutay # 20, 24, i więcey. —

Do prowadzenia tego handlu z prusami, iak i do napełniania wołowni Ułanowskich potrzebne by mi były koniecznie prosiędanie odaie w Bessarabii, bardzo bym C. był wdzięczny gdybyś się tam mógł dowiedzieć czy odaie takie można ~~tak~~ dostać kupić na dziedzictwo lub wziąść w possessyą w każdym czasie, wiele moręgow będzie potrzeba ziemi zawsze utrzymać ~~mieć~~ w zapasie z osm set lub tysiąc wołow, wiele takie odaie kosztować mogą kupuiąc ie na dziedzictwo a wiele biorąc ie w possessyą, i w ktorych stronach Bessarabii takowe nay korzystnieY nabydź można. Bardzo C. będę obowiązany ieżeli mi na tę kwestyą raczysz spieszniey i dokładniey dać odpowiedź; i P. Burzyński także

obiecał był w tey mierze przesłać mi informacyą od siebie. — Maiąc dziś cegielnie sposobne w tuteyszych dobrach, zaczynam zaymować się żeglugą, kupuię szereg szkut tak zwanych Berlinek i wysyłać ich będę do przystania do Poznania cegieł własney fabryki do fortyfikacyi, a do Landsbergo kuestryna i Frankfortu dachówki na dachy, tak że ich rocznie z półtora miliona wysłać zakładam sobie, na powrót zaś zabierać mi będą gnoie, które mi tym sposobem prawie darmo przyidą, a ciął bym cenę iedney fury sterołokciowey $1 rachował, to w pierwszym roku powiększoną produkcyą kartofli więcey ich 50 po rynku przyniesą, nie rachuiąc potem ~~roku~~ takich powiększonych urodzaiów w następnych. — My tu tego roku z intrat naszych kontenci iesteśmy, zboże dosyć drogie, pszenicy korzec Zł: 30 do 36 srebrem żyto Zł: 18, owies Zł garniec Zł: 4, urodzay zboża średni, ale kartofli dobry. W tym roku znacznie tu ciężkie powiększyłem gorzelnię tak że teraz miesięcznie 100 tysięcy kilkaset dukatów akcyzy płacimy. — Oczekuię od ciebie odpowiedzi na ten list ściskam Cię iak nayserdeczniey, Emila ucałuj i Stryiaszkowi uszanowanie zalecam

Henryk [illegible]

Na przyszłość wszystkie sprawozdania wyślę Ci [illegible]

12go Lutego 834 Lwów

24

Kochany Kuzynku!

Na List Kuzynka de datta 10 Stycznia
830 Umyślnym do Medowy przy=
słany, a z tamtąd mnie do Lwowa
odpisuię tak pozno — nie moya
wtym wina ale oczekiwałem od
25go Stycznia co dzień przybycia
mego Adwokata Łomakowicza
żeby Go się w tym interessie
poradzić — a szczególnie mego
Maiątku nie wciągnąć do
sukcessyi po moim Oycu — gdyż
ani grayczara iednego dać nie
chcę i nie mogę y nie myślę
gdyby mi dziesięć za ieden
zysku wystawiano — Wtedy
bowiem sukcessyi za życia Nie
po śmierci zaś mego Oyca tylko
interessa y długi Nam z Pominnay
Urodzonych

udziałem — a tak ia z własnego
Maiątku nic nie dam — a z Oycow=
skiego nic nie Maiąc — Myśl
moye w tym Interessie iasno
odkrywam — z torbami ia y
moye Dzieci mogliby poyść —
gdybym zaczął traktować z
Kredytorami Oyca mego — y
wolę moye 100 # w kieszeni: iak
1000 # nabytych iak w Kuratele
Co się tyczy dalszego mego
przebywania przed 22gim Lutego
będę w Medowie skąd będę potrze=
bował bydź w Stanisławowie
chociaz niewiem kiedy ——
Karnawał dość Animowany
Co tydzień dwa razy naymniey
moya Corka Elzbisia tancuie —
P. Morska pisała do Nas by ią
Jey powierzyć — a gdy moya Zona
karmi nowo narodzone Nam 20go=
7bra

Coreczke Ludwisię — więc ia y
Oyca y Matkę zastępuięc
także bawię we Lwowie.
Niezmiernie żałuię słabości
Kuzynka, tak młodym będąc
tak cierpieć — koniecznie by
trzeba o sobie pomyślić, y do
radykalney wziąść się kuracyi
Ja przeszłego Roku od Bożego
Narodzenia do Wielkanocy cho=
rowałem — to na krzyże 4 tygodni
to na Influencyą; dwiedy kilka
dni ia kilka tygodni: skończy=
łem na kurczu [illegible] Żądka, po
dwa paroxyzmy co tydzień —
Wziąłem w lecie 60 kąpieli —
wypiłem ze 30 butelek Selcerskiey wody
y tego Roku zdrów iestem —
y Całuię Kuzynka. Kończę
ten list bardzo Serdecznie
Ściskaiąc — Ludwik Dzieduszycki

26

LEMBERG
1 Feb 834

A Monsieur
Monsieur le Comte
Eugene Dziedus̈zycki

par Kolomyja
Gwozdziec

à Korniów

ze Lwowa 19 Września 1820.

2) [illegible] 27

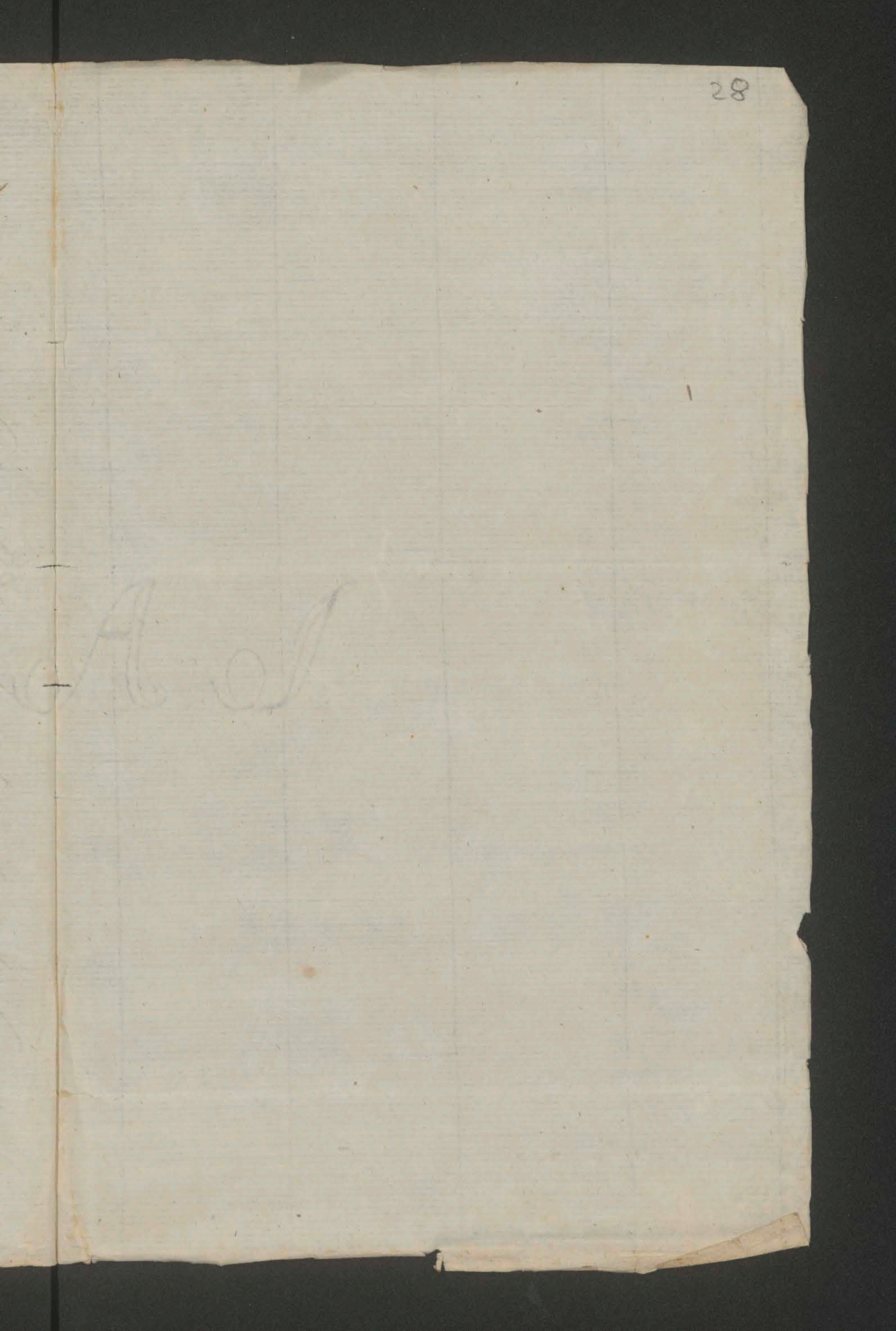
Udzielasz nam dziennika swego i opisuiesz w nim Ci twoie zabawy i zatrudnienia. Nie chcę być niewdzięcznym i płacić Ci nudami za zabawy. Moie zatrudnienia są Ci wiadome. Czytanie to iest moiém zatrudnieniem i zabawą. W tém nie masz żadnéy odmiany chyba odmiana ksiązki. Prolegomenom Kanta o metafizyce poświęcam teraz większą część chwil moich.

Przykro mi iest bez tych ksiązek które na wieś odesłałem. Bez nich iestem przymuszonym wstrzymać się w kilku pracach literackich; osobliwie zaś odpowiedź Sniadeckiemu nie chciałbym długo odwłaczać. Z twoim Baranowskim lepiéy się teraz poznałem. Od kilku dni co dzień się z nim widuię. Często staczamy filozoficzne walki; są to moiém zdaniem naypięknieysze; moc rozumowania i dowodów w nich rozstrzega prawda iest ich celem; w nich zwycię—

żony nawet tryumfuie, gdyż oświeceńszy rozstaie się z przeciwnikiem.

Bywaj zdrów

Titus

15) Sni 10 Październik 1820
29

List Twój w którym mi udzielasz wyciągów z listu Henryka z Warszawy pisanego odebrałem. Z nowin to iest naynowszem że Cesarzowa poiechała do Troppau. Z tego więc wnosić można że Kongres nie tak prędko się zakończy. Pisma zagraniczne donoszą o nowym Kongresie powszechnym który ma się odbyć w Dreznie. Sprawa Królowy nie iest ieszcze w Anglii zupełnie rozstrzygniona. W Neapolu Parlament zwołany. W Sycylii niepokoie i zaburzenia dotychczas trwaią. Teraz dwa słowa o nowinach Lwowskich. Pani Dzierzkowska iuż powróciła z Wiednia, lecz iey ieszcze tu nie masz; bawi dotychczas na wsi. Dzierzkowski u którego dzisiay byłem spodziewa się iey co godzina. Siemiński iuż po ślubie. Zimmer ślub ma być w niedzielę. Hüttner pisze Statystykę Galicyi którą ia na wezwanie stanów będę na ięzyk Polski tłumaczył. Trzebaby mu mappy Liesganiga

dlatego prosi Papę żeby nie zapomniał
przywieść iey z sobą. W Papy bibliotece
iest zbiór mów ~~x~~ mianych podczas cztero-
letniego seymu; proszę ~~[illegible]~~ Się przysłały
mi ie za pozwoleniem Papy. Śniadeckiemu
nie mogłem bez moich książek filozoficznych
które były w Jabłonowie żadną miarą od-
pisać; teraz mu odpiszę; iem przez ten
czas nie ~~mogę~~ próżnować przekonasz się
za przyiazdem.

Bywaj zdrów.

Tytus

Papy rączki całuię.

List od Starosty Branickiego załą-
czam. Mama prosi o przysłanie pie-
niędzy na expens. —

~~7~~) ~~2~~ 31 pn

ze Lwowa 10tego Paźd. 1820.

Ażebyś się więcey nie uskarżał że Ci ~~nie~~ nic nie piszę o moiem zdrowiu, zaczynam więc list móy od doniesienia że zdrów iestem.

Proszę Cię donieś mi iak się powiodła pasieka w podwóynych ulach. Wiele ~~pni w takie ule~~ roiów w takie ule osadzona czy iedna tylko zarobiły połowę albo dwie, czy ie rozdzielono ~~albo~~ nie, co nasi gospodarze myślą o takzeniu pni i t. d. Chciałbym wiedzieć o wszystkich okolicznościach. P. Walerian podobno przeszłego ieszcze roku zaprowadził u siebie podwóyne ule. ieżeli o tem co wiesz lub możesz wiedzieć napisz mi w którym z listów Twoich. W tych dniach oczekuiemy Taaffa; nie wątpię że przyiedzie. Któżby bowiem zastępował mieysce Prezesa Stanów?

Dukaty poszły w górę; dzisiay są po iedenaście i 36 graycarów.

Musisz o tem wiedzieć że zasię zmnieysza-
no o 36,000 Rynskich lecz w ogólę ~~powięk~~
~~szono~~ podatki powiększono. – Seymowi zaczynaią się
zieżdżać! Ileż to starych nie widać dzieci
którzy mimo ciężkich czasów po to tylko
przeieżdzaią ażeby się mogli pokazać w świe-
cącym mundurze! Siwy włos wtenczas iest
tylko ozdobą kiedy pokrywa mądrą
głowę. Lecz daymy temu pokóy.
W tych dniach ma tędy przeciągać rei-
ment Haurelego. Woyska zbieraią się.
Może woyna z Neapolem? Otworzyłoby
to na chwilę ~~nowe drogi~~ odbyt ziemio-
płodom i innym towarom, lecz pociągnełoby
za sobą nowe wydatki i długi na które ~~w~~
~~starszych czasach~~ wszystkie państwa
w tych czasach chorują.
Uważałem że wiele osób pisząc listy
wola co złe powiedzieć iak iedno wykrę-
ślić słowo; ia nie należę do tego cechu.
Trzymam się w tym ~~Nolan~~ Boabego.

Czyste listy bywaią przepisywane; ia moie świeżo z pod pióra oddaię na pocztę, a po tem zasiadam do nowey pracy. Papy rączki całuię.

Byway zdrów.

Titus

P. Dzierzkowski od dwóch dni w łóżku leży.

~~11~~ -0 pur

Ze Lwowa 28 Listopada 1820.

Rozumim że te Angielskie wiersze będziesz na Polskie tłumaczył; dlatego starałem się, ażeby przekład był pięknym i wiernym; pierwsze doda ci ochoty, drugie ułatwi pracę. Przez wierne tłumaczenie nie rozumim dosłowne; tłumaczenie dosłowne nie może być wiernem. Przyczynę wiesz, lub też łatwo poymiesz gdy się trochę nad naturą ięzyków zastanowisz. „Piękna Nira spoczywała na woniejącem łożu, usłanem z świeżo „rozkwitniętych kwiatków; błogi chłodnik „wieńczyły cieniste róże, wkoło ~~xxx~~ rozlewały „się wietrzyków balsamiczne tchnienia. „Jednakże słodkie życzenia rodzą się w iéy „~~xxx~~ sercu; życzenia które ciche zdradza „ią westchnienia! Złośliwy chłopiec iuż „napiął łuk, iuż wybrał okrutną strzałę „do przeszycia iéy serca; lecz gdy piękne „dziecię marząc iescze, zwróciło ku niemu „oblicze po którem złote igrały warkocze,

1.

„chociaż psotliwy chłopiec pragnął nado-
„bne dziewczę zranić, miłość wstrzymała
„zamach iego."

Mama słabąna oczy; chłodyk bywa
codzień; iednakże maść którą smaruie
oczy zdaie się nietylko nie pomagać ale
nawet szkodzić; dlatego wstrzymał się
na kilka dni ze smarowaniem. Wreszcie
wszyscy w domu zdrowi. P. Ludwik ~~tez~~
był u nas tam iadąc i z powrotem, lecz
bardzo krótko bawił we Lwowie. Koce-
buego powiedział że nie potrzebuie; że
Ty sam powiedziałeś mu że go odeszlesz
gdyż go iuż nie potrzebuiemy. Dlatego nie
wiem ieszcze co zrobię. Jeżeli Pszczoła
będzie i na przyszły rok wychodzić, a
księgarnia Wilda będzie mi iak dotych
czas otwarta, to mu Kotzebuego odeszlę,
w przeciwnym zaś razie zatrzymam go iesz-
cze. Nie wiesz zdaie mi się że od po-
czątku ~~[illegible]~~ szkolnego roku chodzę

na Anatomię czyli właściwiey mówiąc na
Antropotomię; Anatomia bowiem dzieli
się ~~na~~ na Patologię i Antropotomię; pierw-
sza mówi o słabym stanie ciała ludzkie-
go i iego częściach; druga zaś o zdrowym.
Zapewne ~~[illegible]~~ podobnie wielu osobom
zapytasz się na co mi się ta nauka przydać
może i czy nie myślę zostać lekarzem?
Na drugą część zapytania odpowiadam
że dotychczas o tem nie myślę; iednakże
nie masz w tem nic niepodobnego; wszak
Dyonizy z ~~króla~~ potężnego Króla został
nauczycielem. Co się zaś tyczy pierwszey
części pytania, na tę mógłbym Ci na
trzech odpisać arkuszach, lecz to przecho-
dziłoby granice listu. Powiem Ci więc wkrót-
kości co następuie. Wszyscy twierdzą że
naypotrzebnieysza dla człowieka nauka
iest znaiomość ludzi; iednakże mało kto
wie co to iest ta tak często powtarzana,
okrzyczana, i oklepana, piosneczka znaio

mości ludzi. A który dopiero wie się ta nauka nazywa się z Greckiego Antropologia. Otoż ta Antropologia czyli nauka o człowieku, dzieli się na Psychologię czyli naukę o władzach umysłowych człowieka, która iest częścią Filozofii, daley na Fizyologię i Anatomię, z których pierwsza mówi o działaniu naszych organów i o własnościach delikatnieyszych organów ciała ludzkiego, zwłaszcza o płynach, n. p. krwi i. t. d. druga zaś o organach ciała ludzkiego w ogólności. Człowiek składa się z ciała i duszy. Możnaż więc znać go ~~nie~~ ~~zupełnie~~ nie będąc obeznanym z temi dwoma naukami? Możnaż przebaczyć tym który się zaymuie Filozofią a zatem i Psychologią, możnaż mówię takim przebaczyć ażeby łamiąc sobie głowę nad poznaniem władz umysłowych człowieka, nie znali tego co mogą rękami

namacać! Wreszcie Anatomia tak iest ściśle
z Psychologią a Psychologia z Filozofią
połączona, że wiele rzeczy bez pierwszéy
poiąć w nich iest rzeczą niepodobna.
Jeszcze dwa słowa. Człowiek iest ze
wszystkich żyiących iestot nay doskonalszym
organizmem; budowie i mechanizmowi ciała
naszego nic nie wyrówna. Możesz
doskonalszą wymyślić dźwignię
od ręki człowieka? Widzisz więc że ten
tylko lepszym i bieglejszym będzie
Mechanikiem kto te cuda mechanizmu
które zawsze z sobą nosimy lepiéy
naśladować potrafi. Cóż dopiero powiem
o naukach przyrodzonych, n. p. o Histo-
ryi naturalnéy, Botanice i t. d. Wielki
ich związek i niższość od Anatomii iest
widoczna. Lecz dosyć o tém na dzisiay.
Pan Wszechwładnie całuię i załączam list
od Maskona który dzisiay przyszedł.
Katalogi zatrzymuię gdyż wieleby koszto-

waty na poczcie. Dotąd uskarżałeś się
na krótkość listów o dzisieyszym zapewne
powiesz że nadto długi.

Bądź zdrów

Titus Dzieduszycki

pin

36

Lwów, 29 Grudnia, 1820.

List ten może ~~Cię~~ Ciebie iuż nie zastanie; może Cię prędzéy tu zobaczę? Gdybyś iednak był ieszcze w Jabłonowie proszę Cię wypisz mi ze zbioru gazet Warszawskich z 1809 roku: Odę Koźmiana na zawarcie pokoiu, wiersz iego na zdobycie Zamościa, i wiersz w imieniu uczniów szkoły Kadetów do Xcia Adama Czartoryskiego. Pierwsza się zaczyna: "Uciążły mordercze bronie; drugi poznasz po wyrazach następuiących: "Wrą bębny téy godziny, ~~téy godziny~~
..... Miecze, topory drabiny
..... I rodacy na wyłowie." Nie dziw się tym ułomkom; przytaczam bowiem z pamięci. Ostatni wiersz do Czartoryskiego zaczyna się temi słowami:

„Hiarze tey szkoły młodzieńcke
„Przynosząc zebrane wieńce". i. t. d.

Wiersze te tym są rzadsze, ~~że~~
ile że nie mamy zbioru Poezyi Koź-
miana. Dziwić Cię zapewne będzie
dlaczego pragnę mieć te ~~[illegible]~~
Poezye: lecz przestaniesz się dzi-
wić, gdy Ci powiem, że osobliwie dwie
pierwsze, można dać za wzór, i że
ie znawcy za takie maią. Sądzę
nawet że mi podziękuiesz; osobliwie
raz za wiersz na zdobycie Zamościa,
który zdaie mi się ~~[illegible]~~ iest Ci nieznanym.
Załączam list od Rauchmüllera.
Mama na oczy ~~że~~ zdrowsza. Papy
rączki całuię. Bądź zdrów, prędko
do nas przyiedź ray. Tytus Dziedu

P. S. Fury z rybami ~~nie~~ dotychczas jeszcze nie przyjechały. Zdaie ~~się~~ mi się że na wilię nie staną we Lwowie. Też nakazano iutro a nie w niedzielę obchodzić. Jeszcze iedno. Jakto trudno poprawnie pisać po Polsku! Jeżeliś uważał wykreśli-łem ~~*~~ na pierwszey stronie w pier-wszym wierszu ~~się~~ a napisałem siebie. Mało ~~b~~ kto pozna że to było błędem. Zapewne powiesz że to próżny wymysł. Lecz zobaczysz. Wszystkie rzeczowniki które twierdząc rządzą czwartym przy-padkiem, rządzą przecząc drugim. Prawidło to wyciągnął ~~[illegible]~~ Kop-czyński z wzorowych we względzie ięzykowym naszych Pisarzów.

Tak nazywamy: Skargę, Ścia
z Wągłowic, i Gornickiego; a ia
z nowych do nich przydaię Śnia-
deckiego Jana i Kołątaia. Zaimek
ty ma w czwartym spadku ciebie
przez zkrócenie zaś cię; w drugim
zaś przypadku ma także ciebie;
ale zkrócenie cię nie ma tam
mieysca; cię iest zawsze czwartym
przypadkiem. Widzisz więc że
to był błąd grammatyczny; że
należało powiedzieć!! ten list może
ciebie nie zostanie; albo: list ten
zastanie cię albo ciebie. — Ci co
mówią: umiem po Polsku, zasługuią
na politowanie; gdyż nawet nie
wiedzą co to iest umieć po Polsku!!
Kończę twoim przykładem po Łacinie: In
magnis voluisse sat est.

jivi

38

Lwów 22 Paźdz. 1822

List Twoy 8mego pisany i mój rękopism odebrałem. Cieszy mnie to że Ci się podobał, chociaż przypisuię to bardziey przemawiaiącemu do ~~serca~~ uczucia Polaka przedmiotowi, niżeli sobie. Pismo to podług wiadomości które odebrałem z Warszawy, podobało się Niemcewiczowi, a to dodało mi odwagi ułagodzić w niektórych mieyscach ostrość pióra i posłać go w Kwietniu powtórnie na konkurs do Warszawy. Seym nasz zamknął posiedzenia swoie w sobotę;

na mieysce zmarłego Zamoyskiego
obrano Chorąpałnickiego. Proiekt
Banku Galicyyskiego ani przy-
ięto ani odrzucono. Złożona z
kilku członków Kommissya, ma
w porozumieniu z wydziałem sta-
nowym ~~na~~ podany proiekt na
przyszłego seymu odmienić, lub
nowy wygotować. Jeżeli moc
wrażenia iest miarą dobroci mowy,
to mowa naszego sąsiada Dani-
szewskiego, iako drugiego Kom-
misarza, była nayleṕsza, gdyż
naymocnieysze uczyniła wrażenie;

łzy nawet widziałem; tak się
wszyscy na galeryach i na
dole śmieli. Emilka i Grom_
niccy zawiedli się; balu nie było.
Kostuś słaby na oczy. Ulubiona
piosnka Beker ułożona na
fortepian przez Rüggabera
już wydrukowana. Jutro
Beker śpiewa w Westalce.
Śpiesz się to będziesz jesz_
cze słyszał Beker i Seker
śpiewające razem. Komorowski
syn Jenerała wrócił z podróży do
obóch Francyi i Anglii;

będziemy mieli zapewne nowy
kroy fraków. Proszę Cię
przywieź mi ieżeli Papa po-
zwoli tomy Woltera pod
tytułem: Politique et Legi-
slation. Bywaj zdrów wracay
prędko do nas. Papy ręce
ci całuię.

Tytus

ze Lwowa 8 Lipca 1826 40

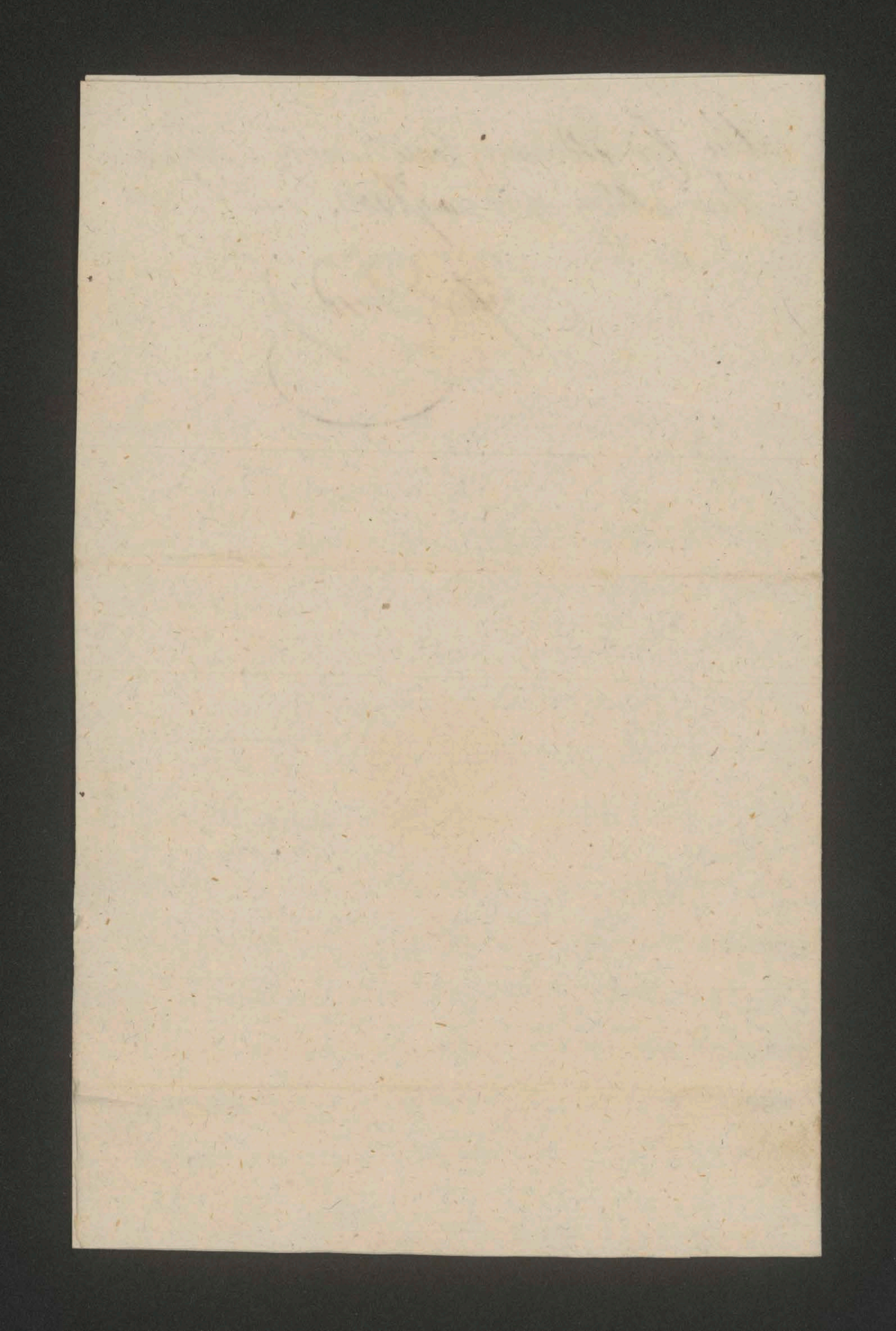
Kochany Eugeniuszu.

Już Ci Henrieta donosiła, że Papa tak nowy przyjaciel opóźnił, że P. Morski już nie zastał. Szkoda wielka że dla Ciebie nic tego roku nie kupiono na Kontraktach. Wiesz że znaczna część Grzymałowszczyzny dostała się iakiejś Szwarce Walsteina, ta teraz oni swoie przedaie, mówią że tanio, czy nie mógłbyś postać na miejsce, ażeby się o tem dokładniey dowiedzieć. — W tych dniach przywieziono dla Ciebie od Pfaffa dwa exemplarze książki pod tytułem: Gründliche Zeu-bildung in allen Arten von Werkzeugen" i Zerbritow; o iednym powiedziała Henrieta że dla niey, z długim napisz co mam zrobić. — Papa zdrów, Mamę zęby bolą, Stryjaszek iest do tych czas. W tych dniach był ślub P. Gołaszewskiey z Krasnowskim. Do ślubu =

prowadzili, ią: Xiąże Łobkowicz i Dombski; ca
iego, Panna Bastkowska i Panna Komorowska;
od ślubu ią cóż sami, iego Pani Komorowska
i iakaś druga którey nie mogłem dobrze
widzieć! Pani Skarbnikowey dadzą z daniem
adwokatów rozwód, bo pokazało się że w
iey parafii zapowiedzi nie było. O Pannią
Zamoyskę stara się Edward Bartawiecki,
syn tego z Polski którego wszyscy znamy.
Ale dosyć na ten raz nowin tuteyszych. Donieś
mi czy i w Potoczyskach także upały iak
tutay, gdyż tu nadzwyczayne iuż od dni kil-
-kunastu gorąco; deszczu nie ma; zbiór siana
powinien się udać. Zazdroszczę ci pobytu w
Potoczyskach; tamżeś się rodził; tysiące wspomnień
muszą ci stawać przed oczyma. Czemuż los za-
-wistny i te chwile które byłyby nayszczęśliwsze
w życiu, zatruć ci musiał! Nie masz praw-
-dziwego szczęścia na tey ziemi. Bądź zdrów

całuię Cię serdecznie, żonie Twoiey i Stryjan-
kowi ukłony moie zasyłam.

Józef [illegible]

Lwów

42

A Monsieur

Monsieur le Comte

Eugène Dzieduszycki

par Gwozdziec

à Potoczyska

2. — Od Tytusa Odebr. 13go Lip 826. po powrocie z Czerniowic.

No 33.

ze Lwowa we środę 27 Grud.
826

Kochany Eugeniuszu.

Niesprawiedliwie się skarżysz że do
Ciebie nie piszę, bo ostatni list ia
pisałem, a przed tym raz przed Twoje-
-mi imieninami, o którym się mi nie
donosisz czyś go odebrał. Na bajkach
i baśniach się znasz: to mnie samego
nie raz zabawiło. Bajka o Jezuitach
zapewne stąd powstała, że syn Pana
Dziedzicznego jest w Tarnopolu u
Jezuitów, a Jaltonów nie daleko
Tarnopola; i ja najmniejszego nie czuję
w sobie najmniejszego powołania. Co
się tyczy podróży i dóbr, o tem była
w prawdzie mowa, ale wiesz nie do-
wiedziemy gdzie sposobić się i te rzeczy jak

=

nieszczęsnie na wieczór stanowczo! Ale
tych mi nic nie donosił się o krótce
rozstaniem z Ojcem, powinienbym się więc
z Tobą wytłómaczyć. Jedna z Dam
tutejszych mówiąc ze mną przed kil-
-kunastu tygodniami o tem powiedziała
że nie od Chrzanowskiey dowiedziała
która miała powiedzieć: „Emilka
nie dawno za mąż poszła, a twój jest
w ciężkiej, a jej daremnie tyle tego czasu
na to czekam"! Odpowiedziałem tak
tatuś nie domyślawszy się to jej potem
wie i że powinno być oddać sobie
na to drugiego Eugeniusza. Jeśli
nic do tych czas nie kupił widać
-tem i o ostatnich negocyacyach
w artykule Brzezińskim czy Sto-

-czastliwi, nie daleko Singere
że się dziemy sobie także mi już da-
-wniej pomówiono. U nas wszyscy
zdrowi; Papa miał mi dawno przyczy-
-ny przyczynił w Sabinowie; wczoraj
w wieczór, po długim oczekiwaniu tu
przyjechał. Niezabitowski, jest więc
napewne chce w twoim interesie pisać
do Papy. Od Skrzyńskiej miałam
w przeszłym miesiącu doniesienie, przed
samym wyjazdem do Tarnowskich; nie
tu być w końcu bieżącego miesiące.
Jędrzejowi Rauchmüllerowi nie odstąpię
bo nam go nie pamiętne i nam go
potrzebnie. Najnowsze dzieła Polskie
są: Uwagi Sobieskiego nad
źródłami Historyi Polskiej i tłu-

nocnemi przemian Powietrza
przez Ciecinskiego Potelic-
-skiego ostatnie czytam, ale iest
to bardzo powierzchowne prace.
W ogródku Trzemeszkim znaleziono
tego lata, ze trzy Petryfikaty
które sklasyfikowałem; to iszto mi
powodem do Rozprawy geognostyczney,
którą w krótce ukończę i dam
wydrukować. Więc wiesz wszystko coś
chciał wiedzieć. Winszuię wam nowego
roku i ściskam Cię serdecznie. Pani
Twoiey rączki całuię; Stasiowi w
krótce odpiszę.

Ojciec Twoi

Leopol

45

A Monsieur

Monsieur le Comte

Eugène Dzieduszycki

par Grodek à Potoczyska

4 — Od Tytusa odebr. 29go 10bra 826.

№ 121.

1). Ze Lwowa, 26. Sierpn. 837.

46

Kochany Eugeniuszu

Odpychałeś, w chwili niecierpliwości interesa dzia-
-łowe, wtenczas kiedy bytność Twoja była naj-
-potrzebniejsza, lekko ważąc najważniejsze dla
Ciebie interesa i bez utworzenia których widocz-
-nie i Potoczyskich interesów, podług życzenia
utworzyć nie potrafisz, jako wszyscy ci co Ci
dobrze życzą i sam zapewnie o tem jesteś prze-
-konany; Tomiący bowiem nie będzie dosta-
-teczną hypoteką i nie uzyska Ci tak ob-
-szernego kredytu, jakiego Ci potrzeba będzie
do wejścia w interes Potoczyski, jeżeli
jeszcze trwasz w tej myśli. Powtóre ponie-
-waż dobra nasze są po większej części tej na-
-tury, że wielkiego potrzebują zagospodaro-
-wania, na tym prowizoryczném stanie rzeczy,
w którym wkładać ileby potrzeba nie można,
wszyscy więc szkodujemy. Na koniec, kto ma
drobne dzieci, nie powinienby nigdy interesów
swoich w zawieszeniu, w zawikłaniu i nieczys-
-tych

jak się mówi, samochcąc zostawiać, ale każde rozwikłanie interesów swoich, dla bezpieczeństwa i dobra dzieci przyspieszać by powinna. Co się zaś tyczy względu, któryby może mieć powinien i na moje położenie, ten pomijam, zastanawiając się zwłaszcza nad tem co Ciebie i dzieci Twoje bliżej dotyka. Co się tyczy projektu Stryja naszego Józefa, ażebyś Semenów przy mnie został, nie radzę Ci przy tym śliskim projekcie obstawać; miałbyś bowiem niezawodnie zawód w wypłacie, któryby Cię przy Twoich projektach, mógł w nie mały wprowadzić ambaras; nie miałbyś bowiem ani długu, ani pieniędzy. Biorąc zaś Semenów łatwiej sobie poradzisz, gdyż interesa Twoje, będąc mniej zawisłe od drugich, będą przez to samo pewniejsze. Przełożenie to uznasz zapewnie za to czem jest istotnie, to jest za braterskie i mające prawdziwe dobro Twoje na celu; gdyż sam widzisz zapewnie, że biorąc rzecz gospodarsko, nic łatwiejszego, jak dla pozornego ukończenia interesów, wziąść

Semenów, a potém, w wypłacie zawód szczę-
-ście; ale ja wikłać ani siebie ani ciebie
nie chcę, i dlatego Ci radziłem, i radzę
ażebyś dla własnego Twojego bezpieczeń-
-stwa, przy pierwszym układzie schedę po-
-rzucił. – Interessa Działowe stanęły więc
między Ojcem i Pawlikowskiemi i to na tem
że oni żądają 2000 zł zysku ze schedy Ra-
-dzimowsko-Semenowskiej a Ty im dajesz
tylko 1000 zł; chodzi wam więc realnie o
1000 zł i na tem rzecz stoi. Nie wchodząc na
nowo w trudne zawsze szacowanie dóbr, poprze-
-stanę tutaj na dwóch tylko uwagach, które
ile mnie się zdaje, powinnyby, pominąwszy inne
nawet względy, nakłonić was do zgody. Na-
-przód scheda Radzimowsko-Semenowska
ma przed wszystkiemi innemi schedami tę
wielką dogodność, że temu, który ją weźmie
natychmiast pięć procentu od szacunku
w którym ją bierze, realnie przynosić
będzie; co w innych działach nieoszacowana
=

jest Komisja, gdyż to każda spłatę niemal
-nie ułatwia i odpowiadający czysty dochód właś
-cicielowi swemu zapewnia: tego zaś ani o Milnie
a tym bardziej o Jabłonowie powiedzieć nie
można, bo Jabłonów, stosownie do szacunku,
na żaden sposób nie wypłaci się, chyba w da
-lekiej przyszłości i po wielkich wkładach.
Powtóre, dzieląc naprzykład dyferencye za-
-chodzące między Tobą i Pawlikowskiemi na
petowe, uczyniłoby dla każdego 500 ʒł; ale każdy
z was mając schedę swoję w rękach, a spłatę za
-łby z Kadzinowa, wkrótce summę tę wyście-
-nem, a zostawiając interessa w zawieszeniu i
dbając w niegospodarowaniu, każdy z was
daleko więcej realnie utraci; pominąwszy na-
-wet to, że tak mała dyferencya nie po-
-winnaby wstrzymywać ukończenia tak wiel-
-kiego interessu. Po Twoim tak nagłym i nie-
-spodziewanym wyjeździe, reszta się pogłoskała
że dział nasz zerwany został dla osobistego
między stronami poróżnienia się; bo tutaj bajki
=

2.)

48

są zawsze w pogotowiu. Znieś się proszę
się z Pawlikowskiemi i nie przewlekaj
bez ważnej przyczyny ukończenia wspólnych
interesów, gdyż nikt z nas przez to nie zyska,
a każdy niezawodnie z natury rzeczy straci.
Pawlikowscy są jeszcze tutaj, ale się interesa
po Twoim nagłym wyjeździe całkiem zasta-
-nowione zostały, nie potrzeba już ci zapewnie
powtarzać; bo gdzie w takich interesach
jednej strony nie ma, tam tak jest jako
gdyby żadnego nie było. Donieś nam czy ma-
-my cię tutaj oczekiwać bo i my każdy w swo-
-ję stronę, jeżeli nie przyjedziesz, chcemy wy-
-jechać. Co zaś płacić tych 2000 fl
w gotowiźnie Pawlikowskim nie potrzebu-
-jem, bo możem przejąć w części odpowia-
-dającej procentowi tej sumy wypłatę
roczną Mamie i Mostkiéj w części na
Pawlikowskich przypadającej, przez co
wypłata samego kapitału na czas nieogra-
-niczony

odłożona zostanie. Wszakże dalsze przewłoki stanu rzeczy na lepszy nie zmienią, dlatego nie odwlekaj decyzji i przyjazdu, aby nowe jakie zawikłania nie powstały i interesu nie utrudniły. Ciebie i dzieci Twoje ściskam jak najserdeczniej i oczekuję z niecierpliwością odpowiedzi.

Tytus Dzieduszycki

P.S. Ciocia Morska już powróciła z Drezna i Wiednia do Żarnówca i zapewne wkrótce tutaj będzie.

Erga Recepisse

retour RECOMMANDIRT ... 26 AUG 1857

49

9 xr

Monsieur le Comte

Eugène Dzieduszycki

Kolomeja, Gwozdziec à Horniów

we Lwowie, 6. Września 1837.

50

Kochany Eugeniuszu.

List Twój pod 31. Sierp. doszedł mnie wczoraj. Żałuję jak najmocniej że z Pawlikowskiemi nie możem porozumieć się; dla 1000 zł działu nie robić, prawdziwie nie godzi się; wszakże na tem widocznie daleko więcej stracicie. Widzę więc że chcecie dział znowu na czas nieoznaczony odwlec, chociaż nie mogę pojąć przyczyny dlaczego, gdyż powtarzam, nikt na tem nie zyska, a wszyscy na tem stracimy. Przypuszczam że rzeczy w tem stanie zawieszenia zostaną jeszcze rok, dwa albo i więcej i pytam się jaka stąd korzyść dla Ciebie wyniknąć może i czy to interesa Twoje przyspieszy lub ułatwi? W przypadku zaś śmierci na którego z sukcessorów, co za nowe zawikłania powstaną a to wszystko, można powiedzieć, samochcąc.

Jeżeli Ci się w samej rzeczy jak piszesz
zdaje, że Twoja scheda jest mnieysza
dlaczegoż schedy swojej odstąpić mi chcesz
i innej nie bierzesz? w naturze to od Ciebie
tylko zawisło. Żądasz gotowych pienię-
-dzy, chociaż wiesz że nikt Ci ich dać nie
jest w stanie, bo nikt ich nie ma; z tąd ty
więc że schedy na schedę, na którąbądź
z sukcessorów przypadną, nie mogą być
inne tylko opłatą procentów od winnej
sumy. Bo co się tyczy posagu mojej świę-
-tej żony którego każdy z was żąda, jako
gdybym go już miał, i jak gdyby to była
moja własność, o tem jak rzeczy stoją, nie
może być mowy aż po skończonych trzech
latach, a wtenczas, gdybym nim nawet na
rzecz Twoje był w stanie rozrządzić, nie
wiem czyliby Ci się na co przydał. Nie
bądź więc interessów Twoich na piasku

i nie szukaj samochcąc zawodów.
Piszesz że jakkolwiek staranie dożyjesz przy-
-szłym dniem do podpisania Kontraktu
dziatowej ale dożydować się i przy-
-jechać do ukończenia interesów nie
chcesz; ależ interess ułożyć się nie może
kiedy strony zatrudnić się nim nie
chcą. Mój ślub będzie w przyszłym
tygodniu, żałuję bardzo że nie będę
miał ukontentowania widzieć się
na nim. Jeżeli dział przewlekać będą
dzieciom bez przyczyny a moje nowe
stosunki nie pozwolą mi trudnić się
z twojej nadzorem niedzielnego wspólne-
-go majątku, polecę Officyalistom ażeby
nie do ciebie we wszystkiém na
przyszłość odwoływali. Ciebie i dzieci
twoje ściskam jak najserdeczniej
Sylwester Dziedzicki [illegible]

LEMBERG

52

Monsieur le Comte

Eugène Dzieduszycki

p. Kołomeja, Gwozdziec

à Kornjów

12

z Jabłonowa 20. Listop. 837.

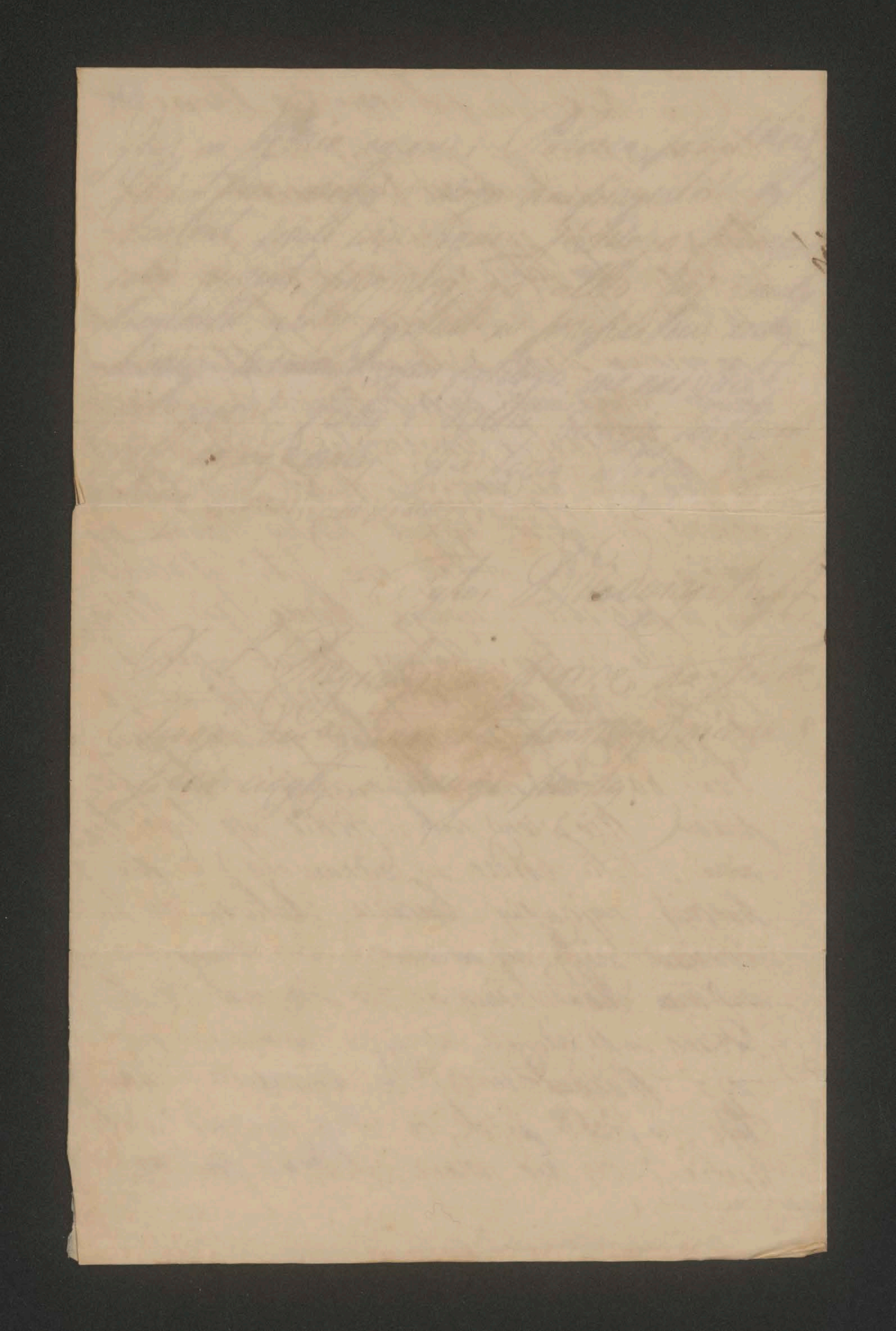
Kochany Eugeniuszu!

Przyjechałem tutaj 19 b. m. [illegible] Wiesz że tutaj wszystkie piece są w jako najgorszym stanie; jeżeli więc mam tutaj zimować, muszę przynajmniej najpotrzebniejsze i najgorsze piece przestawić i ponaprawiać. Tutaj nikogo do tego użyć nie mogę, bo skutek już tyle razy okazał, że tutejsi dobrych pieców stawiać nie umieją. Będąc ostatnią razą tutaj obiecałeś mi w potrzebie Twojego Murmajstra, którego mi jako do tego zdatnego polecałeś; proszę Cię więc jak najusilniej przyszlij mi go tą furmanką, którą umyślnie po niego posyłam, bo zima się zbliża a ja jestem bez pieców. Nie wiem jak u Ciebie, ale tutaj pszenica i żyto bardzo są nienamłotne i nie korzystne, wyjąwszy Semenowa. Delegacja do Gubernium dotąd nie mianowała do Semenowa osobnego Mandataryusza, nie utrzymała się. Nakazano w przeciągu miesiąca mianować osobnego Mandataryusza do Semenowa. Zapytuję się Ciebie przeto, co robić życzysz ażeby zrobić i czy nie znasz jakiego pewnego

gdyż on będzie zarazem i Poborcą podatków
Skąd tym więcej z niego na przyszłość był
kontent, jeżeli więc znasz jakiego któregoby
sobie życzył, przyszlij go albo daj mu
kontrakt, gdzie byłby w przypadku [illegible]
[illegible] [illegible] jam jakiego nie nastąpi
jako gości Ciebie i Dzieci Twoje jestem
jest najwierniejszy. Na tym [illegible] Dla
[illegible] [illegible] [illegible]

Życzliwy [illegible] [illegible]

P. S. Przyszlij mi proszę na próbę
Twoje dwa [illegible] [illegible]
jeden cięty a drugi [illegible].

55

Monsieur le Comte

Eugène Dzieduszycki

à

Horniów

Na drogę tam i nazad i
na przewóz dałem

z Jabłonowa 7. Kwiet. 839. 56

Kochany Eugeniuszu.

Murmajstrowi Kowskiemu który tu stawia Gorzelnię płacę od łokcia kwadratowego wi-deńskiego, muru, z wyprawą wewnątrz i ze-wnątrz, bez żadnej różnicy co do grubości muru, a to tak w fundamentach, sklepieniach, gzym-sach, jako i innych częściach, bez wyjątku, 24 graj. walutowych, rachując od muru 18 graj. a od wyprawy 6. graj. Murmajster i dwóch synów jego mularzów, mają wikt we dwo-rze. Materyał wszelki ja dostarczam i do-daję do Mularzów pomocnika; w reszcie nic niedodaję; ani wódki, ani zboża, zgoła nic wcale. Zgoda na łokcie kwadratowe a nie ku-biczne, tojest bez względu na grubość muru, zdaje mi się być dla stawiającego korzystna w budynkach o piętrze, gdzie fundamenta i dolnie ściany muszą zawsze być daleko grubsze.

Mając zaczynać fabrykę miałem wiele Kandy-
-datów, między innemi jeden aż z Mościsk.
Twój Bartoszewski także się zgłaszał, w na-
-dziei że od Ciebie otrzyma pozwolenie; ale był ze
wszystkich najdroższy, żądał bowiem od łokcia
kwadratowego 35 grosz. walut. prócz tego korzec
zboża i garniec wódki do każdych stu łokci
i to zboża w najdroższych gatunkach, i oprócz
tego jeszcze kazał mi płacić osobno na oprawę
kamienia. Nawet krakowskim targiem, jak
Ty mówisz, że z nim godzić się potrzeba, byłoby wy-
-niosło bez porównania drożej. W przejeździe
do Zaleszczyk był tu u mnie Sochanik, mó-
-wił mi między innemi, że w Milnie stawiać bę-
-dą w tym roku owczarnię i że zgodzili Murmaj-
-stra z Podkamienia, po 24 grosz. walut. od łok-
-cia kubicznego, z jego własną czeladzią i po-
-mocnikiem. To byłaby bardzo niska cena
byle się [illegible] i w ciągu fabryki nie uciekł.
Proszę Cię jak będziesz w tych stronach,
weź

z sobą plan tej owczarni którą chcesz stawiać
możeby i mnie się do Jabłonowa przydał. Nie
uwierzysz jak mi trudno było plan tego do-
-mu w Trembowli w tutejszych papierach wy-
-naleźć; myślałem nawet że go już mieć nie
będziem, zwłaszcza że Orlikiewicz i żona
jego pomarli i stamtąd więc żadnej, co się
z planem zrobiło mieć nie mogłem informacji.
Wiedziałem, że w Semenowie, porównywając
osadę tamtejszą z Jabłonowską, Arendarze
na mało płacili, wspominałem o tem w akcie
detaxacyjnym i przy dziele; podniosłem ich na-
-wet nieco przeszłego roku, ale z trudnością,
przez obawę, ażeby nie być przymuszonym spa-
-tki na siebie obiąć, gdyż wiem z doświad-
-czenia jaką to stratę przynosi; ale Tobie
udało się podnieść Arendarzów Semenowskich do
nad wszelkie spodziewanie, gdyż odebrałeś im
1000 garcy wódki, bez zmiany w zapłacie. Wąt-
-pię jednakże teraz, ażeby przy tak wielkiej,
bo

najmniej 300 Złyr. Kon. wynoszącej Arenty, mogli się utrzymać. Dzewiecki powiadomił listownie, że Wrasicki dał mu wszelkie żądane przez nie-go objaśnienia, tyczące się poboru podatko-wego w Semenowie. Starałem się usilnie za Massy i teraz, ażeby się dawnych Jabłonowskich restancyi podatkowych gromadzkich pozbyć można w części przez wybranie tego wszystkiego co tylko jeszcze wybrać można było, a resztę przez wy-kazanie jako Unuimbringliche i prośbę o od-pisanie. Nadeszła nakoniec niedawno Guber-nialna rezolucya, która za lata 833, 834, 835 i 836 darowała poddanym 515 Złyr. Kon. 21 gr. podatków niewybranych i jako uneinbringliche udowodnionych; ale ta sama Rezolucya wskaza-ła dominium na zapłacenie 770 Złyr. Kon. 22 gr. za gromady, za te same lata, a to, po naj-większej części, za tak zwane pustki; co rze-cz nieyzwyczajnym arbitralnym sposobem, bez żad-nego względu na sprawiedliwość, jak i wszystk-

podobne rezolucye; a ponieważ to jest Rezo-
-lucya gubernialna i przy tem groza sekwes-
-trem, potrzeba więc zapłacić. Te więc lata
byłyby tym sposobem absolwowane; ale bis
zum Schlusse 1831. roku tojest od 821 do
831. wisi zawsze, jak straszydło, nad Jabło-
-nowem, ogromna gromadzka podatkowa re-
-stancya, bo 27123 Złr. Kon. 11 2/4 graj. prócz
zasobkowego podatku wynosząca, z którą
Bóg wie jeszcze co się stanie i czyli nam
zapłacić tej Restancyi nie każą. Za Admi-
-nistracyi zaś, tojest za Rok 1837 i część
1838. restancye gromadzkie są tak małe
i nieznaczące, że niewątpliwie odpisane zosta-
-ną i żadna stąd odpowiedzialność dla domi-
-nium nie wyniknie. – W ogólności gospodar-
-stwo Jabłonowskie, mimo wszelkich zabiegów,
natężeń i usiłowań, nie dało się dotychczas
z tak długiego i wielkiego upadku pod-
-nieść. – Wszystkie podjęte kłopoty mo-

-zoty i nudy, niewypłacają się i ten stan rzeczy
całkiem mi obrzydł. Ledwie się byłem to sta-
-nie zatę naszej Matce na 1. Marca zapłacić:
Wszystkie źródła są wyczerpane. Wydatki
gruntowe, które ciągle jeszcze dochód o wiele
przewyższają, tego roku o 7488 Ryń konw.
48 grej. wszystko zjadły; nie będę mógł
nawet, dla fabryki, która nie zadługo znowu
się zacznie, dostawać do kontraktów i jestem
przymuszony, dług zaciągnąć; ażeby potem, w na-
-głej potrzebie, nie być przymuszonym do opła-
-cania wysokiego procentu. Jeżelibyś w to znał
Kogo, któryby miał 1000 # do lokowania na
rok, na 7 procentu, chciej go odesłać do mnie,
a wielką mi przez to wyrządzisz dogodność, gdyż
ja nową Gorzelnię, na gwałt kończyć muszę,
w starej, na samo Święta, piec pod kotłem
zapadł się, a w tych dniach, ściana jedna
wyleciała. W ostatniej Gazecie Lwowskiej
jest uwiadomienie z Nawarzy, przez Sucha-

-we, Kupca Lwowskiego, o białej Koniczy-
-nie, będącej na przedaż na nasienie; trud-
-no wiedzieć czy to się ma znaczyć Koniczy-
-na biało kwitnąca, czyliteż czerwona
z białem nasieniem; gdyby biało kwitną-
-ca, kupiłbym do nasiania w Owies.
Zdaje mi się że i Ty potrzebujesz. Cieszę
się że już jesteście wszyscy zdrowi i Cie-
bie i Twoje dzieci, Kochany Eugeniuszu
ściskam jak najserdeczniej.

Tytus Dzieduszycki

60

Monsieur le Comte

Eugène Dzieduszycki

à Horniów

z Jabłonowa 11. Czerwca 840

61

Kochany Eugeniuszu

Posłańca Twojego bez zatrzymania odsyłam z żądaną mapą Semenowa przez Geometrę Małkowieckiego zrobioną a przez Inżyniera Cyrkularnego weryfikowaną i za dokładną uznaną. Z Juryzdyką Trembowelską mało co brakować będzie do 1200 Morgów ornych gruntów. Zdaje mi się, że w tym przypadku mogłoby dobrze było ażebyś się trzymał artykułów indywiduałnych rektyfikowanych podług których wprzód podatek wymierzył, gdyż podług tych Semenów ma 1240 Morg 1536 [illegible] Sąż. ornych gruntów. Mapę tę proszę sobie zachować, gdyż jest urzędowa i drugiego Exemplarza tęż nie ma. Z Mościnem tak długo miałem konferencyą się po długiem oczekiwaniu, obawiając się ażebym

nie

bardzo nieszcześliwie wyjechałem. Ja w tych dniach będę w Jarosowcach, a we Lwowie zapewnie około 24. b. m; co dalej pewnie z pewnością jeszcze nie wiem. Rzeczy moje, chciałbym z Radzinowa zabrać, gdyż obawiam się, że Ci zawadzają, bo może tych biór i szaf potrzebujesz. Spodziewam się że może we Lwowie widzieć się będziemy. O przeniesieniu się Twojem do Radzinowa na mieszkanie, z boleścią słyszę, gdyż teraz będąc siebie bliżej, tak rzadko się widujemy, a cóż dopiero jak każdy z nas na przeciwnym końcu Galicyi mieszkać będzie. Możebyśmy się jeszcze, nie więcej jak kilka razy na tym świecie widzieli; a jednakże mogliby[ś]my żyć z sobą, gdyż żadnej między nami niezgody nigdy nie było, i nie ma. Gdybym ja podług mojego życzenia mógł tem kierować, chciałbym Cię widzieć ożenionego.

62

i w bliskości o [illegible], abyśmy na tym świecie z sobą żyli i często się widywali. Ściskam Cię kochany [illegible], i [illegible] Twoje [illegible] najserdeczniej. —

Tytus [illegible]

16. *
19. x
22. x
23. *
26. x
32. x
33. *
36. x
*
40. x
44. *
48. x

---

53. x
57. x
60. *
64. x
65. *
68. *
70. *
72. x
73. *

#

Monsieur le Comte

Eugène Dzieduszy Ki

à Horniów

 Ze Lwowa 30. Styczn. 851 63
o chorobie Gwalberta D.

Kochany Eugeniuszu.

Adress do Olechowskiego jest: na Zaleszczyki do Winiatyniec. Stan Gwalberta mocno się pogorszył od ostatniej niedzieli. Do tego czasu miał okropne i nieustanne bóle głowy. Zdaniem ostatecznem doktorów było, że stabość jego jest podagra w głowie. Jednakże przy tem chwilami wstawał i przechadzał się po pokoju. Ostatniej Niedzieli napadła go dreszcz a po niej gorą[czka] to trwało do środy. Przy tem mówił często od rzeczy i różne miewał przywi[dze]-nia. We środę dreszcz i gorą[czka] ... ustała; gwałtown[y] ... -stał; ale napadła go wielka [sła]-bość! Doktorowie twierdzą że podagra przeniosła się do piersi; a przytem pier-

wéj lewa ręka i prawa noga były
bezwładne; od wczoraj zaś bezwładność
ta przeszła do prawej ręki i lewej
nogi. Obawiają się paraliżu. Dziś
będzie znowu konsylium złożone z
trzech doktorów: Rapoporta, Wiercz-
-cyńskiego i Neuhausera. W takim
stanie rzeczy było niepodobieństwem mówić
z Gwalbertem pierwej, a tém bardziej te-
-raz o interesie ze Statkewiczem. Twierdz-
-ą że on w ciągu tej całéj choroby
jest niezmiernie drażliwy i ponieważ zmiana [...] Statkewicz
wyrobił sobie exekucyę do mobiliów w
Wilnie i Jabłonowie; jaki zaś rodzaj exe-
-kucyi przeciwko Tobie wyrobił niemogłem
[...] dziś [...] Adwokat Pawlikow-
[...] takiego postępowania ja
w całym tym interesie kontent być
niemogę. Dlatego, jak mówi, rekursu

64

do najwyższej instancji niepodawał: bo wyrok appellacji był, w porównaniu z dekretem foralnym dla nas pomyślnym. Sume te potrzeba koniecznie złożyć do depozytu; bo przez odwłoki, prócz wstydu, większe jeszcze poniesiemy straty i szkody. Adwokat Pawlikowski dla Racyjskich który także więc sprawę tę w imieniu nas wszystkich prowadzi, nawet co do poręczy z naszej strony i złożenia sumy tej ... do depozytu żadnego dotychczas stanowczego kroku nieuczynił mimo moich energicznych nalegań; powiada że podał dopiero o exrotulacyę aktów i dlatego tego dotychczas nieuczynił. Wymagaję że mam go w podejrzeniu. ale odmienić go w teraźniejszym stadzie rzeczy niemogę; zwłaszcza

że to jest osobisty przyjaciel Gwalberta.
Jeżeli sprawa ta źle pojdzie i szkody
nam przyniesie, to nie z mojej winy; ja
nieszczędziłem ani pracy ani zachodów
ażeby ja jak najlepiej wykierować.
Świadczą o tem instrukcye przez mnie
w tej sprawie pisane, które zawsze
albo Otrzyńskiemu albo Gwalbertowi
wręczałem; ale mam jak to mówią i
jak widzisz związane ręce.
List ten piszę drżącą ręką bo w ciągu
tego pisania już dwóch było posłańców
że Gwalbert ma się gorzej. Przerywam
list ten i idę na konsylium.
Było trzech na konsylium doktorów, któ-
rych wyżej wymieniłem. Lekarstwo od-
mienili zapisali coś z piżmem; wszystka-
torye postawili na piersiach; oddech
ma głośny i krótki, obawiają się zpara-
lizowania płuc; możesz sobie wystawić
co z nią się dzieje. Nadzieja bardzo mała
prawie żadnej.
Tytus.

65

Ze Lwowa 3. Lutego 1852.

Mochany Eugeniuszu.

Muszę Ci o smutnym donieść wypadku; tego samego dnia którego mi do Ciebie list mój pisał, tojest w Piątek 30 Stycz. Gwalbert o 9 godzinie wieczorem życie zakończył. Żonę i Micia wziąłem w pierwszych chwilach do siebie i dotychczas są jeszcze u mnie. Zostawił testament pisany w Czerwcu 1851 r. Majątek zapisał synowi, połowę dochodu jako dożywocie żonie. Micia jak będzie lat 20 polecił ogłosić za wielo[letniego]. Żonę mianował opiekunką i Administratorką majątku z poleceniem sobie za współopiekuna [...] którego z braci albo [...] bo swoich krewnych od opieki usunął. Pochować się kazał w Medyce. Strata ta mocno nas wszystkich

dotknęła, a cierpienia Siostry naszej nie-
-są do opisania; jest słaba fizycznie
i moralnie. Ściskam Cię, jako naj-
-serdeczniej i na tym list mój kończę;
bo i ja bardzo potrzebuję spoczynku,
po całym tym wypadku.

Tatur Dziad

nio_
io
ê_
Pi
lhe,

Tylko po śmierci G. P. o interesie 67

Kochany Eugeniuszu.

Po ostatniej odpowiedzi Twojej z 4. Stycz.
pisałem do Ciebie dwa listy, w których
Ci donosiłem o tem co się działo z Gwal-
bertem. Ten nieszczęśliwy wypadek prze-
dłużył dotychczas pobyt mój we Lwowie,
bo miałem zamiar wyjechania pierwszych dni
Lutego do domu. Na list [illegible] Twoim z 11 Stycz-
[illegible]
[illegible] o [illegible]
[illegible] Lwowa [illegible]
[illegible] listami [illegible]
Pod warun[illegible] tylko [illegible]
wolne i że część [illegible] pieniędzy [illegible]
na komportowani[illegible] Twojej do dochod[illegible]
w interesie z [illegible]
w dodatku do testamen[illegible]
dług, ale fundusz ten nie[illegible]
do zrealizowania. Gotowych [illegible] po
śmierci Gwalberta tyle tylko po[illegible]tało, ile

na najgwałtowniejsze wydatki potrzeba było.
A tych nawet niektórych dotychczas niemogli
zaspokoić, bo w Medyce było w kassie tylko
czterdzieści kilka ryńskich i w Mielnie nie-
-więcéj. Czémże gospodarstwo prowadzić? Czém
najemnika płacić? — Zboża na przedaż także
niezmiernie mało; i tak na całém gospodar-
-stwie Medyckiém tylko 90 korcy Oziminy
pozostaje. Owce na motylicę całą jesień [illegible]
-pami ginęły i dotychczas giną
[illegible] a o dotychczas [illegible]
Za robociznę [illegible]
[illegible] całkiem gospodarstwo [illegible]
[illegible] Mielnicą [illegible] więcej [illegible] bar-
-dzo szczupły [illegible] niewystarczający miał
z dóbr dochód; bo 1846 r. zaciągnął długu
w instytucie kredytowym Galicyi: 17.700 [illegible]
na Medyce; a w roku 1849 wziął 13.500 [illegible]
[illegible] tego pożyczył na krótki
czas pod [illegible] 400# u Konsyliarza [illegible]
-czyckiego; przytém są rozmaite w Medyce
i w Mielnie zaległości w wypłatach; i tak

ogrodnik Blanck twierdzi, że mu należy
2700 Złp. zaległych zasług. Skwarzyce wy-
-dzierżawił za 2000 Złp. Bucòw za 1800
Złp. rocznie. — W tej chwili więc mogą w sta-
-nie oddania ś tych 2000 Złp. Przetrzymanie
części funduszu tego na interes ze Statkiewi-
-czem, jest więc zupełnie bezskuteczne. Proszę
Cię więc przyszlij jak najspieszniej część Twoję
do złożenia do depozytu, jeżeli sobie i nam
niechcesz narobić szkody i interesu tego zgubić
bez odwetu. Powtarzam co już donosiłem, że
sumę wygraną intabulował na wszystkich
naszych dobrach i funduszach. Rezolucya
o tem doręczona została Roczyńskiemu;
ja także żadnego osobistego o tem doręczenia
nieodebrałem. Oprócz tego wyrobił exekucyę
do mobiliów w Jabłonowie i Milnie; a prze-
-ciwko Tobie wyrabia aproprjacyę rat dzier-
-żawny od Twoich Possessorów; co oczywista
także uzyska. Cała należytość która do
depozytu skompletować potrzeba, wynosi podług
załączonego pod A wyrachowania 3680 fl. 18 gr.

a zatem na jedne z trzech głów 1.226 fl. 40 kr. i
kon. — Oczywista, jeżeli téj należytości do
depozytu sądowego wraz nie złożymy i jeszcze
dłużéj odciągać się będziemy, to te należytości
na nas wyegzekwują; całe dalsze prowadzenie
tego interesu będzie bezowocném i sumę nad
nas wyegzekwowaną zupełnie i bez odwetu
stracimy. Komportując ją zaś do depozytu
i kondyktując, możemy — po przeprowadzeniu pro-
-cessu o używane morgi pola, które im
nasz Ojciec regularnie odmierzał Kazał — sumę
tę odebrać. Pozew z naszéj strony już napisany,
ale jeszcze niepodany. Oczekuję jak najspiesz-
-niejszéj odpowiedzi. Ściskam Cię jak naj-
-serdeczniéj i dla wszystkich Twoich ukłon
załączam. Interes ten żadnéj dalszéj
odwłoki nie cierpi.

Lwów 13. Marca 852 Tytus Dzied

Ze Lwowa 1. Kwietnia 864
o ½ do 8mej wieczorem

Kochany Eugeniuszu!

Właśnie w tej chwili przyszła do nas Maurycowa Dzieduszycka z telegraficzną depeszą w której się zapytujesz co się dzieje z Michałem i z jego matką. Zdrowi i dobrze się mają oboje i zupełnie nic się im niewydarzyło i niestało; musiała więc być jakaś równie ważna jako mylna pogłoska o nich w Krakowie. Obawiając się ażebym się niespóźnił, bo poczta o 8mej odchodzi kończę, ściskając Cię jak najserdeczniej

Tytus Dzied.

Maurycy musiał Ci zapewne odpowiedzieć telegrafem. Szukałem w Jabłonowie rękopismu o genealogii Dzieduszyckich a nieznalazłszy myślałem że zostawiłem tutaj, ale że i tu niemasz więc musi jednakże być w Jabłonowie. Za powrotem poszukam i odeślę. —

Rytur Dz

71

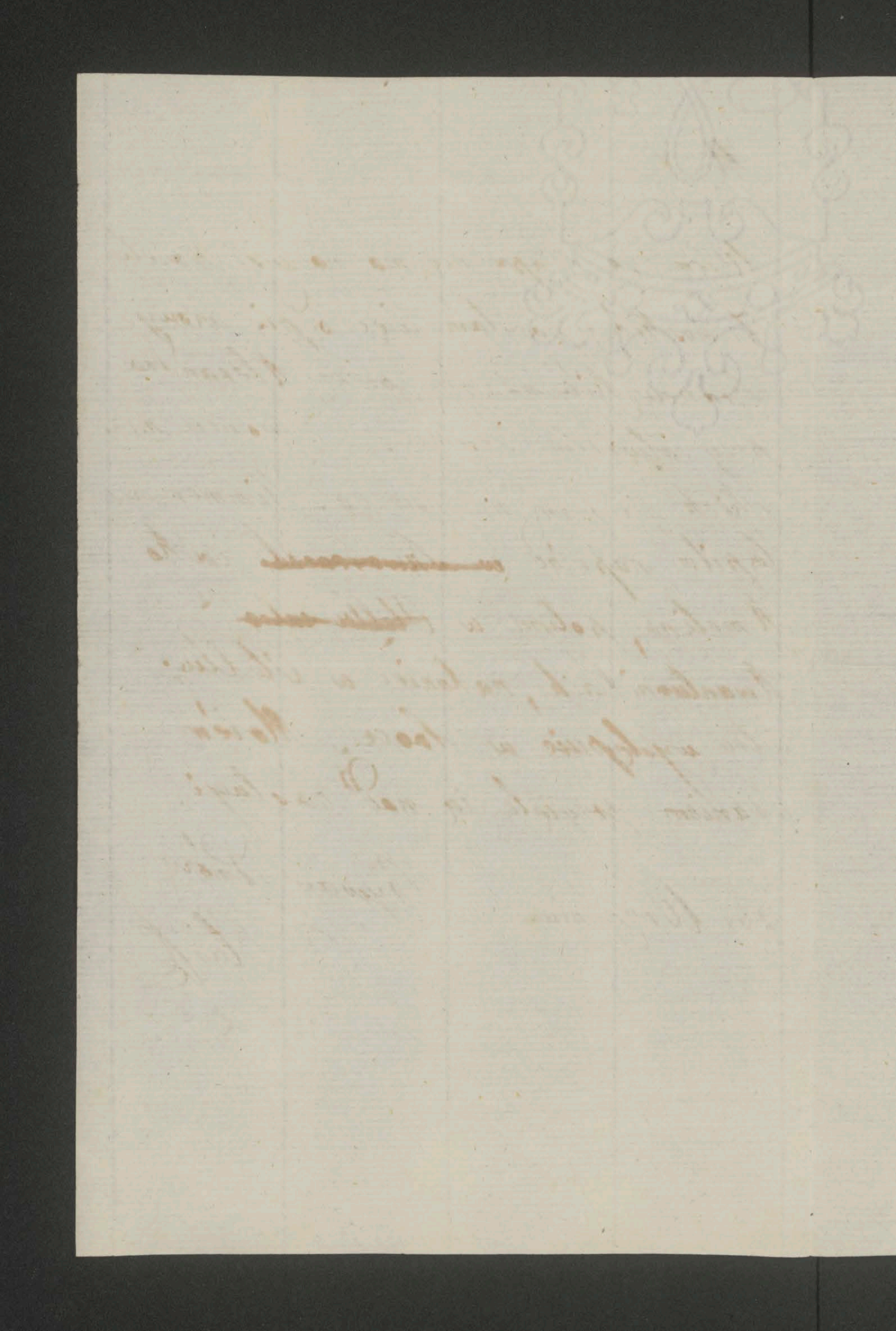
~~4~~ ~~10~~ Ini

Wiem że Papa nie ma na wsi gazety Lwowskiéy; posyłam więc odpis mowy Francuzkiéy miany przez Alexandra przy otwarciu seymu. Z nowin mieyskich nie mam nic nowego. Zimmer wystąpiła naprzód ~~w Cenerentoli~~ iako Amelina, potym w ~~Otellu ulec~~ Awanturnikach, nakoniec w Otellu; iutro wystąpiie w Sroce. Moiém zdaniem przyięto ią nad zasługi.

Bywaj zdrów

26. Września.

Tytus

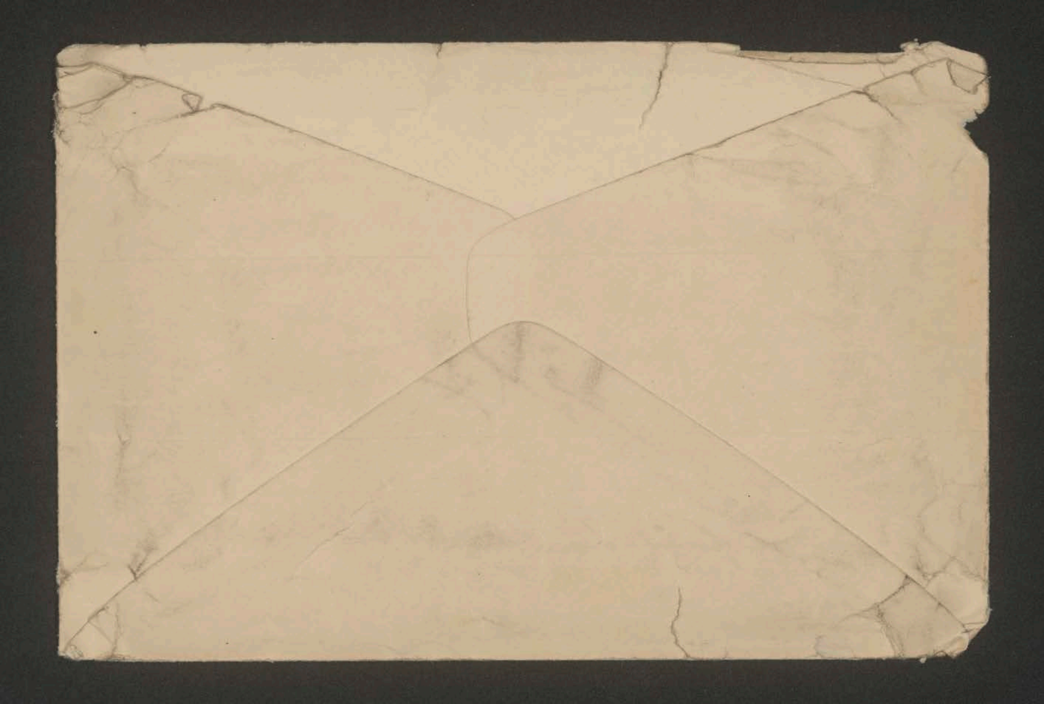

173

Listy hr. Tytusa Dzieduszyckiego
syna Wawrzyńca i Anastazyi z hrabiów Mierów

pisane do brata Eugeniusza
w roku 1820, 1822, 1826, 1837, 1840.

1 List do siostry Eweliny (w r. 1830.)

9 Sierp: 832 z Jabłon

74.

List twoy 8go pisany z Ukontentowaniem odebrałem, ponieważ nie miawszy od Ciebie dłużey nad Miesiąc Wiadomości niespokoyny byłem o twoie Zdrowie — Życzenia twoie z Okazyi Imienin że nie Są dla odbycia Etykiety, ale Szczere Uczucia dla Kochaiącego Ci Oyca, przekonany jestem, które też z wdzięcznością przyimuię —

Przy chęci zrobienia Ci Surpryzy w Korniowie zawsze pozostaię, nie pragnąc Ci ani żadney Subjekcyi zrobić, ani pomnożyć Smutku, ale kiedy to nastąpi nie wiem, bo dotąd jeszcze nigdzie nie wyjeżdżałem, chociaż mam potrzebę tego na wszystkie Strony — W tym momencie dosyć zdrów jestem, ale na końcu Lipca, i w początkach Sierpnia nie dobrze Się miałem, Straciwszy Sen, Appetyt i maiąc dreszcz, obawiałem Się więc jakiey Choroby, albo febry, ale dzięki Bogu, jak przyszło złe nie wiedzieć z czego, tak i minęło, Sen i Appetyt powraca i znowu Się mam lepiey —

Wzięcie na wspoł Pałczysk chociaż by i przez Spekulacye znayduie proiektem dobrym, gdy jesteś w Wieku w którym jak nayświęcey Czynnym i pracowitym bydź należy, przytym że im więcey będziesz miał zatrudnień i dystrakcyi tym mniey czasu zostanie do Smutku —

Nie widzę więc dla czego byś miał na przyszłe lata od Wspołki odstępować — W czym to tylko mnie zastanawia, czyli ta Possessya za roczne Quantum 1500 ₶ oprócz podatków na teraźnieysze taniè czasy, nie nazbyt droga —

Woły może nie dobrze przedane zostały w Ołomuńcu trafiwszy na zły Targ 4 Lipca, bo mogłem mieć za nich w Domu po # 10 a przedaż w Ołomuńcu po potrąceniu Expensy nie wynosi i po 9 #, więc obłożonego Dukata Straciłem na Każdym Wole w Ołomuńcu — Gdybym był trafił na Jarmarek Katuski, co do którego Kalendarz mnie zawiódł, był bym Je tam pewnie przedał — Naywięcey mnie zgubili wepchaniem Dukatów Cesar po 5. fch C — na których każdym Straty było więcey jak po 1 fch Walut: a prócz tego jeszcze na każdych 100 fch potrącili 1 fch Sconto jakieś, zgoła jak Sami chcieli tak zapłacili. —

O X: Gutta do henryka pisałem, oczym mu doniesś, były tu w krótce po Jego odjeździe inny Konkurrent z Jabłon: Dobr Kamerali: po napisaniu o X. Gutta —

Y u nas tutay wtym roku Żniwo Się przypóźniło, Zimna nieustanne i Wiatry były Szkodliwe, a teraz Częste Ulewy niewiedzieć jak dadzą zebrać — a co Są Zboże może bydź powabne w Słomie, ale w Skutku okaże Się Ziarno nikłe i nie naeważne — Y pewnie tak będzie jak Się nie raz trafia że za przeszłoroczne Zboże kto go zachowa, o połowę a może drugie tyle więcey płacić będą co za Nowe — Same już podniesienie Się wtey porze raptowne Ceny produktów nie Obiecuje Urodzaju w Zbiorze tego rocznym — Teraz u nas jest Pszenica po f. 7. a Żyto fch 5 — blisko 5 fch C pana Korcy, taki jak było Upłynioney Jesieni, a Wódki Garniec płacą po 16 kr C. a może by dali i po 18 kr —

We Lwowie wszyscy Są zdrowi, oprócz P. Adama Miera który często zapada — 4 go w Sobotę był tam Szlub

Helenki Dzieduszy: Corki Jana Dzi: Ktora poszła za Teodora
Potockiego — P. Morska pojechała, na kilka tygodni do
Warszawy dla odwiedzenia Siostry naszey Sierakowskiey —
Przed Jey wyjazdem z Łaszk: byli u niey P.P. Jozef Dzied:
jadące do Kąpieli do Trzcyna — P. Ludw: Dz. miał
w Auguscie ze swoią familią, objeżdżać całe familie
miał naypierwey zacząć w Przemyskim od familii Żony —
— Tytus dotąd jeszcze w Londynie — Był tu u
mnie po Jarmar: Tarnopoli. Tabaszewski były Rządca
w Radziszowie, Ktory teraz przyjął Obowiązek u Arcybiskupa
— W tych dniach była tu P. Bykowska z Bratem Skarbkiem
prosząc mnie na dzisiay na Obiad do Młyniska, gdzie
miała bydź i P. Gromnicka z Swoią familią z Łaszkowic
ale że Ja nigdzie nie wyjeżdżam przeto i tam bydź nie
mogłem — Zebrawszy wszystko co wiedziałem
Interessującego, Kończe na Serdecznym Ciebie i dzieci
twoich Uściskaniu

par [illegible]

832

a Monsieur
Monsieur le Comte Eugene
Dzieduszycki

à Korniów.

8. Wrzes. 832 z Jabłon

Posełaiąc Ci żądanego Jacentego odsełam takżeprzez niego Ziemny Świder, jako też 10 Gron Winogradowych wdwoch Gatunkach dla twoich dzieci, aby o mnie pamiętali, bo to jest naylepszy Sposob do pozyskania dziecinnego Serca, Ktorego Owocu może wtym roku jeszcze nie Jedli, bo może i Jch Papa wtym bydz przypadku. — Załączam Ci także List Tytusa z Londynu 3. Sierp. pisany, Ktory własnie odebrałem, a o Ktorym Się dowiadywałeś. Ten Arcy X. Ferdyn: Ktorego dostaniemy za Gubernatora jest ten sam Ktory w 812 w 60 tys Woyska do Warszawy w Księżyt. a Ktoremu 8 m tys: naszych tyle Ambarasu Sprawili, że nawet i Gallicyę zaięli — Jeżeli wiesz co nowego o tym mi donieś — Musisz wiedzieć że hermana i Jozefa Potockich

Braci

— Jatowickiego — Oliżara i niejakiego Kapit: Lewickiego we Lwowie Areszt=towano, i odestano Jch do Brygnu=Drojewskiego z Militar: Sądu oddali pod Cywilny Kryminalny, co ma bydz dla niego lepiey — Donoszono mi także że JExcy: Pietrusi Szukaią i że mu Papiery zabrano —

Więcey niemam co donieść jak tylko dodać, że ten rok osobliwie wtych Stronach fatalny, bo całe lato było Zimne albo Słotne, i nie dosyć że mieliśmy tu 3 razy Grad, ale upłynioney Nocy z 7go na 8my taki był mróz, że wszystko powarzył, i co tylko było Zielonym zrobiło Się Czarnym, Ktory jeżeli i wtamte Strony zawitał, przepadły Tiutiuny i Wasze Kukurudze — Całuię cię Serdecz i dzieci

H

ego
esz=
u –
li
bydz
i
ig i

tko
tych
to

Tgo
sstko
ym
li i
rze=
kku=

78

à Monsieur

Monsieur le Comte

Eugene Dzieduszycki

à Korniów

d: 17go Marca 1832.
Zwierzyn

Jul Gromnicki 1 [illegible]

79

kochany Eugeniuszu. Serce mi się rozdziera
na wspomnienie bolesney y nieodżałowa=
ney straty ktorą ponieśliśmy, y led=
wie znalazłam odwagę zgłoszenia się
do ciebie, dla czego? bo do ciebie samego!
nie dla przesłania ci słow pocieszających
bo tych niema, ale pozwol kochany
Eugeniu napomnieć się abyś uśmierzaw=
szy żal, zdrowia szanował pamiętaiąc
na te kochane Dzieci, ktorym tak wielce
potrzebnym iesteś.
Z nieśmiałością zanoszę do ciebie kochany
Eugeniu prozbę abyś chciał mnie uszczę=
śliwić pozwolić mi w iakieyś części
zastąpić Matkę w pierwszych dziecin=
nych latach swoich corek, y powierzyć
mi o nich staranie, będziemy ie kochać
pielęgnować, na ich zdrowie nay troskli=
wiey czuwać, a daley postępuiąc stopnio=
wo za ich umysłowemi zdolnościami
wpaiać w ich młode dusze religią, obez=
nawać ich z Abecadłem itd. a gdy
osądzisz mnie iuż nie zdolną iść daley

oddam Ci z naywiększą wdzięcznością za poło-
żoną we mnie ufność.
Jeżelibyś się kochany Eugeniuszu od obyd-
wóch razem oddzielić nie chciał, podziel
się równo, a z ukontentowaniem przyjmę
tę na którą padnie twój wybór, a gdy
pomyślną odbiorę odpowiedź którą do
Lwowa pod kopertą P. Walerianowey
oczekiwać będę, zaraz po świętach, gdyż do
Lwowa na 4 tygodnie wyjeżdżamy, spo-
pieszę odebrać z rąk twoich ten drogi
skarb który obiązwszy na moment z oczu
nie spuszczę.
Tak zawsze dobry jesteś tak cię pewnie
interessować będzie zdrowie Pani które
dopiero od dwóch tygodni jest dla nas
pocieszające. Bawiliśmy tu 5 tygodni
dziś wyjeżdżamy do Podmiłyny oddaję ten
list na Stryjskie Poczte a dla pewności
na ręce Stanisława.
Moy Mąż który od momentu odebraney
nieszczęsnej wiadomości, na którą nad

wyraz nawet z uszczerbkiem zdrowia cierz-
piał, dołączaiąc ci wynurzenie żalu swego
za nayważnieyszą łaskę cię także prosi abyś swoie-
lorki na iakiś czas naszey opiece powie-
rzył, zrób to kochany Eugeniu uszczęśli-
wisz nas i pocieszysz w tey dolegliwey na-
smutku.
Nie chcąc cię dłużey zatrudniać, kończę na-
przyiaźnieyszem tysiącznym uściskaniem
bądź mi zdrów kochany Eugeniuszu y
o nas nie zapominay. J. Gromnicka
Dzieci co u nas uściskay.
Karolostwo ci nayczulsze wyrazy przy
nayszczerszych ukłonach przesyłaią,
także y Julcia. I ia także tu teraz przy-
domny bardzo mi przyiemnie w tem liście
własną ręką dodać że kochanego Eugenka
iaknayserdeczniey ściskam, z każdey okazyi
korzystaiąc by się dowiadywać o twoiem zdro-
wiu o które się obawiam by przy teraznieyj-
szych tak smutnych wypadku nie cierpiało.
Bardzo żałowałem że mi czas niepozwolił
widzieć cię z Juziem w Korniowie, ale nie

iest to dla mnie straszne, gdyż wkrótce spodziewam się że będę mógł to sobie sam wynadgrodzić. A tem czasem kończę ścis=kaiąc Cię ieszcze raz bardzo serdecznie.

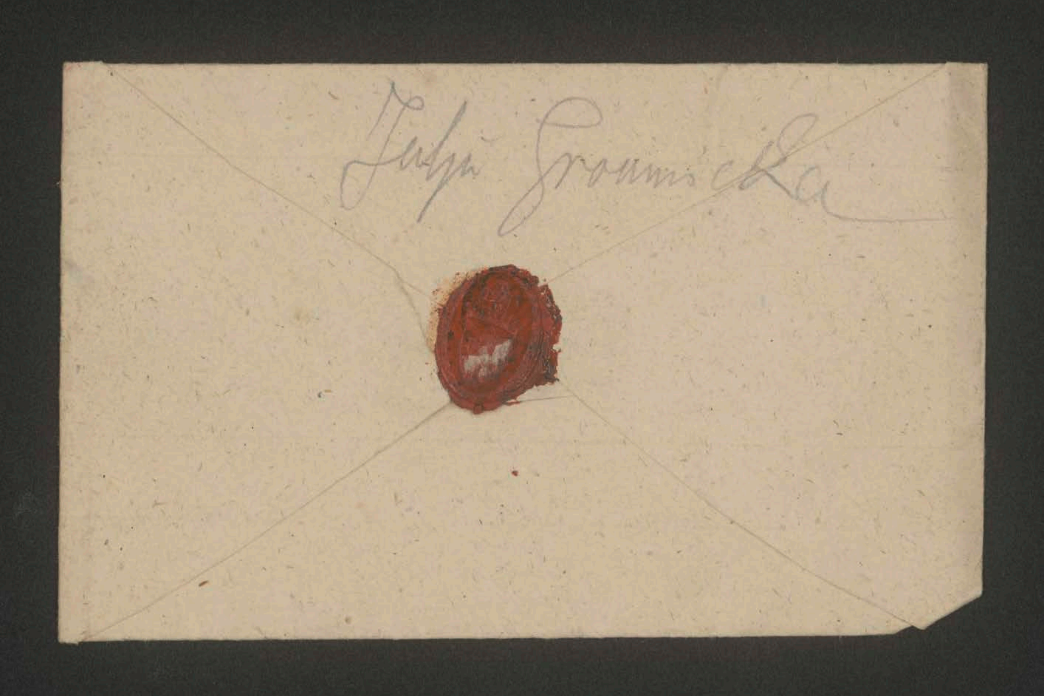
Maryan Gr

81

832

A Monsieur
Monsieur le Comte
Eugène Dzieduszycki

à Korniów

Julja Gromnicka

Leopol ce 2 Nov: 1820. ap: midi:

82

Cher Eugène!

Dziś przed obiadem odebrałem list twój z Poczty.
Nadspodziewaną radość, którąś mi nim sprawił
opisać Ci nie jestem w stanie. Musisz się więc
jak nasz Porucznik Swoboda mówi muß dem schriftli-
chen Glauben beymessen. — Jeżeli Ci się
się w Jabłonowie zdało widzieć mnie powolnie,
niedbale i nieuważnie czytającego — bardzo jak
widzę musiałeś sobie wzrok swój popsuć
na Wsi, i moją radą byłoby kupić sobie
Lornetkę na odległe dystancje —
Ale ino tam żart na bok, muszę ci się przy-
znać że jeżeliś mnie grzecznie ucieszył, takżeś
mi za to grzecznie upokorzył — Proszę Cię
czy ten sam ni z tego ni z owego nie mógł
Cię natchnąć kilka godzin później bym ci przy-
najmniej miał czas mój list dokończyć i na
Pocztę odesłać? Jam tego prędzej nie mógł uczy-
nić bom tak był uregulowaniem i uporządko-
waniem czasu i lekcyi moich zatrudniony, żem
żadnej w Dniu godziny nie był Panem. —

Z dzisiay przyiemności pisania do Ciebie winienem
<u>Imieninom Wszystkich S: S:</u> Jeżeli do Nich na-
leżysz życzę Ci nayprzyiemnieyszego końca pobytu
twego na Wsi — mnie zaś pozwól życzyć sobie
nayprędszego powrotu Twoiego. —

Bardzo Ci dziękuię Cher Eugène za Dziennik twoy.
Czy mnie interessował zostawiam tobie do rozwiązania.
Daruiesz mi tutay małego zboczenia z materyi —
idę do skargi do Ciebie —

Wiek nasz opływa w Autorów różnego rodzaiu —
Mamy wiele Książek odpowiadaiących celowi
swoiemu ~~a~~ ale ieszcze więcey widziemy z Pompa-
tycznemi i wiele obiecuiącemi Tytułami, wcale
Nas nie zaspakaiaiących —

Jeżeli to braku materiałów i myśli przypisać
należy, wtenczas wstrząsamy ramionami i po-
rzucamy ie —

Ale ieżeli Autorowi nie pustki w Głowie, lecz
tylko l....., wiele obiecuie a mało dotrzymuie
niewierzysz w ten czas co się ze mną dzieie. —

Tak i teraz trafiło mi się czytać Autora opisu-
iącego podróże swoie, do różnych mieysc na
formę Journalu; obiecywał mi wiele naypród

Tytuł, Materia, Imię, nareszcie Przedmowo —
miały bydź Robinson Pirefson &... &... &...
Ale tym razem nie znalazłem iak, *une Table*
Chronologique des matières — ....
Pomyślałem sobie w ten czas, *brevis esse laboravit*!
prawda że *obscurus non est*! Ale tym gorzey
dla mnie bo mą ciekawość zaostrzył, i zostawił
tak ~~z [illegible]~~ na Braku ....!...
Sam teraz osądź Kochany Eugenku czy się niesłusz-
nie skarzę? Pewny iestem że mi sprawiedliwości
nie odmówisz i ieżeli znasz Autora sprawisz mi
ukontentowanie widzenia się z nim — a w ten czas
bardzo się boy żeby ~~[illegible]~~ Robinson Pirefson ~~[illegible]~~ z niego leciał: —
O Seymie naszym nic ci ~~do~~ nowego nie mam do
doniesienia; zmnieyszenie podatkow pod iednym na-
zwiskiem, a podniesienie pod drugim to u Nas
nie nowina — Przez Komissarzów dobrze grane Role
swoie, to nie nowina — Mowy *Panów Seymowych*
w Gazecie zapewnie czytać będziesz, cnoty iak
było na początku, tak i iest — i może będzie na-
daley?...!..
Xav. Zamoyski został Deputatem Stanowym —
a Oyciec Iego wystarał się o tytuł Hrabiego. +

Byłem na Concercie Campi — ale ci teraz nic o niey nie będę mowił —
Serwaczynski iak mi mowiono miał wczoray przyiechać, ale cowcem się z nim nie widział. — Marcin Zamoyski żeni się w tych dniach z P. Krzywobłocką. Łowczy Chołoniewiski wyiechał iuż do Królestwa na ten ślub. —
Spodziewaią się tutay w tych dniach Sessi. — Adieu cher Eugène, iuż kończyć muszę, bo mam dzisiay ieszcze wizyty robić — Nie będziesz się zapewnie skarzył że dla Etykiety tylko ci piszę — naplotłem ci więcey iak ci sam chciał — Na ciebie teraz kolej prosze pierwszą Pocztą — Uwiadomiy mnie wielki mocie kochany, kiedy się mam pewnie ciebie spodziewać przyiemnie mi będzie minuty rachować. —
Je Vous prie de présenter mes respects à mon Oncle. —
Moryc cię kaze uściskać. — Od l'Abbego wiele complimentów. Odemnie encore un Adieu au doux plaisir de nous revoir.
Constantin Gr[illegible]

Leopol

84

A Monsieur

Monsieur le Comte

Eugène Dzieduszycki

par Chorostków

à Jabłonów.—

Czwartek d: 30. m

85

Cher Eugène!

Odebrawszy przez P. Emilie moy ostatni list zapewnie&s sobie pomyslał, że iuż &s się nareszcie mnie pozbył; ale ia ktoremu moment nie przeydzie w ktorym bym nie miał co do pomyslenia o tobie i ktory tak iak Kot na Mysz czatuie na każde okazie do Lwowa z wielką niecierpliwością, nie mogł bym opuscic i tą bez uczinienia cię przynaymniey listownie i dowiedzenia się iak się masz, iak się tam teraz bawisz we Lwowie i nareszcie iak tez... tam... id.... &....

Ten list zapewnie odda Ci mein lieber Mederitsch, bo mi obiecał że sam do Ciebie poydzie. Tego przeiazdce tez do Lwowa winien iestem ukontentowanie pisania do Ciebie. – Dzisiay albo iutro spodziewamy

się ~~tutay~~ Micolaya Bawonowskiego ktory na tutay z Matką i z Siostrą swoią P. Grocholską przyiechać. Gallus powrociwszy ze Lwowa zapewnie iuż ich tu zastanie. —.
Jeśli mi odpiszesz /: o czem znaiąc Waszą Przedsięwzięcie nie wątpię:/ proszę cię donieś mi czy też iuż grali we Lwowie Barbarę, bo ia byłem iak na szpilkach cały wieczor tamtego Piątku to iest 24. w ktorym iak es mi pisał mieli ią dawać, a dotąd ieszcze nie znaiu Panie. —
Jeszcze mam do Ciebie iedne Prozbę. W moiey Barbarze Radzy w drugim Akcie, — Scenie 3ciey Ostatnie dwa wiersze ktore mowi Barbara do Augusta są bez rymu i oprocz tego brakuie ieszcze iakiś słowo. —
To mam u siebie,

... Panie
Widzisz łzy moie... przebacz
Nie opuszczay mnie... giniemy albo zyimy z sobą

Otoż proszę Cię dopisz te słowa ktore brakuią ale nie rym do Panie iak iest w Barbarze

86

Tytusa, ale tak iak w twoiey którąs przepi=
sywał od P. Emilii; do rzymy z sobą. —
Adieu mon cher Eugene, za dziesięć lub dwanaście
dni będę miał ukontentowanie zewidzieć, tym=
czasem niezapominay Pinusiu o twoim Panu.
Grafie Kobiełkiewiczu. Adieu encore une foi. —
Je Vous prie presenter nos respects a Notre
Tante. —.

Constantin

Maurice Vous embrasse. —
Kłaniay się odemnie Tytusowi i odday mu
Rejestr do dzieł Sulzera, który przez omyłkę
został się w Bibliotece i który mu teraz
podsyłam. —

Sabata d. 10.

Cher Eugène!

Z wielkim ukontentowaniem korzystam
z okazyi którą odjeżdża do Szarawa P. Emi=
lia dla Pisania do Ciebie. — Bardzo żału=
jemy że nie ziściło się twoie przepowiedze=
nie że więcey jeszcze iak o trzy niedziel przy=
dłuży sobie swoy Paszport ktoren już ni=
było Kunerth dadz miał; chociaż tak Mła=
ma iak i my wszyscy staraliśmy się
różnemi sposobami uskutecznić te twoie
podobno, ale nie słyszeliśmy iak tylko sa=
me à non je ne puis pas. —
Nie potrzeba twoiey Stryiowskiey powa=
gi kochany ty moy Condyscypulusie
dla rozkazania mi co dzień do ciebie pi=
sać; każda myśl o tobie zniewala mnie
do tego, e t'assicuro mio Caro Pirunceii

że gdyby to tylko było w mocy moiey, nay-
większym by to było dla mnie ukontentowa[niem]
Gdybym wiedział że myślisz o mnie połow[ę]
tego czasu co ia myślę o tobie, przynaymniey
to pocieszało mię w naszym od siebie oddaleniu
Bardzo się Autorowi /: dowiesz się od P. Emilii
iak się nazywa:/ Diariusza Seymów Lwows[kich]
i nam Wszystkim podobała twoia rada
aby dochód z prenumeraty tego Dzieła
na Szpital... tych nieboraków darować;
nawet powiedział że ieżeli będzie mógł to może ie-
szcze to zrobi. ——
Gdyby to Pańska Łaska tak była łaskawa
i wyperswadowała Kamińskiemu żeby zno-
wu dla nas przez grzeczność odłożył Barba[rę]
na 20 przyszłego miesiąca żebyśmy mogli być
na pierwszey iey reprezentacyi; ~~—~~ to bym
ci przyieżdżaiąc do Lwowa tak ściskał iak cię
ty kazał Morysia...
Posyłam ci dostatnich dwie brzoskwini ~~[illegible]~~
było ich mnóstwo po naszych lasach ale
niewiem iakim sposobem się zmięły. ——
Moy Woyaszek a twoy Papa założył w Jabłono-
wie

na 180 łokci

Brzoskwiniarnie, dla tego ja… zamawiam się…
łask… Pańsk… tysiące razy…
Dziękuję ci za Gazettę, którą ci teraz odsyłam
~~Cip~~ Adieu mon cher Eugene kończę, bo już
P. Emilia wsiada do Powozu. Adieu encore une
fois. —

Constantin

A Monsieur

Monsieur le Comte

Eugène Dzieduszycki

à

Léopol. –

w Sobota d. 11. Wrześ: Podu...

88

Cher Eugene!

Dziadunio, P. Walerian który tu dopiero wczoray przyjechał posyła dzisiay swego Posłanca do Lwowa; bardzom z tego kontent bo mogę do Ciebie pisać przed wyjazdem jeszcze P. Emilii, która tutay zapewnie kilka dni ~~jeszcze~~ zabawi. — Odebrałem przez nią twoy pierwszy list, che mi ha fatto un grande Piacere, ale Briefträger, wiedząc to zapewnie dobrze, tak się zemną nadroczył żem miał prawdziwie mogę powiedzić, toutes les peines du Monde, nim em go się mogł doczekać. —

Bardzo ci dziękujemy wszyscy za Pamiętnik Lw: który em odebrał z drugim twoim listem przez P. Ludwika. Odsyłam ci go teraz zamawiając sobie Łaskę Pańską na Przyszłość. —

Donoszę ci że wyjdzie przez Prenumeratę bardzo interessujące dzieło, osobliwie dla dob..... i nie wątpię żebyś się także na kilka exemplarzy

nie prenumerował :/ pod Tytułem Dia=
riusz Seymow Lwowskich. Wydawcę tego
Dzieła nie mogę ci wymienić; ale go znasz
bardzo dobrze tak iak i my. Cena 1. Zł Ryńsk.
Do tego ieszcze Autor wspaniałomyślny da=
nował całą intratę z Prenumeraty na fun=
dusz Invalidow. —— . Chciał by on ieszcze
przytoczyć krotki rys życia każdego Komisa=
ale mu to odradzono. dla wielu przyczyn...
nie mogę ci ie tutay wymienić, ale powrociw=
szy do Lwowa powiem ci ie ustnie. ——

P: Emilia prosi cię bardzo, bardzo i bardzo że=
byś napisał kiedyś moią grać Barbarę, żebyś
uściskał od niey P: Henriette pytaiąc się iey
czy pamiętała 10 godzinę w Niedzielę, i żebyś...
nie iuż nic. Kazała mi także powiedzieć że się
wam bardzo pięknie i wiele kłania. Ale, Ale
taki ieszcze, żebyś P: Henriecie ~~iey~~ oddał orzechy które ci ~~[illegible]~~ da
oddawca tego listu, mowiąc iey że ie P: Emilia sa=
ma nazbierała oprócz szczęścia mego zbierania, kto=
rem tam ukradkiem utoryt.

Kończę iuż nie chcę dłużey zatrzymywać ko=
zaka Dziaduniowego ktoren tylko czeka na moy
List czeka. — Adieu cher Eugene, je Vous embrasse
de tout mon coeur. A revoivederci. Proszę Cię
presentez nos respects à ma Tante. Maman et Papa
Vous font beaucoup de compliments. —

Conrad Gr[illegible]

Mały dostrzegacz ktoren ma znowu iakiś sekret
ale ci go nie może powiedzieć ściska cię i gniecie serdecznie
Beaucoup de compliments à Mlle Henriette et
Titus. ——— .

A Monsieur

Monsieur le Comte

Eugène Dzieduszycki.

à Léopol

Piątek wieczór. —

91

Chor Eugenie!

Nigdy bym się nie mógł był spodziewać dzisiay 17. Listopada list moy do Ciebie iszcze na Chorostków do Jabłonowa adressować —
„Zasiedziały w rozkoszney Oycaów Twych Dziedzinie" o naszym tu iak widzę Lwowie ani wzmianka u Ciebie!... Czekałem z niecierpliwością końca tych dwóch Niedziel, Ty mi na nowo, ale iuż to razą Astronomiczne Gruszki na Wierzbie obiecuiesz!.. Może mi powiesz: wiele ten czyni co musi ale nie fatyguy się bo ia na to mam gotowe: wiele ten czyni co chce — To nic innego tylko te znienawidzonych Polowanie, Uganianie &.... co mnie pozbawiaią dzisiay ukontentowania....
Prawdziwie żebym mógł wszystkie bym Zaiące, Sarny, Capy z Jabłonowa wykurzył, a samych bym Żabek naszczepił.....
Byłbym winszował, ściskał, dusił &. &. &.....
a tak bleiben sitzen na Stołku i smarz się Jegomości na Koncepta, a tu iak w Rogu...

Choc bym chciał, nic skleić nie potrafię — Przepi-
szę chyba —

A peine ce matin l'Amante de Cephale &...

Tam będą i cent-ans, będą i des belles années sans [illegible],
a nakoniec i Vergissmeinnicht das mein
einzigster Glückskunst ist —.
Przyim drogi Eugenie te moie krótkie ale nie Etykietalne
wyrazy z taką szczerością, jaką ie moie Serce
tobie przesyła i badź przekonany że pamięć tey
prawdziwey przyiaźni zawsze we mnie tkwie
i wszystkie życia mojego chwile wszędzie u=
przyiemniać będzie. —.
Tutay wypełniam zlecenia od P. Valerianowey,
P. Emilii, P. Rozalii, P. Ludwika Dzieduszyckiego
i obydwuch Morysów załączenia Ci ich szczerin. —
Z nowin polityczn... Lwowskich donoszę Ci co
~~[illegible]~~ od kilku osób słyszałem że ... po ślubie P. Zimer
Toż samo i o Sieminskim — na dowód posyłam
Ci świeżuteńkiey Fabryki Wiersz niemiecki
na Niego, czyli raczey na ich wesele. —.
Z Neapolu wiele bym Ci miał do powiedzenia
żebym Ci wyszczególniał wszystkie śliczne i praw=

dziwne patryotyczne mowy; Prezesa Parlamentu, Ministra Campochiaro, Xięcia Cariati, Wilhelma Pepe Generała Feldmarszałka, a osobliwie Deputowanego Gabriela Pepe. — Ale ci treść ich opowiem w krótkości: Minister zagraniczny X. Campochiaro zdaie sprawę Parlamentowi o stosunkach swego Państwa z Austryą i przytacza rozprawę swoią z Miternichem, który między innemi Neapolitanów Konstytucyinych, Bandą Rewolucionistów nazywa i w Imieniu swego Dworu Narodem ich nieuznaie. Campochiaro mu na to odpowiedział że Jego Król z całym Narodem do ostatnieyo się bronić będą, i że wszyscy są gotowi zginąć raczey pod gruzami Oyczyzny swoiey, niżli kiedy dźwigać ohydne niewoli obcey kaydany. —

Minister Woyny zdaie sprawę o stanie Woyska; „60,000 mamy, mówi, Woyska regularnego, gotowego wyiść w Pole, oprócz tego mamy czterykroć-sto tysięcy Gwardyi Narodowey a sto dwadzieścia tysięcy Municypalności — Każda Góra Apeninów będzie nam służyć za twierdzę — ~~[illegible]~~ — Bronić się będziemy do upadłego O... Król to samo ustnie potwierdza. — —

Wszyscy w tym rodzaiu mniey więcey śmiałe maią mowy — Wszyscy cytuią za przykład Francyą od całey Europy napadniętą, i Hiszpanią ktorey cała Potęga Napoleona nic zrobić nie zdołała — Bo się Narod wolny za swoie swobody z Niewolnikami potyka.

Tym czasem ieszcze żadney nie było zaczepki między Woyskami Neapolitańskiemi i Austryackiemi. — Czekaią na to rozstrzygnienia kongressu w Opawie ktory się teraz do Wiednia przenosi — ale ~~tym czasem~~ Woyska Austryackie są w ciągłym pochodzie do Włoch — I tak wczoray wyszło z tąd trzy Regimenta, Marszał, Czartoryski, i iakiś trzeci ieszcze, ~~nie wiem~~ ktorem nie pamiętam iak się nazywa. — Nanudziwszy cię dość moią bazgraniną, czas się że ~~iu~~ kończyć muszę bo i iuż zaraz Poczta odchodzi ~~i~~ i lekcya na mnie czeka. — Adieu cher Eugène Teraz kolej na ciebie! przyjeżdżay; tym czasem więc iezeli twoy list sprawia mi takie ukontentowanie Niesmiem cię nic więcey Powiedzieć — ... Je Vous prie de presenter mes respects à mon Oncle. Jeszcze raz Adio Carissimo,

Constantin Grz

Leopol. –

93

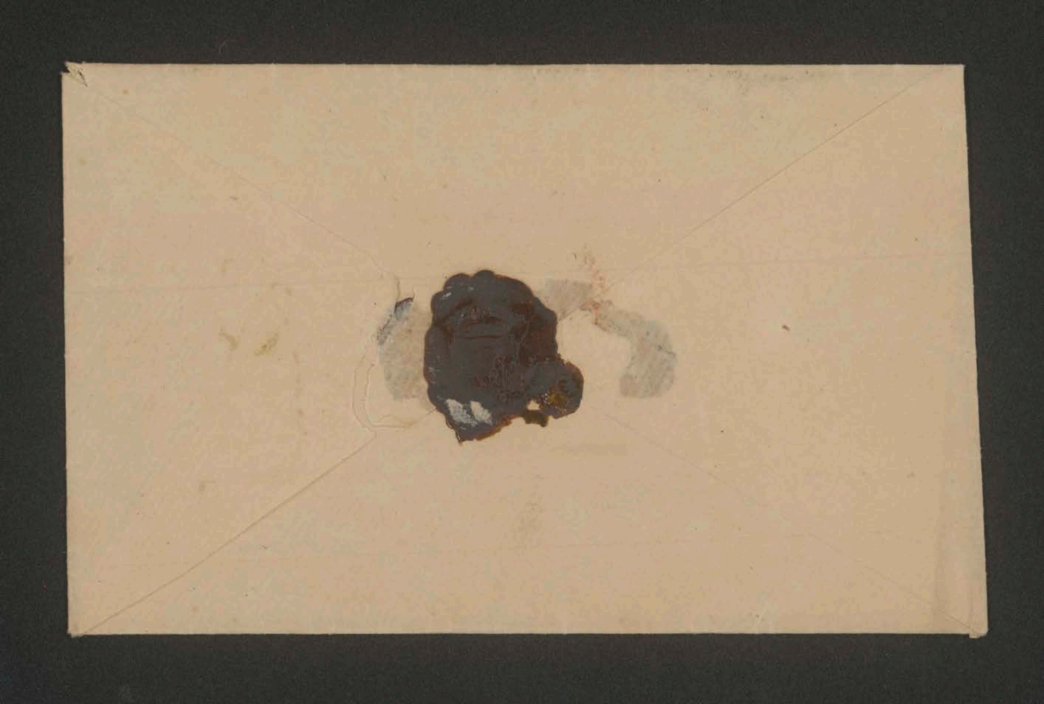
A Monsieur

Monsieur le Comte

Eugène Dzieduszycki

Par Chorostków

à Jabłonów. –

w Ewg. Dzied. X. Jan Gut
proboszcz w Radziszowie

Jaśnie Wielmożny Hrabia i naynłaskawszy
Panie !

Po odbytey Wizycie Arcy-Biskupa na dniu 6go Czerwca ośmielam się udać do Łaski Jaśnie Wielmożnego JP. Hrabiego względem presenty Parafii Radziszowskiey, ktorą przyimuię z naywiększą wdzięcznością; iuż raz zdecydowałem się zupełnie na takową przemianę, i wiadomo iuż właściwie wszystkim tu w okolicy zostaiącym, a osobliwie w Konsystorzu Lwowskim, albowiem nawet po ukończoney Wizycie sam Arcy-Biskup zapytuie się mnie o przyszłey nowey Parafii, w ktorey okolicy znayduie się i czyiey to kollacyi? w obecności swey świty, gdy ia szczycę się Jaśnie Wielmożnego JP. Hrabiego względami i łaską dla mnie ukazanemi, udzielił mi do tego swego błogosławieństwa. — Przy załączeniu tedy mego

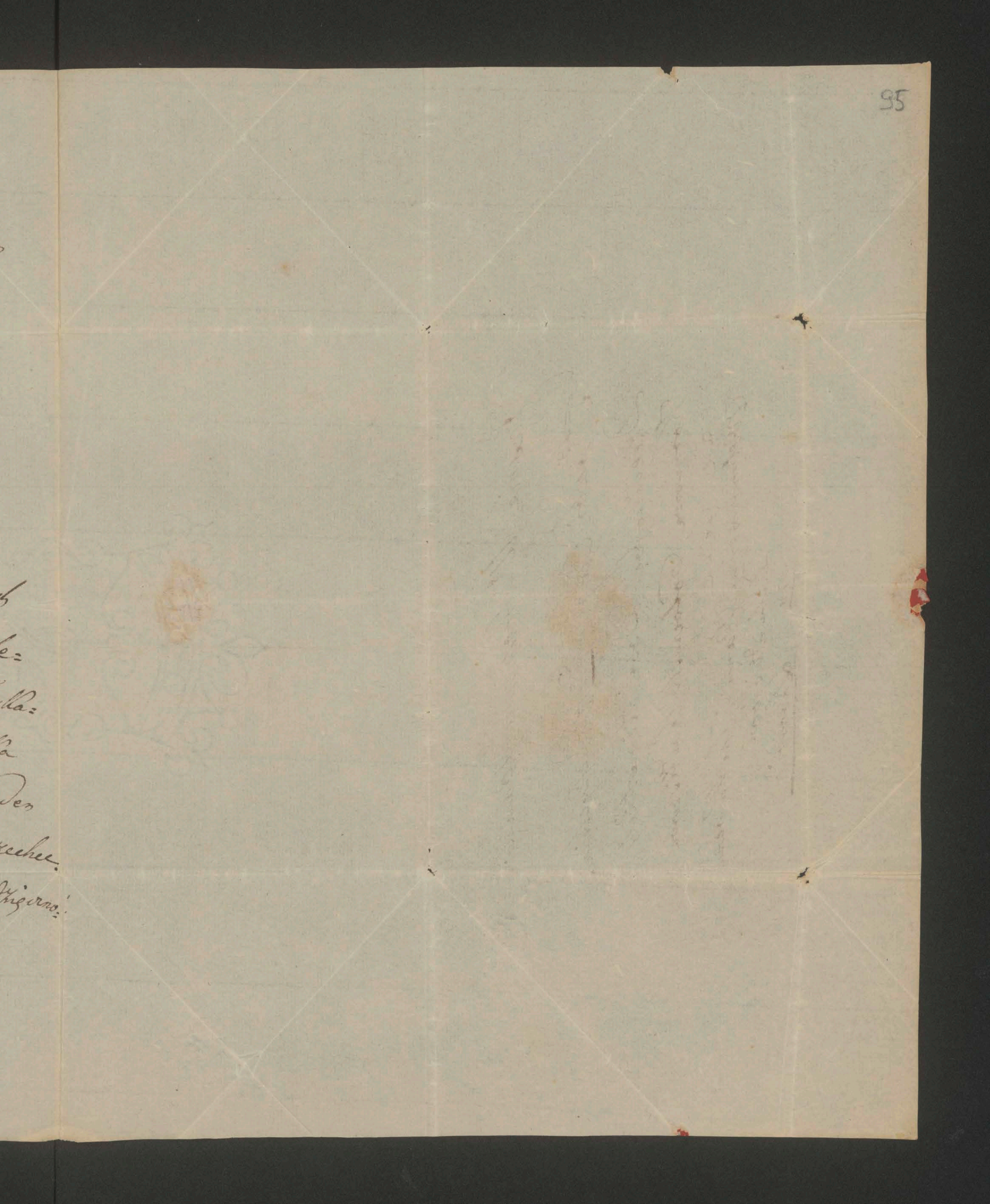
głębokiego uszanowania, udaię się więc z prozbą do Jaśnie Wielmożnego JP. Hrabiego, by nie rychło przyspieszać raczył z podpisaniem prezenty, przynaymniey przy końcu drugiego Miesiąca od datowaney propozycyi Candidatów z Consistorza Tarnowskiego; — po drugie, gdy będzie w tamtych stronach, by z łaski swoiey Jaśnie Wielmożny Pan Hrabia raczył mi przysłać z Radziszowa przynaymniey trzech ludzi dobrych zdatnych i wiernych do Żukowa przy końcu Septembra do przewiezenia się na mieysce łaskawie przeznaczone; gdyż z tąd żadnego człowieka ani wozmięć mieć nie mogę, albowiem żaden w tak daleką okolicę ze mną udać się niezechce. — W oczekiwaniu ledy ukazania osobistey wdzięczności mam honor wyrazić się, iż iestem na zawsze

Jaśnie WPana Hrabiego

wiernym i nayniższym Sługą

Żuków dnia 8go Czerwca 841.

Jan Jutky

h

e=

lla=

a

den

rechee.

giorno:

Jasnie Wielmoznemu Panu
Hrabi Eugen Dziedušzyckiemu
Dziedzicowi Dobr ziemskich
Kormiowa, Potoczysk, Radziszowa
&c. &c.
Wielmoznemu Panu i Łaskawemu
Dobrodzieiowi
w Lwowie

96

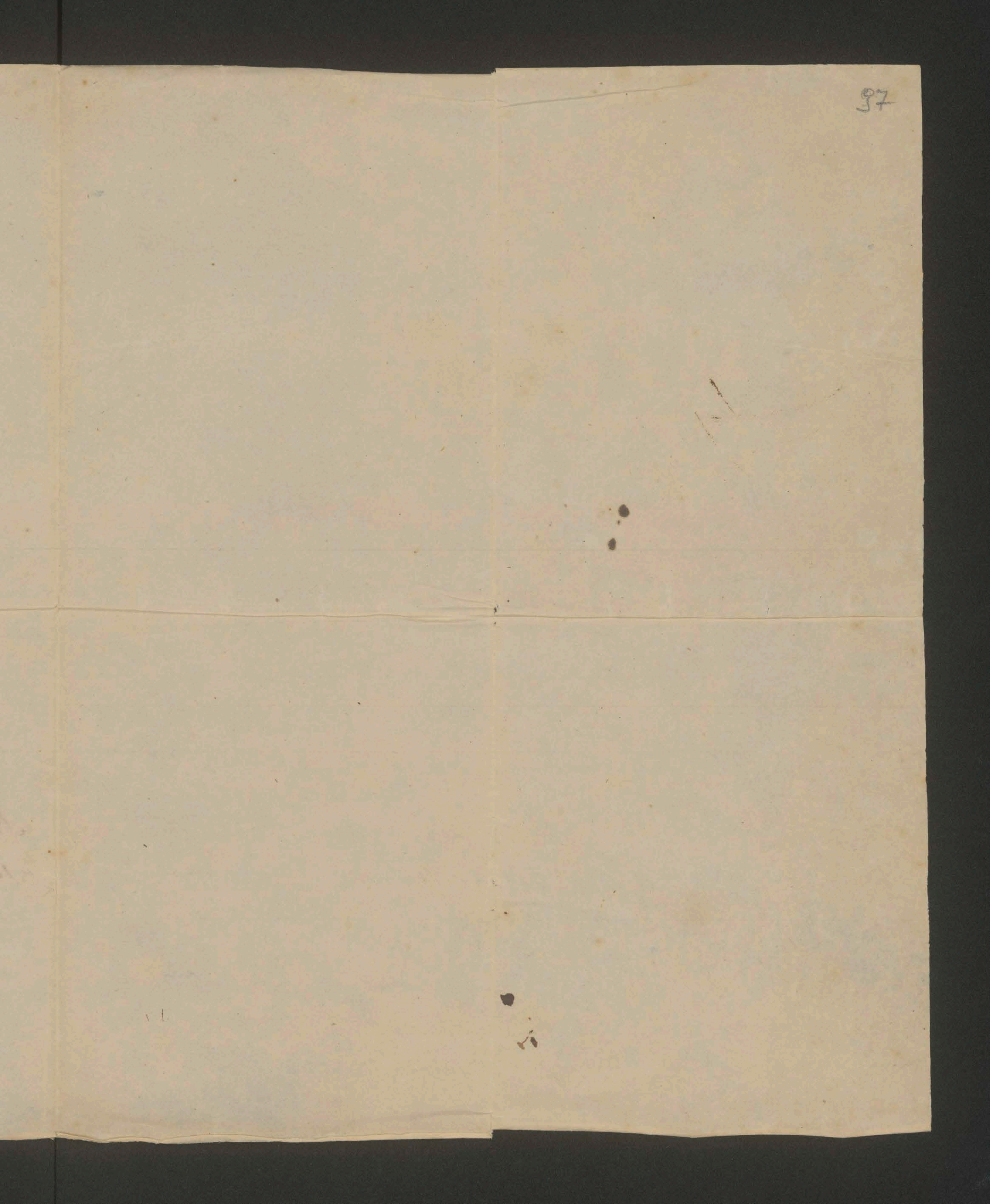
Jaśnie Wielmożny Mości Hrabio

Dobrodzieju!

Wieść ktora do Niego doszła iest prawdziwa, życzę sobie zapewnie przedać Niżniow, y skłaniaiąc się na JEgo życzenia mam honor odesłać Mu wszelkie Informacye o tym maiątku, iednak przestrzegam Go, że wyieżdżaiąc sam do Warszawy niemogłbym zacząć o traktowaniu tey przedaży, nie pierwey, aż w poł Miesiąca Sierpnia t. r. ktory będzie epoką mego powrotu - z czym zostaiąc z prawdziwym szacunkiem

JW Hrabiego Dobrodzieja
Nayniższym Sługa
Stanisław Xiąże Jabłonowski

Niżniow
d. 15 Julij 826.

8T. x. [illegible]

826 Niżniów 98

Jaśnie Wielmożnemu Hrabi Eugi,,
niuszowi Dzieduszyckiemu
JW Panu
Dobrodzięjowi

w. Potoczyskach

№ 35.

z Wiśniowca
1. JOD Xcia
St. Jabłonowskiego
odebr. dn. 16 Lipca
826.

Z załączonym
wykazem Wyszniowca
i Intrat.

Niżniów dnia 18^go Lipca 826. 99

Jaśnie Wielmożny Panie
Dobrodzieiu!

Stosownie do żądania JW^go Pana Dobrodzieia mam honor co do każdego punktu odpowiedzieć,

1. Summariusz Intraty Dobr Niżniowa przez JO. Xięcia Regenta JW^go Panu Dobrodzieiowi przesłany iest rzetelny, y nie w nim przesadzonego nieznayduie się — bo iest podług Stanu w Roku teraznieyszym praktykuiących się Intrat wyciągniony —

2. Podług Urbarialnego wymiaru iest

Pol Ornych Morgow	— 735.	} w Niżniowie	
Łąk d^to	— 172.		
Pastwisk d^to	— 376.		
Lasow d^to	— 1030.		
Pola Ornego Morgow	— 35.	} we Wsi Antonowce	
Pastwisk d^to	— 24.		
Lasow d^to	— 122.		

Do tego przybyło Morgow — 60 Pola od W^go

Morgow:
Pol orn: 830
Łąk 172
Pastwisk 400
Lasow 1152
Razem 2,554 morgow gruntow.

Osiadłości w Niż:
„ Żydow — 43
„ Włościan — 371 } 412.
w Ant: „ — 41
455.

(m = 2554).

3

Kieliszkuwcirza nabytego —
w Mieyscu przestania Inwentarzy umieszczam
tu wypis posiadłosci iakoto:

Osiadłosci Zydow 42. } w Niżniowie
Osiadłosc Włoscian 371. }
d[itt]o d[itt]o 41 w Antonowce —

Folwark iest ieden, Antonowka obi do Niżniowa
(Drugi Folwark na Polu zbudowany na Skład
Zboża) — Budowle Ekonomiczne
wszystkie sa w naylepszym porządku, Obszerne,
Mieszkanie wygodne, ładne, z Ogrodem przyiemnym —
3. Co do Intraty y dobroci tych Dobr, przekonac się
JW. Pan Dobrodziey może z na Ocenie, gdy ra„
czysz w tym Cela Niżniow odwiedzic —
Niżniow iest to Bryła Złota (: in Credo :) ktore
wyfaynowane Szacunek swoy wysoki okaże —
Dobra te od naydawnieyszych Czasow zawsze
w Dzierżawie zostaiące, niemogli się w Sza
cunku

swym wznosić, oczym, gdy będę miał honor
witać JWgo Pana Dobrodzieja w Niżniowie,
dokładniey opowiem, y wszystko zwiernością
okażę —

JO. Xiążę wyiechał dnia dzisieyszego o godzinie
4tey zrana do Warszawy, z kąd powrot swoy
zapewnił na dzień 1ty przyszłego Miesiąca —
wyiąwszy gdyby Okoliczności powrot JOgo zata-
mowały —

Czekam więc przybycia JW. Pana Dobrodzieja
w tym Sela do Niżniowa —

A że JW. Pan Dobrodziey wyraźnie w Liście
swym wskazałeś mi dzień swego przybycia
oznaczyć, azatym ieżeli będzie dogodnym tedy
w Niedzielę następującą toiest 23o t. m.
oczekuię JWo Pana Dobrodzieja, y składam
Wyraz Głębokiego Uszanowania z którym mam
honor być Jaśnie Wielmożnego Pana Dobrodz
Nayniższym Sługa.

W. Mieczeński

Arkłowo. —

Pańszczyzna	Ciągłey dni 10348 a xr 36 (30)		fr 6208 x 48
	Pieszey dni 7447 a xr 18 (12)		" 2184 x 6.
Opłata pieniężna.	Czynszu gruntowego	103 x 32	
	Kopytkowego	484 x 22.	
	~~Podymnego~~ ~~Małokoszczyzny~~	149 x 22.	— 1056 x 57.
	Ciekłowego	13 —	
	czynszu ogólnego	253 x 15	
	najem poli i podpasienia	79 x 6	
	kolendy od mielników	34	— 810 x 15

Dań w Naturze
(Czynsz owsa k. 184 g. 16. a f. 2 f. 369. Kur 318. a x. 15. f. 79. x 30. Jaj. 3180. a x. 1. f. 53. Dziesięciny przesł. pni 30. a f. 6. f. 180. Motków 3099. a x. 25. f. 129. x 45. —)

Prowent arędowany. Arenda prop. Gorzałki 5000 | Browar — 1000 | Ryby — — 500 | Młyny w Niż: 800 | Nat Ant: — 300 | 7,600. —

Siano ~~saz. 80. na Jatrat~~ którego zbiera się rocznie s. 40 a f. 18. — — 720 —

Z Realności po P. Kieliszkiewiczu! 2400 —

20,980 — 6 xr

Podatki w M.K. frt 1161 x. 56. fr 2904 x 47

Czystey Intraty zostaje 18,075 x 19.

Biorąc na szacunek przez 20. = 361,560. x 28

(Intr. 1500 # / Szacunek. 30000. #)!

Wysiewy: Żyta Ozim ~~[illegible]~~	114 g. 4	
Pszenicy Ozim: —	110. g. 16	
Jęczmienia —	109. g. 24	
Owsa prost. 105. / Kanar. 29 —	134 —	
Hreczki —	65 —	(k. 1,009 g. 17.)
Groch —	3 — 10	
Żyta Jarego —	2 — 16	
Prosa —	1 — 24.	
Kukurudzy —	4 — 19	
Siemię Konopne —	14	
Kartofle —	450	

32/11 3/ 96 / 17

Jaśnie Wielmożnemu Hrabi

Eugeniuszowi

Dzieduszyckiemu

101

Jaśnie Wielmożnemu Panu y

Dobrodzieiowi

w Potoczyskach

(22)

1 – Od Mierzyńskiego z Niżniowa
odebr. 19go Lipca 826.

No 37.

Opis Niżniowa
w 1826 r.

Z Zarzycza 24 Xbra

1826

Z ukontentowaniem odbie-
ram wiadomość o dobrym
waszym zdrowiu, masz na-
ciu nie wątpię o tym że
sama od nikogo nie proszo-
na przyjęłabym się gdy-
bym mogła do przygrywa-
nia dobrej harmonii w fa-
millji, ale jak słyszę P. Ża-
rsek do tąd nie jest do tego
udysponowany. obiecuje mi
się po nowym Roku ale
nie wiem czy zła droga nie
przeszkodzi. od początku De-
cembra cicho siedzę bo w zi-
mie nie można ludzi miewa
i zapraszać na wieś, bo
trudno wiele ludzi wygod-
nie mieście, i trzy razy by
tyle kosztowało jak wdacie
a nakoniec wiele osób więc
na strony się rozjeżdża.
Zimować tu myśle ale bar-
dzo cicho, i w Domu siedzie
bo w zimie nie lubie jez-
dzic, myślę teraz według
swoich pokoiow robić,
mam na to dobry model

Salki Francuzkiéy, przez
Rychtera młodego artysty
z Krakowa który do tego ma
szczegolny talent, chciała
bym na tem model zrobić
Salka dolnie okrągła i
w niéy choć ze 40 osob
jak bywa w niedziele.
to dosc trodna ale prziza
nie mnie nie ambarasuie
tylko twarza bo trodno
podobieństwo trafic w ma,
tych figurach. Cieszę się
ze Ignacy Dziadi: zdrow bo
się o niego bardzo turbowa,
Pani. R. Szeptyc: i Siera,
kowska zimuią każda u
siebie. w Radziszowie i
w Szczerzycach, R. Sierakow,
ki pojechał sam do War
szawy. opis robienia Sa,
chow słomianych i po,
sadzki artyficialney przy,
ślęy ci proszę bo sama
muszę zrobić, bo w tym
nie które odmiany robią
od dawniéyszych przepisow

może że te Dachy nie są
bardzo trwałe osobliwie od
zachodu potrzebują repa-
racyi, inne są dopiero od
4 lat najdawniejszy, ale P.
Szeptycka odjechała w Bysz-
kach Jaś Dach który miał
12 lat i jeszcze był dobry
bardzo są piękne (osobliwie
z klejstrem z żółtego Ugru
jak inne po wierzchu) i
bezpieczne od ognia. Wła-
błonowie maią być bardzo
cienkie bo wiązania nie dosyć
grube jak mi powiadał
Rapacki (może się dla tego
psowią, może glina nad to
rzadka, nie dobrego gatun-
ku i nie przybita dobrze
w robocie. u mnie jeden Dach
się zapsuł, bo był wygięty
trzeba żeby dobry był spa-
dek żeby żeby śnieg i woda
dobry mieli ściek; strzy-
szary od dołu się dają grub-
sze strzyżone a wyżej
gładko. wieczór czytam bo
sobie na tę zimę książek przy-
sposobiłam, a czasem mi

Polskie czytaię książki wie
czor kiedy dwa oczy trochę
odpocznię. Dziś mi bardzo prędko
poschodzi bo mam wiele
rzeczy do roboty. Serdeczne
uściskania tyczą dla was
obojga i całej familii.
kończę bo mnie oczy trochę
bolą bo mi tylko wieczór
zostaie do korespondencji
i iuż kilka listów pisałam

JAROSLAU

104

A Monsieur
Monsieur le Comte
Eugène Dzieduszycki
par Léopol
Swoszdzice
à Potoczyska

12

4 — od Pani Morskiej odebr
29go 10bra 826.

No 119.

105

z Zarzycza 16 Marca

1827

Z Ukontentowaniem odebrałam wiadomosc o dobrym zdrowiu Emilyi i o nowo narodzonym ktory życzę zeby zawsze był dla was konsolacią, zktąd nie mam ci co powiedzieć coby was interesować mogło, mie lismy iuz od dwoch niedziel wiosne, dzis znowu Snieg przytrzył ziemie spodziewamy się że nie na długo. czytam teraz pismo Michała Oginskiego o podziale Polski w 2 Tomach bardzo dobrze na pisane po francusku i in teresujące, nowe, bo dopie ro Roku 1826. wyszło, po wiadali mi że iest w nim wzmianka o Walerianie Dziedu ale ieszcze nie doszłam do tego artykułu, może wam iuz znaiome te pismo, od Ignacego Dziedu odebrałam list w ktorym mi donosi że się żeni na wielkanoc z P. Mielżynska, daią Mu 25,000 tysięcy czer: złot: posagu. i P. Działyns: chwali mi te Pannę, obiecuie się z Zoną zapewne będo na kontrakty w Lwowie. prafitowalismy

z dwoch niedzielnej pogody
i sadzilismy co można było
wysadzili do tąd 16 kor Ja
łowca na zimne płoty a iesz-
czemamy więcej przygotowanej
ziemi w Jesieni na sadzenie
zywych płotow, więc zapewne
wysadzimy tej wiosny 20
kilka kor Jatowca, chciała
bym z czasem znieść wszel
kie inne ogrodzenia prócz
sztacheletow takich jak Dom
mieszkalny otaczaią i zy
wych płotow, bo nasze dawne,
ne, zwyczajnie wypalaią
przez zime i tak nieskon
czona robota grodzenia,
Jak sadzony Jatowiec w do
brej ziemi i nie otrzęsaiąc
ziemie od korzeni prawie
wszystkie się przyimuie i
zaraz ta zielonosc mieysce
zdobi czego niema innego
tamki sadząc, trzeba kilka
lat czasu aby się rozkrzewi.
To, iest tu pewna wiadomosc
iż koronacia Imperat. w War-
szawie dopiero w 7bre nas-
tąpi i chce ta iak mowią
iak nayzwspanialey wykonac

Paeonia arborescens będzie wkrótce kwitła, piszę do Ciebie jak do amatora ogrodu, a w ten moment cały zapewne jesteś zajęty swoim Emiliem. Jego edukacją i przyszłym losem i nic więcej Cię nie interesuje. Serdeczne uściskanie łączę dla was obojga i całego Domu nie wyłączając Emilia. M. M.

3. od Morskiey

827. Nr 48.

Z Zarzycza 17 Sierpnia

1840 107

Pisałam niedawno do Ciebie Kochany
Eugeniuszu, teraz donoszę że famil
lia Modenska mi się z pewnością
obiecała przy końcu tego Miesiąca
więc z tej okazyi będzie przypomnia
nie Niedzieli 6go września, a mając
wiadomość że Xże Modeny (który
do dziś bawi w Łańcucie) ma ochotę
być w Zarzyczu, myślę go prosić na
6ty września a może będzie i Arcy
Xiąże Ferdynand jeżeli na ten czas
będzie w Łańcucie, rada bym więc
w tem czasie mieć więcej osób z na
szej familii, jeżeli to się zgodzi z na
szym interesom, prosiła bym usilnie
o to, piszę i do Tytusa do Lwowa,
pod kopertą mego Brata Józefa
aby mój list bez zwłoki był odesła
ny do Jabłonowa jeżeli Tytusa we Lwo
wie nie zastanie. niecierpliwie wy
glądać będę pożądanego skutku
mojej prozby, przesyłam na serdecz
nych ukłonach. Ale.
Paulikowscy przyjechali do Szczawni
cy zgłoszę się i do n Ich.

Stanislau
18 AUG 1840

A Monsieur
Monsieur le Comte
Eugène Dzieduszycki
par Léopol
Stoczkie
à Kornino

108

Leopol le 5. Juin 829.

10 Eng 2R?

109

Monsieur le Comte, Vs avez sans doute reçu a coté des nouvelles de notre arrivée, celle du mauvais etat de la santé de mon mari. Elle etait telle qu'il me fut pendant dix jours, impossible de le quitter d'un instant. Apresent, il est beaucoup mieux et j'espere que ns pourrons bientôt retourner a Czerwonogród. – Le sejour de Vienne et la tranquillité dont mon mari y jouissait et les soins assidus de Malfatti, lui a faid un bien infini. Je l'ai vu remis au bout de quinze jours après notre arrivée et bien portand pendant toud l'hiver ce n'est que lorsqu'il commenca a s'agiter un peu par les preparatifs du depart, que sa santé chancella, la negligence des ordonnances de Malfatti

fatte. comme paraissant inutiles, ruina en partie le bien qu'il parvint a faire, le mauvais tems et les fatigues du voyage ont fait le reste et j'ai amené ici mon pauvre mari dans un etat veritablement alarmant. — Il a repris la cure de Malfer sous l'inspection de Parger et des soins soutenus l'ont encore retabli, ms je crains bien que les occupations peu agreables qu'il trouvera a son retour a la campagne ne lui fassent faire une rechute. Que voulez vs que je vs dise Monsieur le Comte du couronnement inopiné qui vient d'avoir lieu a Varsovie? est ce bien a moi a declarer mon opinion a un diplomate comme vous? Tout ce que je puis vs dire c'est que je m'en suis rejoui

Mon mari vous fait ses amitiés. —

rejouie en enfant et en bonne enfant car j'ai bien pleuré à la lecture de la prière ou invocation que devait prononcer l'Empereur Nicolas. Peu-à-peu je vis succéder l'inquiétude à mon profond attendrissement et me suis dit in petto „c'est l'Emancipation des Catoliques d'Irlande, qui „a occasionné cet événement inattendu„ Doit on en être très rejoui et très flatté? c'est ceque je vs donne à resoudre. — J'avais un rouleau pour vs de Mr Frankowski que je viens d'envoyer à Mme la Comtesse votre Epouse, qui avait la bonté de venir me voir sachant que je ne quitte pas mon mari. Dieu veuille que je puisse bientot me retrouver dans ma douce retraite y jouir de votre charmante société et vs y réitérer Monsieur le Comte l'assurance de ma sincère amitié et considération.

H Łoninska.

On vient de recevoir la nouvelle de la mort de la reine d'Espagne.

111

w Warszawie 6 Lipca 1846

Nie może być Miasta dogodniejszego
i przyjemniejszego dla Mieszkańca
nieszczęśliwej Galicyi nad Wiedeń,
gdzie prócz bezpieczeństwa iest wszelka
sposobność ratowania zdrowia i edu:
:kowania młodéj Familij. Cieszę
się niewymownie że finanse i oko:
liczności domowe dozwalaią tego
tam pobytu, bo wiem z doświadczenia
jakich ciągle mieszkanie w Mieście
wymaga wydatków, ja tu ledwo
im wydołać mogę, chociaż nic nie
wydaję, na Metrów, Doktorów, Aptekę i t.d.
w Radziszewie domyślam się
że Xiądz Proboszcz mieszkający we
Dworze obronił od rabunku, bo i
w Szczyrzycu żeby nie Księża
Cystersi którzy Pospólstwo reflek:
:towali nastąpiłby był większy
rabunek

rabunek. Ta burza spodziewam się
że już minęła i że po téj teraz
nastąpi pogoda i spokojność, ale
nad wszystko pragnę polepszenia
zdrowia dla dobra kochanéj Familij
która mię, jak wiadomo mocno
interessuie o czem jaknajczęściéj
zapewniając ściskam ziak najz
czułszém przywiązaniem
Sierakowska

112

Monsieur le Comte Eugène

Dzieduszycki

Stadt No 956

im ersten Stock

à Vienne

12

8

z Dr. Szepopka
do Eug. Sz.

Radziszewa 23 Września 1826

List twoy 18° Sierpnia pisany z Potoczysk niezastał mnie w domu, bo maiąc wiadomość ze Szczyrzyc że Siurakowski odiechał do Warszawy 14 Sierpnia a sama została iescze na iakis czas, chciałem korzystać iescze z Jey tu bytnosci i unikaiąc także wizyt z okazyi Jmienin które zwyczaiem teyszey okolicy cały tydzień trwać zwykli na parę tygodni poiechałam do Niey, pozniey ogłoszono tam że Jubileusz się zacznie w następuiącą Niedzielę, a że także dogodniey mi było przez ten czas być w Szczyrzycu niż w Domu 20° t. m. dopiero

tu powrociłam, zastałam Zniwo
skonczone Potrzaw zebrany —
Zyta kop 352 S15 Pszenicy kop 65 S33.
Jęcz kop 75 S57, Owsa Kop 627 S7 Grochu
k 9 S23 — Dach nad Domem
iuz iest pobity, fundamenta
pod Gorzalnią wyprowadzone
i wymurowane ściany z kamienia po rogach
do Glyty tak zeby Cieśla Dach
dawać mogli, i nad Piwnicą
dawniey wymurowaney na
kartofle, Szpichlerz z Cegły
ma bydz przed Zimą wymurowany
bo w cale niema gdzie Zboza z
sypywać — Ja dotąd nieoszłam
na Plebanyi i Morska może
dobry iaki Instynkt miała
ze wam odradziła być tam gdyz
właśnie w ten czas zdięto z nym
się pokrycie tymczasowe bo
cieśle

114

na Domie krokwie zaciągnęli i
Łacili, tym czasem wydarzyła
się tak nadzwyczayna ulewa
że Grzymi wskroś przemokł
i cały Szereg kroksztynow
poprzeg Domu z ktorey strony
wchod do Gościnnych dwoch
Pokojow z kamieni Ciosowych
na ieden raz zpadł i pogrucho-
tał się i mało co Lokaia tutey-
szego przechodzącego nietrafił
wezbranie zaś Wody tak było
wielkie że mało Karczmy nie
zabrało i Szynkarz w Nocy
wynosić się zniey musiał
Chałupy zaś tu wszystkie
są Dymne, słowem oprocz
dolnych Pokoiow w Domie
w ktorym kuchnia Officialisci
i ludzie się mieszczą teraz bo
są sklepione i tych 2ch Pokojow
gościnnych

kąta niema gdzieby wygodnie
przenocowac można, więc przed
przyszłym latem niebogo tu za-
-praszac niemogę i gdy tu bę-
-dziecie czego szczerze pragnę
sami się otym przekonacie —
Co się tycze poiednania was z Lo-
-dzicami, wtym oddaleniu to
tylko ci donieśc mogę że twoy
Oyciec w liście swoim do mnie
wyrażaiąc żal swoy do Brata
Walery i do was Oboyga a toż i do
mnie pisał, że gdyby się dał prze-
-prosic wartby był żeby Tytus
i Henrietta podobnie sobie
postąpili i zdaie się że nale-
-ganie na Niego iescze bar-
-dziey go ożytuie, może więc
poźniey Morska z nim oso-
-biscie się widząc, ile że z Nią
ma nayiwięcey zażyłosci bo ra-
zem

X 115

z sobą woiazowali i iedne maią
gusta prędzey coś zrobić potrafi
nież moia korespondencya skut-
-kować może — kupno wiosek
wiem także z doswiadczenia iak
niemałym trudnosciom podpada
nie ieden iuż maiący Wieś i do
Niey drugą dokupiwszy w nad-
-dziei że ią powoli wypłacić te-
-raz i przy pierwszey utrzymać
się nie może, a nieprzewidzia-
-nych Latek w kozdey znalesc
można i Radziszow iest taki
że dziedzica Jego w Jedynym Roku
bankrutem bydz może z wielu
przyczyn ktoreby długo wyliczać
nawet bez pozwu i powodzi
iak ia tego teraz doswiadczam,
z Romanowskim na Sto Jan roz
-stałam się, i mam teraz na
Jego

Meiysce niezjabiego Tabaszew
-skiego daleko zdatnieyszego
Do zarządzenia i wszelkich
grontowych Interessow i przy
tym ile go dotąd poznać mogłem
rownie Charakteru uczciwego.
o Tytusowy Dziatynskie że
ma Corkę iuz wiedziec ma-
-isz, iako tez ze w konanemsza
Dział robiec w ktorym Pietruszki Szydows
Jozefow Dziadu zostające
wręcey niemam cięc doniesc
i życze wam Oboygu z serca
azebyscie zawsze w nayppoz
neyszie wieku byli szczęśli-
-wymi Małżenstwo ——
Papę Leiskam Nayserdeczniey
i tysiączne Uklony mu zasyłam

MOSTIŚKY

116

A Monsieur

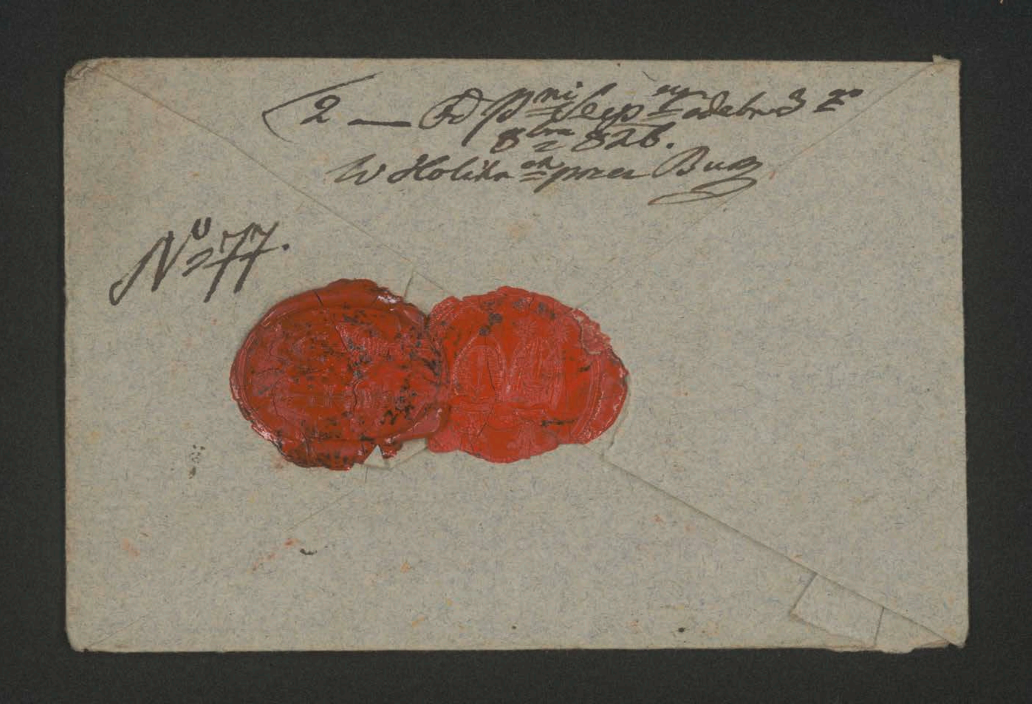
Monsieur Le Comte

Eugene Dziedusżycki

par Leopol
Stanisławow
gwoździce

14

à Potorzyska

8bra 826.
N° 77.

Szyszko [?]

117

z Radziszewa 17 Marca
1827

Mocno ci wdzięczna iestem kochany Euge-
niuszu za udzieloną mi wiadomość
o pociesze całą maię z nowo narodzonego
szczęśliwie Syna, i dobrego Zdrowia
tak Matki iako i dziecięcia, Życzę z Ser-
ca aby z przybywaiącą familią i wszel-
kie inne powodzenia i pomyślności
zgromadzały się wam i żebyście tak
Samych owywali aby Zdrowe, zawsze
tylko pociechę i ukontentowanie wam
Oboygu przynosiły i całey familii
Odebrałam także wiadomość pomyśl-
ną od Ignacego że Slub Jego z Panną
Mielżyńską ma przyyść do skutku
15 Kwietnia, miałam o tym dawniey
doniesienia a że iednogłośnie wszyscy
się zgadzali że to za wszech miar
bardzo dobra iest partya z niemałą
radością odebrałam od Niego samego
to potwierdzenie, bo w moim teraz
nieyszym

Nieszczęściu, niemasz dla mnie większey konsolacyi, iak gdy się dowiem o iakim szczęśliwym wypadku zdarzonym w familii Listow dwa od mego Brata, i od Ciebie w X^bra^ iednym, odebrałam, ale że właśnie w ow czas obiecywana bytność twego Oyca w Zarzeczu, oczekiwałam skutku tey że, a gdy ta znacznie z pomnieona została, i nie pomyśl nego nieprzyniosła, owszem miałam do niesienie ze stała Argumentow swoich trzymać się myśli, wiedząc że wam to doniesione będzie przez Morskie, nie maiąc nic pomyślnego do doniesienia ani temu zaradzie mogąc, wolałam w cale nie pisać — Nie mi też o Zdrowiu Papy niedonosisz proszę cię oświadczyi mu Serdeczne i Nayprzywiązańsze Ukłony ktore i dla Was Oboygą Łączę — Karnawał w Krakowie tego Roku

był

— był Huczny, Balow i Wieczorow tancuiących bardzo wesołych i pięknych było 38, Małżeństw zkoiarzyło się ktory, które się iusz po deklaracyi —
8 Edward Niemojowski z Heleną Wodzicka
Tadeusz Turkul z Emilią Wodzicka
Jozef Bobrowski z Stefanią Kisielewską

1. od Szept ey

827. Nro 49.

Kopia listu od W: Szeptyckiey — z Radziszowa 16go Lipca

Nieodpisywałam ci zaraz na twóy list Kochany
Euge: bom oczekiwała wiadomości z Zarzyca,
teraz więc to dopełniam — Gdybym miała 7000 #
chętnie bym ie dała dla pokoiu w Familyi
na zapłacenie długu ciężącego całe Masse ale
gdy ich niemam zaradzić temu nie potrafię
to ci tylko powiedzieć muszę, że gdy iest wię-
cey kredytorów niż ci co są intabulowani na
deportatach P: Walerjana, do kupionych
Wiosek za Summę przeznaczoną Emil — ieże-
li nie ci to inni zawsze trafią, bo choć by te
były kupione pod cudzym imieniem Sekret
takowy utrzymać się niepotrafi i nieznaydzie
się pewnie nikt ktoby chciał sądownie w
czasie zapytany fałszywie przyswiadczać z
krzywdą kredytorów, iż te za swoie własne ku-
pił pieniądze — a Radziszów ma swoie długi
i są takie lata że przy nayskromnieyszym utrzy-
mywaniu się na mnie samą iedne intrata
z niego nie iest dostarczaiąca i nieobeydzie się
w czasie bez wielorakich opłat; wie o tem bardzo
dobrze Morska i dla tego iey samey tylko po-
wierzyłam pomówienie o tym z twoim Oycem
nie mogąc wystawiać to za fundusz dostarczaiący
/: fałszywe ci czyniąc Iluzyie! :/ i iaki bym
z przywiązania mego dla was uznawała za
dostateczny, bez dzielnych innych iakich pomocy
i gdybyś tu kiedy sam był łatwobym ci o tey

o tey prawdzie przekonać mogła — w tak trud=
nych więc okolicznościach radzę ci czekać cier=
pliwie powrotu z Paryszowa Stryia Józefa,
od którego mam wiadomość że Żona iego 22go
Czerwca szczęśliwie urodziła Syna; spodziewam
się więc że w krótce z tamtąd powróca, a na
ten czas łatwiey się coś da ułożyć podług twe=
go żądania, czego z Serca życzę L Szeptycka

M

16. czerwca 1824 z Pesthu

120

Drogi Hrabio Eugeni.

Piszę z Pesthu tak iak żądałeś, i pragnę aby odebranie mey odezwy, tyle Ci przyiemnym było, ile mi iest ta myśl, iż się stawię w nie iakiey rozmowie, z drogiemi sercu memu Mieszkańcami. W tych dniach opuszczam Pesth w którym co do Interessów, pewnieyszy tylko wiadomości y zabezpieczenie, nie zaś końca uzyskałem. Chcąc zaś mówić o podróży, wypada powiedzieć, iż, niemało iest rzadko szy przebywać w czasie piękney roku porv y dróg naylepszych, które w innych czasach nayniezno śnieyszemi bywaią, okolice naypięknieysze, obfituiące we wszystkie dary ziemskie, a zmawiaiąc o naylepsze wi na w Europie, które pod imieniem Tokay skich są naypowszechniey znanemi. Pomiiam szczegóły tyczące się tego rodzaju wina, który iest przedmiotem ważnym w handlu polskim. Powiem tylko iż kray który tak wyborny płód wydaie, ma zawsze pewne coś od przyrodzenia osobliwego a tym według mego zrozumienia iest

nayprzod szczęśliwe położenie Karpat, które
nas od południa, Węgry zaś od północy za-
stawiaią; powtóre zacząwszy od stop gór
Karpackich na których naystawnieysze Win-
nice są oparte, iest płaszczyzna na kilka
dziesiąt mil ku południu ciągnąca się zkąd
ciepło południowe mniey nieprzerwane
skutki swe dobroczynne rozszerza. — Mó-
wią także że rodząca te wyborne wina po-
wierzchnia, iest lawą przez działanie wie-
ków uczynioną. — Pominąwszy to nay-
lepszych win siedlisko iedzie się ciągle
płaszczyznami okiem niezmierzonemi,
w których piękne murowane wieże, w śre-
dnią odległości wielkich i ludnych wsiów
a razem służą za punkt kierunku obcym
podróżuiącym, między iednakże nieutraca
się widoku Karpat na północ leżących.
W niezmiernych przestrzeniach, napotykać
się daią, iak gdyby obłąkane, trzody pię-
knych owiec stada wołów, bydła, koni,
świń, w wielkiey liczbie. — Piękność by-
dła i osobliwość wysokich rogów zadzi-
wiać bawi obcego podróżuiącego —
Wciąga mey podróży w części prawdziwych
iuż Węgier, to iest na płaszczyznach, gdzie

121 3

całe Karpaty, aż do płaszczyzn, zaymuiące w tey miejsca naylepszych win są stawiane mi zamieszkałe. zepsuło mi się coś przy przieździe, wypadło więc we Wsi Dekiesz zwaney siedzieć dzień cały dla naprawy. A że w tey Wsi mieszka Własciciel, bardzo zacny i poważny człowiek — wprowadziłem się do Jego znajomości. — Grzeczne Damy pokazywały mi piękniejsze miejsca. a gdy wieś ta leży także u Stóp gór na początku płaszczyzn, wyprowadzono mię na wzgórze okryte winnicami, zkąd 27 wież kościelnych narachowaliśmy. Piękność widoku pomnażały nieprzerzyszczone winnice, tudzież przy nayzwiększey części wsiów znaydujące się piękne gaiki, które iak gdyby umyślnie dla piękności kraju zatożonemi być się zdaią, gdyż płaszczyzny te lasów niemaią. — Potym i iedynym, niebardzo nieszczęśliwym przypadku, obeyrzawszy po drodze, pierw kiey piękniejsze Ogrody i Pałace Xcia Grassalkowicza w Gedele o 4 mile od Peszt, stanąłem szczęśliwie w Peszcie, w czasie

naywaznieyszym dla Peszt, to iest wczasie wielkiego Jarmarku na Medardy, owego to S^{go} ktory ma wpadać 40 dniową pogodą — wtym czasie cała prawie budowsi handlu cała Wiedeńska przenosi się do Pesztu; pomimo zatem wiec niedogodności iz ztrudnością dostałem drugiey stancyi; i wszystkiem przyiem nosi widzenia niezmierney liczby pięknych rzeczy, i nieprzeliczone mnostwo Osob wszelkich klass, przymiotow zarobkow, nietylko zWęgier całych, ale nawet z całych Niemiec a nayszczegolniey z Wiednia przybytych. Wyszukałem sobie stancyi zkąd mam widok na Dunay okryty niezliczonemi Statkami, wszelkiego rodzaju towarow. — A lubo towary przepyszne zapewne są bardzo zaymuiącemi, wszelako mnostwo Osob i rzeczy zwyczaynych wszystkim iest w każdym względzie waznieyszym przedmiotem. Dziwiłem się więc nieprzeliczoney liczbie, sprzętow domowych wszystkich, lecz wielu takowych z lepszego iak naszych bytu. — Mnostwo naczyn drewnianych, sprzętow, rzeczy glinianych, żelaznych, cynowych miedzianych &c. &c. — twierdzić Masie nie do uwierzenia wiec z dolnych Węgier do Starczonych; Zboża, Tutuniow. — ktorych

placem odbyte iest Pest, za pomocą Dziwnie
pięknej i pożytecznej rzeki Dunaju. — Tych wszystkich
rzeczy napatrzyłem się podczas Jarmarku,
Lecz niepotrzeba Jarmarku aby Dunay za
chwycał oko patrzącego. — Nigdy nieprze
bywam mostu, na łyżwach utworzonego,
400 krokow długiego, miasto Ofen ~ Budę
z Pesten łączącego, bez nayprzyjemniey
szego uczucia piękności widoków. — Często
nawet rano, wieczorem, a nawet i nocą
przy swietle, będącego w pełni księżyca, te
go widoku używam, bo za wspaniałości
widzieć rzekę tę wiedny w życiu całą
połączoną przedzielającą Dwa wielkie
i piękne miasta dwoch w całe rzeczy
prawie natur i potworem. — Ofen
bowiem iest fortecą na wysokiey spadzi
stey górze leżącą, na ktorey świetnieje
Residencya krolewska, a teraz Palatyna
y mnostwo gmachow krajowych; z oka
zatem fortyfikacyami, i koszarami. —
iest to wielkość samey sztuki, gdy prze
ciwnie na lewym brzegu leży Pest roz
legły pełny gmachow niezmiernych
i okazałych, — i wydaie się tak iak
silny i piękny Młodzieniec, po ktorym wspaniał
go wzrostu i siły wzrost większey spo..

Dziwować się można, iest to że tak rzekę owoc
a razem i kwiat piękniejszy owoca rokuią-
cy kwitnącego Handlu krajowego, opiera-
iącego się na wzrastaiącym gospodarstwie
Ziemskim i przemyśle krajowym. —
Lecz na prawym brzegu Dunaju nietylko
samo obnażone widać fortece. — w pod
gorami wciąż ciągnie się bardzo dłu
go lecz nieszeroko po nad Dunaiem rozne
mi nazwiskami przezwane rozne piękne
części Miasta. — po lewey zas stronie
iak w Amfiteatrze leży miasto Ratzenstad
ludu szyderstwo Ratzen przezwanego, wrze
cy samey szczepu greckiego mowiącego
Językiem którym się ze Słowianami ro
zumieć mogą. Nad tym miasteczkiem na
szczycie gory spadzistey i z jedney strony
całkiem skalistey, u stop ktorey wypły-
wa źrodło wody gorącey, użytey na kąpie
le wygodne, y mające być zdrowemi, wzno
si się piękna Budowa Gwiazdo Patrzni czyli
Obserwatorium, opatrzoney pięknemi tey
Nauki Instrumentami, ktora iak korona
więzuie piękność całego miasta — ztam=
tąd można przeyrzeć nietylko obydwa
Miasta, ale nawet znaczną część gor
na zachod, i połnoc, i tyle Kraju ku połu
dniowi z biegiem Dunaju ile ograniczo
ność oka y pośrzednictwo tubu horizontowego

dozwala. — W pośrodku Dunaju pod górę
strumienia leży kilka bardzo pięknych
laskami okrytych wysep, między którymi
najpiękniejsza i największa, bo blizko
dwie godzin obchodu mająca wyspa Pal-
tyna, na którey znayduią się winnice
Pola, przecięte tu i, piękne Budowle,
mnogie ruiny, które miały być niegdyś
Kościołami i klasztorami — gdy wyspa
ta łączyć się miała z lądem lewego brze-
gu. — Tę wyspę wolno odwiedzać wyższym
tylko klassom, gdyż przez powszechność dostępu
miała wolność tego miejsca odwiedzania
zbyt wielkie szkody w kwiatach i drzewach
zbita, musiało być więc zabronionym po-
wszechne odwiedzanie — Mnie znowu spo-
iało szczęście iż w pięknym towarzystwie
te miejsce zwiedzałem, co mu niemało przy-
iemności dodało — przy niskim stanie
Wody ma na brzegu wyspy z dna Duna-
ju bić źródło bardzo gorącey wody —
mające być wielce zdrowiu pomocnym
i historią swoią od czasu Rzymian wy-
wodzące — To pewna że także z pod
góry Budzkiej naprzeciw tey wyspie, bez
dzą gorące i tak obfite źródła bicie, iż
Młyn o sześciu kamieniach w ruchu cią-
głym, utrzymuiąc się z wszelkiey sur-
wości zimy, utrzymuie — Niewiem
kiedy bym skończył pięknych miejsc tych

8.

opisami, tak się gadatliwość moja pomnaża
lecz może to niezbyt bawiącym jest dla czytają-
cego ile po mnie piszącego zaiste. — Wspomnę
tylko o pięknej Bibliotece Universitetu,
a szczególniej o Muzeum Narodowym, któremu
początek dała zacna familia Széchenyich. —
Ta familia jest natury dobroczynnej, dawniej-
sze był i ojciec Hrabiego tego imienia który na fun-
dacie y różne dobroczynne cele do 2400000 Złp
wydał — Ostatni zaś Széchenyi ofiarował bardzo
piękną Bibliotekę z mnóstwem bardzo waż-
nych rękopismów, i rzadkiej piękności zbiór Nu-
mizmatów szczególnie dopełniających do Hi-
storyi Węgierskiej, i wiele innych rzeczy do
Muzeum Narodowego. — teraz żyjący Członkowie
Familii uzyskali wolność od Cesarza z tajnego
Gabinetu i Bibliotek wypisywać rzeczy dy-
plomatyczne tyczące się Węgier, i dotąd kopi-
stem swoim rzecz do skutku prowadzi. —
Gdy może z kolei czasów i wypadków wy-
padnie Ci przejeżdżać przez Pest zapewne te
miejsca odwiedzisz nie zaszkodzi więc wie-
dzieć, iż ja maiąc w Węgrzech dziedzicznej znacznej ~~famil~~ osobie
od lat 7. lᵉ Zł 3000, od której nie się razem
procent za tyle lat po 6 należał, gdy
przy zwrocie Interessów swoich nie mam spo-
sobności dochodzenia tej summy, odstąpiłem
tę Summę na ręce protektora Muzeum Naro-
dowego Arcyksięcia Palatyna na rzecz tego
Instytutu, a gdy oczym nie wątpię ta Summa
do funduszów Instytutu wpłynie będzie zatym
także polak jeden między fundatorami tego
funduszu — lecz już czwartą kartkę

fraszkami zapisałem, przyczyniam pióro
na to aby Cię drogi Hrabio prosić, abyś mi
się odwdzięczył rzeczami Lwowskiemi; a
naprzód czy o mnie niezapomniałeś?
czy kontrakty były szczodre? czyli się dobrze
bawiono? jakie i Małżeństwa spacery się udały? — Racz
wszystkim znajomym najgrzeczniej kłaniać
a najszczególniej w domu Cioci, samej Cioci
szanownej i kuzynkom. — Czyli P. Dębicka
na z Państwem Rymanami przyjechali
do Lwowa? — Ja wyjeżdżając 18go z Peszt
posiadę na Jasielskie do Tarnowa, gdzie
do pierwszych dni Lipca tylko myślę za
bawić — gdybyś więc raczył mi odpisać
do Tarnowa przed połową Lipca adresuj
na Tarnów w Machowy — ~~teraz~~ później będzie do
brze napisać na Duklę do Rymanowa
zkąd listy dobry mój przyjaciel przesyła
tam gdzie mi Interessa być wskazują
Ściskam serdecznie Hr. Sylwestrowi także naj
grzeczniej kłaniam — Obydwóch szczery
mój przyjaciel i sługa najniższy

Rafał Kr...

125

À Monsieur Monsieur
le Comte Eugène
Dzieduszycki

pr Vienne

à Léopol
ou Lemberg

Rafał Węzyk

Z dnień dobry, zasełam śpiew weselny dziś
ukończony, który niech będzie zapowie=
dzią przyszłych kiedyś dobrych losów. —
Nieoddaie sam bo się boię; ieżelim mie=
rzył na obiecaną nadgrodę. —
Przyłączam poprawiony wiersz *Moc*
śpiewu dla powtórnego porównania
z originałem i wyrzeczenia szcze=
rego zdania swego. — Ściskam serdecznie

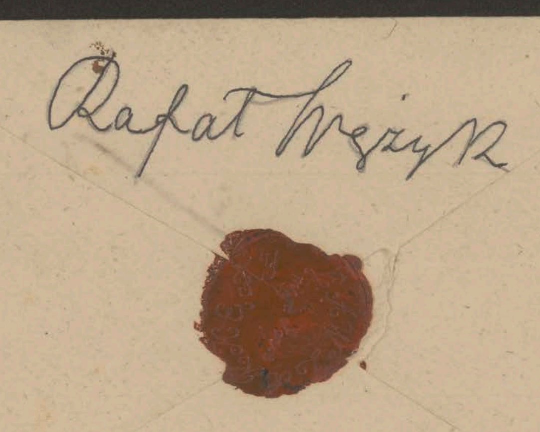
Fr. Wężyk

127

128

à Monsieur
le Comte Eugen
Dzieduszycki

1824

Rafał Wężyk

Zaborów dnia 28 Lip. 1838.

129

Kochany Panie Hrabio

Dobrodzieju!

Za przysłanie Konnera najserdecz=
niejsze dzięki — niemniej jak y od=
pisanie mi o wszystkiem [illegible]
dla Wołów na Stacji umówionej —
O. S. f. mieli dawać na zapłacenie [illegible]
dajcie pamiętne były y od tegoż sobie
nie pozwolę — [illegible] nas y wszelkie
expensa przez Starszego do Kupców
należą — y o te żadnej Pretensji ro=
dzie sobie nie powinni. —
Woły [illegible] podług mojego zdania
były drogie zanadto — Cóż tylko były
zanadto ogromne y to niejako ich nie=
=równość stanowi. — Ze sprzedaży
nie jestem nie kontent bo jak w tym
Roku niemoże się [illegible] [illegible] — a

wszystko

a reszty nikt takiej Ceny przez Nas
dotychczas nie dał. — Daj Boże aby w Za-
borowskie Woły tak uprosić by mi 4 [illegible]
na Zimowe [illegible]. — Zielińskiem
zabrało 2500 f Mon: [illegible]
się [illegible] w Zimie wypłaciła mu 1000 f
należy mu więc reszty 1500 f Mon: y
procenta od 13 8bra 1837. Te mu teraz
w Stanisławowie zapłacą y List Pań-
ski odbiorę. —
Żona moja wróciła wczoraj z [illegible]
świąt do Domu jakoś spodziewamy się
Dzieci naszych [illegible] Stanisławowskie — W [illegible]
[illegible] nas [illegible] do Stanisławowa a ztam-
tąd odbiegnę y do Uniłowa aby się prze-
konać o [illegible] y sprzedaży — może
jakiego Kupca [illegible] reszta Wołów zara-
bi [illegible] bo moją w Kuchni [illegible]
się [illegible] — Dopełniamy Kochanemu
Hrabiemu powinne uszanowanie naszych [illegible]
więcej [illegible] [illegible]

Jaśnie Wielmożnemu Jegomości
Panu Dzieduszyckiemu
Jaśnie Wielm. Panu Staro-
ście

w Kamioni.

130

